

II

USTAŠKO-DOMOBRANSKI DOKUMENTI

BR. 114

IZVJEŠTAJ ZAPOVJEDNIŠTVA GLAVNOG STOŽERA DOMOBRANSTVA OD 1. JUNA 1944. O NAPUŠTANJU GLINE, TOPUSKOG, VRGINMOSTA I KORENICE I O BORBAMA KOD KUTINE, KRIŽEVACA, DARUVARA, KARLOVCA I ŠIBENIKA¹

VOJNIČKA TAJNA

DNEVNO IZVJEŠĆE Ia BROJ 153/44.

OPERATIVNOG ODJELA MINISTARSTVA ORUŽANIH SNAGA

1. VI 1944 godine.

I OBCI PREGLED:

Uspješan podhvat kod Kutine.

Glina, Topusko i Vrginmost napušteni od njemačkih snaga.

Javlja se o zračnom napadaju na Ogulin, Prijedor i Banju Luku.

Oborena 2 neprijateljska zrakoplova*

II PODRUČJA:

Kutina: 28. V. jake partizanske snage (3 „brigade“) pokušale su prijeći želj. prugu zapadno od Kutine,² ali su brzim zahvatom jednog gorskog zdruga³ odbijeni i odbačeni na sjever od želj. pruge uz 31 poginulog pronađenog

¹ Original, pisan na mašini, latinicom, nalazi se u Arhivu Vojnoistorijskog instituta, reg. br. 1/1–1, k. 39.

² Jedinice Desetog korpusa NOVJ i Dvadeset osme divizije izvršile su 27/28. maja diverziju na pruži Dugo Selo–Kutina. Uništena je pruga na dužini 426 m i most na rijeci Česmi dug 25 m. (Arhiv Vojnoistorijskog instituta, reg. br. 1-3/1, k. 119/9, 1-2, k. 1124.)

³ Odnosi se na Prvi gorski zdrug koji je bio razmješten na toj prostori (vidi dok. br. 6–1/17, k. 58 u Arhivu Vojnoistorijskog instituta).

(ocienjeno na 100) i 3 zarobljena partizana.⁴ Vlastiti gubitci 2 domobrana mrtva, 1 ranjen. Na podučju Banove Jaruge naše čete koje čuvaju želj. prugu naniele su neprijatelju osjetljive gubitke, koji se cieni na oko 50 poginulih.

U borbi naših četa s jedinom partizanskom nazovi „brigadom“ u području Voloder—G. Jelenska (9 i 13 km s. s. i. Kutine) 28. V poginulo je 19, zarobljen 1 i ranjeno 34 partizana. Vlastiti gubitci: 1 ustaša i 3 domobrana ranjeni.

Križevci:

29. i 30. V kod s. Apatovca (13 km s. Križevaca) u sukobu s partizanima* ubijeno je 10 partizana bez vlastitih gubitaka i oslobođeno 17 vojnih obaveznika i više građana koji su bili po partizanima odvedeni na prisilni rad.

Daruvar:

Dielovi jedinog gorskog zdruga pojačani brzim dielovima iz Daruvara odbacili su 30. V kod s. Kipa (6 km j. j. z. Daruvara) veću skupinu partizana, koja se pokušala probiti iz Moslavine preko ceste Pakrac—Daruvar u Papuk pl. Partizani su imali osjetljive gubitke."

Istog dana u borbama kod Grubišnog Polja zarobljen je 1 partizanski odbornik i nađena 2 ranjena partizana. Ostale su uspješli partizani odvući sobom. Plien: 6 državnih konja, nešto strjeljiva i bombe.

Vlastiti gubici: 3 mrtva, 1 zastavnik i 4 domobrana ranjeni.

SI. Brod:

Započeo je podhvat čišćenja u području SI. Broda. Neprijatelj je do sada imao 8 poginulih i 2 zarobljena. Plien: više pušaka.

Petrinja:

28. V ponovo su napušteni Glina, Topusko i Vrginmost od njemačkih oružanih snaga, a partizani su ponovno zaposjeli ova mjesta.⁷ Dielovi njemačkih

¹ O gubicima jedinica Trideset treće divizije vidi dok. br. 62.

⁵ Od 20. maja do 14. juna 1944. na području Apatovca nalazio se Kalnički NOP odred. Prema izvještaju Štaba zapadne grupe NOP odreda Desetog korpusa NOVJ za sve to vrijeme Odred nije imao nikakvih gubitaka (Arhiv Vojnoistorijskog instituta reg. br. 8—10/4, k. 551 a).

⁸ Dijelove Četvrtog gorskog zdruga u Kipu napao je Daruvarski NOP odred i pri tom imao 2 mrtva i 3 ranjena borca (vidi dok. br. 49).

⁷ Opširnije o tome vidi dok. br. 17 i 19.

snaga koji su trebali izvršiti prienos imovine izbjeglica iz Gline 28. V napadnuti su na putu te su se vratili natrag.

Karlovac:

29. V odbijen je napadaj partizana na Bosiljevo (22 km j.z. Karlovca) uz 25 poginulih partizana.⁸ Zaplijenjeno je ručno vatreno oružje, strjeljivo i ručne granate.

Kordun:

Jedna podhvatna skupina u toku podhvata⁹ koji je završen 28. V prigodom oslobođavanja jedne obkoljene skupine, pobila je 17, zarobila 3 partizana i zaplijenila 36 konja, 1 strojopušku, skladište živeži i 4 samovoza.

Bihać:

Posade Bunića i Korenice (24 i 14 km j.z. Bihaća) odmakle su se 29. V pred nadmoćnijim neprijateljskim snagama.¹⁰

Na cesti Prijeboj — Plitvička Jezera zarobljena su 22 partizana prigodom razvidanja 29. V.

Šibenik—Trogir:

Prigodom čišćenja područja između Šibenika i Trogira poginulo je 5, zarobljeno 20 partizana, a zaplijenjeno strjeljivo i pismohrana.

Djelat, vlast, zrakopl.:

Vršilo ratne zadaće te prienos strjeljiva i zdravstvenog tvoriva, razvidanja i bacanje promičbenih letaka.

Djelat, nepr. zrakoplov.:

Nastavlja se pojačana neprijateljska zrakoplovna djelatnost na obkrbne puteve u obalnom području te na obkrbnoj cesti Bihać — Knin.

Na cesti Brinje — Senj napadnut je njemački samovozni povoz te je uništeno nekoliko samovoza.

Kod s. Ripač (područje Bihaća) srušen je 1 nepr. zrakoplov. Drugi je pao kod otoka Korčule.

29. V. neprijateljski zrakoplovi uznemiravali su ciele

* Dijelovi Prve brigade Trinaeste divizije izveli su fingirani napad na Bosiljevo ne pretrpivši pri tom nikakve gubitke (vidi dok. br. 88).

• Odnosi se na operaciju „Sah“ (vidi dok. br. 17. 18. 19, 37 i 51 u ovoj knjizi i tom V, knj. 27, dok. br. 123, 166, 195, 197, 198, 199, 200, 201 i 202).

¹⁰ Dijelovi njemačke 392. legionarske divizije i Četvrtog ustaškog zdruge napustili su ova mjesta pod pritiskom jedinica Trideset pete divizije (vidi dok. br. 1—6/1, k. 119/10 u Arhivu Vojnoistorijskog instituta).

dan okolicu Bihaća, te napadali bombama i strojničkom vatrom predgrađe, želj. prugu i uzletište. Žrtava nema.¹¹

30. V. neprijateljski zrakoplovi napali su strojničkom vatrom želj. postaju Ogulin.

31. V oko 0300 sati 4 neprijateljska lovca zrakoplova ponovno su napali Prijedor, te vlak koji je išao u Ljubiju strojničkom vatrom. Noću na 31. V nadlietali su sovjetski zrakoplovi državno područje i doprli do Zemuna, Nove Kapele-Batrine, Prijedora i Doboja. 31. V u 1050 sati neprijateljski zrakoplovi napali su ponovno Banju Luku i to središte grada. Pojediniosti još nisu javljene.¹²

Obćenito:

U toku razviđanja kod Cazina, Zlatara, Križa, Kutine i Dubrovnika poginulo je još 23 partizana (među njima 1 „komesar“ i 1 „podpukovnik“), 1 je ranjen, 36 zarobljeno. Zaplijenjeno je 18 pušaka i 7 bombi. Posadi u Križevcima predale su se 2 partizanke i javila 4 voj. neposlušnika.

Njemačko oružništvo u manjim sukobima u području Broda, Krapine i Đakova od 13—20. V pobilo je 8, zarobilo 3 i ranilo 3 partizana.

Zaplijenjeno je oružja, strjeljiva i raznog tvoriva i hrane.

Događaji na prugama:

28. i 29. V napalo je više neprijateljskih zrakoplova želj. postaju Ogulin. Više kola je oštećeno, a postajno skladište je izgorilo.

30. V u 1655 sati napali su neprijateljski zrakoplovi strojopuščanom vatrom želj. postaje: Zavidovići, Vinište, Dohna i Glogarica (sve na pruzi Brod — Sarajevo). U želj. postaji Zavidovići zapaljena su 2 kola sa benzinom. Požar je zahvatio postajne stanbene zgrade koje su podpuno izgorile.

Na pruzi Zagreb — Karlovac 1. VI u 0750 sati između ž.p. Karlovac i Draganići naletio je oklopni vlak na minu. Stroj je iskočio. Pojediniosti nisu javljene.¹³

ZA POGLAVNIKA I ZA DOM SPREMNI!

Pročelnik operativnog odjela
glavnostožerni podpukovnik
(M.P.) (HELBICH)
Helbich

¹¹ i " Vidi dok. br. 115.

¹² Vidi dok. br. 2—4, k. 121 u Arhivu Vojnoistorijskog instituta.

IZVJEŠTAJ ZAPOVJEDNIŠTVA GLAVNOG STOŽERA DOMOBРАНSTVA OD 2. JUNA 1944. O BORBAMA PROTIV JEDINICA NOV I POJ KOD VARAŽDINA, IVANIĆ-GRADA, KUTINE, OTOČCA, SINJA I METKOVIĆA¹

VOJNIČKA TAJNA

DNEVNO IZVJEŠĆE Ia BROJ 154/44.

OPERATIVNOG ODJELA MINISTARSTVA ORUŽANIH SNAGA

2. VI 1944 godine.

I OBCI PREGLED:

Uspjeh u manjim podhvatima u Zagorju, kod Sinja i Nevesinja. Težak teroristički napadaj na Bos Novi i Banju Luku.

Srušeno je 9 neprijateljskih zrakoplova.

II PODRUČJA:

Varaždin—Križevci:

U borbama 20 km j. Varaždina i 14 km s. Križevaca poginulo je 10 partizana, a zaplijenjeno je oružje i promičbeno tvorivo.

Ivanić Grad:

U sukobu naših postrojbi s jednom partizanskom „brigadom“ u području Rečica — Kompator (5—6 km i.j.i. Križa) poginulo je 30 partizana.² Vlastiti gubitci: 3 poginula i 9 ranjenih (ustaša).

Kutina:

Podhvatom dielova jednog gorskog zdruaga kod s. Srb. Selište i Caire (8 km s. i 8 km s.s.i. Kutine) odbačena je jaka partizanska skupina u smjeru sjeveroiztoka uz osjetljive gubitke partizana. Vlastiti gubitci: 1 domobran poginuo i 1 ranjen.

Bihać—Otočac:

Neprijatelj, progonjen od naših borbenih skupina, povukao se prema sjeverozapadu u područje 8 km

¹ Original, pisan na mašini, latinicom, nalazi se u Arhivu Vojnoistorijskog instituta, reg. br. 2/1—1, k. 39.

² O gubicima Druge brigade u borbama na području Križa od 28. maja do 3. juna 1944. vidi dok. br. 62.

j.i. i južno Babina Potoka, gdje se naišlo na jakog neprijatelja. Borbe su u toku.³
Sudjeluju i ustaške postrojbe, koje su došle iz Ogulina.⁴

Sinj:

U podihvatu kod¹ Zelova (9 km s.z. Sinja) odbacile su ustaške postrojbe neprijateljske skupine prema jugozapadu. Na mjestu borbe nađeno je 16 mrtvih partizana, a 11 je zarobljeno. Zaplijenjena je 1 strojnica i 11 pušaka/

Metković:

30. V odbili su ustaše napadaj partizana na uporište 8 km z. Metkovića,⁶ uz djelotvornu pomoć njemačkog topništva.

Jadranska obala:

Noću 29/30. V vodila se borba između neprijateljskih čamaca i njemačke brodogradnje 12 km j.z. Stona. Energичnom obranom brodogradnje i djelotvornom pomoći obalnog topništva neprijateljski brzi čamci ubrzo su primorani na uzmak.

Opaža se pojačana neprijateljska djelatnost u svrhu spriječavanja prolaza srednje Dalmatinskim kanalom. Svrha pojačane neprijateljske djelatnosti u području Senja vjerojatno je odteretiti neprijateljske dielove u srednjoj Dalmaciji.

Djelat, vlast, zrakopl.:

Prenosilo zdravstveno tvorivo, vršilo razviđanja i bacalo piromičbene letake.

Djelat, nepr. zrakopl.:

Djelatnost neprijateljskog zrakoplovstva se nastavlja, posebno u području južno od r. Save, na obalnim cestama i u spriječavanju prometa uz obalu.

U Bihaću je zapaljen 1 vlak s benzinom i skladište

* Vidi dok. br. 83.

* Odnosi se na Trideset treću ustašku bojnu koja je, sadejstvujući snagama njemačke 392. legionarske divizije, prodirala pravcem Uvalica—Prijeboj (vidi dok. br. 39/14, k. 18 u Arhivu Vojnoistorijskog instituta).

⁵ Prema izvještaju Druge brigade Dvadesete divizije ustaše su 28. maja 1944. iznenada napale jednu četu Trećeg bataljona i pri tom ubile 4 a zarobile 3 partizana. Zarobljeni su otjerani u Split, odakle su prilikom bombardovanja grada pobjegli i vratili se u jedinicu (Arhiv Vojnoistorijskog instituta, reg. br. 35/2, k. 1029).

⁶ Na području Metkovića djelovao je Neretvanski NOP odred (vidi dok. br. 14/12, k. 1603A).

s pogonskim tvorivom. — Ukupni gubitci iznose: 14 poginulih, 23 ranjena (Niemci).⁷ Uništeno je 28 motornih vozila, 8 oštećeno.

Oboreno je 7 četveromotornih bombardera i zarobljeno 5 Amerikanaca. 28. i 29. V izvršili su neprijateljski zrakoplovi teroristički napadaj bombama i strojničkom vatrom na Bos. Novi. 99% zgrada je oštećeno.

Poginulo je: 5 domobrana, 20 Niemaca i 35 građana. Ranjeno je 15 domobrana, 16 Niemaca i 39 građana. 29. V napali su neprijateljski zrakoplovi Knin, D. Lapac i Bos. Krupu, te bombardirali prugu Bihać—Bos. Novi.

31. V u 1050 i u 1800 sati izvršena su nova dva teroristička napadaja na Banju Luku. Pogodeno je središte grada, gdje su porušene skoro sve veće zgrade. Srušen je i kirurški odjel voj. bolnice. Poginuo je zapovjednik dojavne sati 4. lovačkog zdruga poručnik Kravarević, pri postavljanju brzoglasnog spoja, prekinutog predhodnim napadajem. Grad je većim djelom evakuiran. Žrtava ima, ali gubitci još nisu konačno ustanovljeni.

31. V na pruzi Sarajevo — Konjic nepr. zrakoplovi napali su strojnicama 2 vlaka. 2 Niemca i 1 domobran su poginuli, 4 Niemca i 1 domobran ranjeni.

30. V srušen je 1 neprijateljski zrakoplov kod s. Roviše (20 km j.i. Križevaca). Od 9 zrakoplovaca, koji su izkočili 3 su poginula, 4 uhićena, dok se za 2 traga. Drugi nepr. zrakoplov srušio se 13 km j.i. Petrinje. 6 članova posade izkočilo padobranima. Za njima se traga. Prigodom zračnog napadaja na vlakove kod Trbuka i Zavidovića 29. V poginulo je 9, ranjeno 15 osoba te izgorila 2 kola s benzinom.

Obćenito:

Neprijateljska djelatnost minama za spriječavanje prometa posebno u području Jadranske obale, — nastavlja se.

Ceste na otoku Hvaru minirane. Izkopano je 12 mina. Minirana je i cesta Skiadin — Benkovac.

Dovršen je most preko r. Sane kod Prijedora za industrijsku željeznicu Ljubija — Prijedor.

U toku manjih podhvata kod Daruvara, Ozlja, Doboja, Bratunca i Sinja poginulo je 14, ranjeno 6 i zarobljena 2 partizana, te zaplijenjeno 7 konja, ručne bombe i

^a Vidi dok. br. 139.

strjeljivo. Vlastiti gubitci: 3 domobrana poginula, 1 zastavnik i 4 domobrana ranjeni. Vojničkim postrojbama kod) Daruvara prijavila se 53 vojna neposlušnika, mjestnom zapovjedništvu Varaždin 139 voj. neposlušnika te postrojbama kod Našica 33 voj. neposlušnika.

Osobitosti:

1. VI u 1340 sati tukli su partizani bacačem dvorac Praunsperger u Samoboru i zapalili ga. Ranjena je 1 žena i 2 djeteta.

Doznaje se iz njemačkih izvora da se 27. V iz Aržana spasilo 60 ustaša i 2 ustaška časnika i da je 16 ustaša ranjeno, a 3 ustaška časnika zarobljena (nadporučnik Kosović, Gospodnetić i zastavnik Novak).⁸

Događaji

na

•prugama:

Na pruzi Brod — Vinkovci 31. V u 0807 sati između ž. p. Garčin i Andrijevcu naletio je na minu teretni vlak. Izkliznulo 7 kola, 1 osoba poginula, a 7 ranjeno.⁹

Na pruzi Sunja — Bos Novi 29. V u 1234 sati između ž.p. Sunja i Majur naletio je teretni vlak na minu. 9 kola je izkliznulo. 3 osobe su ranjene.¹⁰

Na pruzi Priedor — Banja Luka 31. V oko 1515 sati neprijateljski su zrakoplovi napali radni vlak. 6 kola je izgorilo. Ima ranjenih. Na pruzi Dugo Selo — Križevci noću 31. V/1. VI između ž. p. Prikraj i Vrbovec miniran je most i 200 metara pruge.¹¹

Na pruzi Pleternica — Požega 1. VI u 0753 sati naletio je na 2 mine mješoviti vlak.¹² 8 kola je izkliznulo, a 4 su uništena. Žrtava nema.

Na pruzi Sunja — Novska 1. VI u 0940 sati između ž. p. Staza i Saš naletio je na minu putnički vlak. Pojednosti nisu javljene.¹³

⁸ Aržano je napala Treća brigada Dvadesete divizije. O rezultatima napada vidi dok. br. 56 u ovoj knjizi i tom V, knj. 27, dok. br. 159.

⁹ Diverziju su izvele jedinice Dvanaeste divizije (vidi dok. br. 49).

¹⁰ Minu je postavio Drugi diverzantski bataljon (vidi dok. br. 2—4, k. 121 u Arhivu Vojnoistorijskog instituta).

¹¹ Diverziju je izvela Druga brigada Trideset treće divizije u sadejstvu sa dijelovima Trećeg diverzantskog bataljona (vidi dok. br. 62 u ovoj knjizi i dok. br. 3-8/4, k. 551 a).

¹² Diverziju je izveo Požeški NOP odred u sadejstvu sa dijelovima Prvog diverzantskog bataljona (vidi dok. br. 108.).

¹³ U operacijskom dnevniku Štaba Grupe diverzantskih odreda NOVJ o toj diverziji piše slijedeće: „Na pruzi Zagreb—Beograd, između Saša i Staze dignut je u vazduh transportni vlak. Uništena je lokomotiva i 6 vagona. Mrtvih je bilo 19 ustaša, 6 ranjenih i 5 domobrana i 1 četnik, najveći krvolok Marko Košuta. Ranjenih ima 69. Promet je stajao 16 sati” (Arhiv Vojnoistorijskog instituta reg. br. 2—4, k. 121).

Na pruzi Caprag — Sunja 31. V u 2315 sati naletio je na minu radni vlak kod ž. p. Staza. 3 štitna kola izkliznula.

Na pruzi Karlovac — Ozalj u 0730 sati kod ž. p. Ma-
hično naletio je na minu putnički vlak. Izkočila
3 štitna kola.

ZA POGLAVNIKA I ZA DOM SPREMNI!

Pročelnik operativnog odjela
glavnostožerni podpukovnik
(M.P.) (HELBICH)
Helbich

BK. 116

IZVJEŠTAJ NOVACKOG SKLOPA PTS OD 2. JUNA 1944.
ZAPOVJEDNIŠTVU POGLAVNIKOVIH TJELESNIH ZDRU-
GOVA O DEJSTVIMA U OPERACIJI „ŠAH“¹

NOVACKI SKLOP PTS.

Broj: 315/taj.

Karlovac, dne 2. lipnja 1944

Predmet: Pothvatno izvješće za mjesec
svibanj 1944.

ZAPOVJEDNICTVU POGLAVNIKOVIH TJELESNIH
ZDRUGOVA

(Odjel I. a)

Zagreb

Na temelju zapovjedi zapovjednika Novačkog sklopa
P.T.S-a broj op. 17 taj. od 25. 5. 44 u vezi sa zapovjedi zap.

PTS-a broj 1012 (taj) polazi se na poduhvat „Schach“.²

U poduhvatu sudeluju sati³ (2, 3, 5. i 6.) i stražarni
vod (3. vod 9. sati) — jačina 12, 30, 45 i 50 - karta Karlo-
vac 1 : 100.000.

¹ Dokumentat u mikroteci Vojnoistorijskog instituta, 33/590—591.

² Riječ je o operaciji koju su Nijemci u zajednici sa ustašama, do-
mobranima i četnicima izveli na Baniji, Kordunu i Cazinskoj krajini od
22. do 30. maja 1944. (Opširnije o tome vidi dok. br. 17, 18, 19, 37 i 51
u ovoj knjizi i tom V, knj. 27. dok. br. 123, 163, 164. 166, 200 i 202.)

³ Cete

Poduhvat vršen na području Tušilović — Barilović — Krnjak. Neprijatelj — partizani jačina nepoznata (pojedine grupice od po najviše 20 ljudi).⁴

Polazak iz logora u 5.30^h. Sastanak sa nemačkim postrojbama u 6.45 u Mostanje (j. od Karlovca). Pravac nastupanja: Mostanje — Turanj — Tušilović. Od Tušilovića krenula je 2. sat prema jugozapadu i u 15^h i 15 minuta stigla na cestu Barilović — Krnjak, te zauzela položaj k. 176. Putem je pripucavala manja grupica partizana koji su odstupali. 3. sat je krenula jugozap^o. smjerom i u 15 i 20^h stigla na cestu Barilović — Krnjak te zauzela položaje k. 176 i 207, putem je napucavano od manje grupe partizana koji su se povlačili.

6. sat je krenula od k. 134 (na cesti Tušilović — Krnjak) cestom prema Krnjaku. U 14.30^h stigla na k. 218 (1 km. sjeverno od Krnjaka) i krenula je dalje i prenoćila na k. 207 (500 m zap. od Krnjaka).

Zadatak toga dana ispunjen (zaposjednuta cesta Barilović — Krnjak) osim što zast. Serlić nije uspostavio vezu sa zast. Tuštarom.

5. sat. bila je u pričuvu kod bojnika *Bergera*, zapovjednika poduhvata, te je kao zalaznica osiguravala povoz na cesti Tušilović — Vojnić.

Stožer bojne Novačkog sklopa nalazio se je na k. 207 (300 met. sjev. od Penići) na putu Barilović — Krnjak).

Rezultat poduhvata: 3 partizana mrtva (nađena na otsjeku 5. sati), dva partizana ranjena (nađena krvava mjesta na otsjeku 3. sati). Među našim nije bilo mrtvih ni ranjenih. Izgubljeno opreme ništa. Naboja ispaljeno 295 kom.

Loše strane poduhvata: kretanje cestom u koloni sa slabim bočnim osiguranjem. Na odvojkju ceste za Vojnić od ceste Tušilović — Krnjak, 6. sat se nije mogla kretati pod pritiskom vatre napriedi, radi toga bojnik Berger nije dao odmah da 2. i 3. sat pođu prema jugozapadu, da odande potisnu partizane. Tek kad su ove dvije sati pošle prema jugozapadu partizani su se naglo povukli. Tome je krivo njemačko vodstvo.

U vojarni je davala stražu 2. sat, a na postavima 3. i 4. sat. Ostale sati su se nalazile na izobrazbi.

27 maj

Tokom noći se nije ništa naročito dogodilo. Sati su ostale na položajima koje su zauzele dan ranije, osim

⁴ O rasporedu i jačini jedinica Četvrtog korpusa NOVJ na pojedinim pravcima neprijateljskog nastupanja vidi dok. br. 51 u ovoj knjizi i tom V, knj. 27, dok. br. 123.

6. sati koja se je proširila 1 km. sjev. zap. na k. 169 gdje je uz pomoć dvaju rojeva³ 5. sati uhvatila vezu sa 3. sati. 5. sat je poslala dva voda (po zapovjedi bojnika Bergera) na k. 229, 5 km. jug. zap. od Grabovca, gdje je prenoćila. Sati su tokom cijelog dana vršile pretresanje predprostora i to:

2. sat u selo M. Kozinac, Karamarkovići i Koširsko Selo koja su nađena prazna. Poslije podne napadnuta je izvidnica kod Koširskog Sela (sa trig. 265) od jednog roja partizana. Gubitaka nije bilo ni na jednoj strani. Dotjerano je nešto stoke. 3. sat u pravcu Kmjaka i ispred postave. Obhodnja koja prokrstarila ispred postava, dotjerala je nešto stoke.

5. sat u šume ispred svojih postava.

6. sat u pravcu: k. 218, 229, 214, selo Domotovići,* 205, 201 i natrag. Na putu je naišla na grupicu partizana koji su pobjegli u Skradsku Goru. Dotjerano nešto stoke.

U 6^h ujutro kružio je nad našim snagama nep. zrakoplov.

Opazeno je kretanje partizana preko Skradске Gore u pravcu prema rasporedu. Pojačane obhodnje na toj strani.

Stražu u vojarni daje 4. sat i na postavama 8. i 9. sat.

28 maj

Po zapovjedi bojnika Bergera krenule su 2. i 3. sat u Barilović, a odande 2. sat do Lučice, 3. sat do Zabljaka sa zadatkom da osiguraju (spreče) prelaz partizana preko Korane na zapad. Sa starih postava krenule su 2. i 3. sat. u 1 sat u jutro, a u isto vrijeme krenula je iz Krnjaka na postave od Krnjaka do Barilovića 7. policiska bojna (njemačka), 6. sat ostala je i dalje na svojim postavama te je kod nailaska 7. bojne (njemačke) došlo do borbe na k. 207 s. od Krnjaka između 6. sati i 7. polic. bojne jer Nijemci nisu odgovorili na znakove raspoznavanja. Borba je trajala od 1.30 do 1.45^h u jutro (sudjelovali teški bacači i strojnice). Mrtvih ni ranjenih nije bilo. Kod nailaska 7. nj. pol. bojne na Peniče (k. 207) gdje je na bivšem mjestu stožera bojne ostao brzoglas sa jednim rojem stožerni vođ kao osiguranje brzoglasa, došlo je opet do borbe između Nijemaca i naše bojne kojom prilikom je zapovjednik roja Delić lakše ranjen u desno stopalo. 5. sat nalazila se do 4 sata na osiguranju na trig. 229 (2 km. j. i. od Krnjaka) odakle je u 4^h krenula u Grabovac na odmor. Stoka je prikupljena u Bariloviću preko Korane i u 6^h upućena za Karlovac.

⁵ Desetina

⁰ Vjerovatno Tomaševići

Dan je prošao bez naročitih događaja.

Povratak sa podhvata u 8^h. 5. sat sa jednim vodom osigurava put Krnjak — Tušilović, a sa dva voda prati kolonu kamiona i stoku kod sela Božići, na cesti Krnjak — Tušilović napali su neprijateljski avioni. Od' naših nije nitko ranjen. Srušen jedan naš zrakoplov u borbi s neprijateljskim. Sat se vratio u logor u 12 sati.

6. sat je krenula na selo Joviće (k. 225) za osiguranje povoza, koji je išao od Vojnića za Karlovac. Kod Brezove Glave bila je napadnuta od nepr. zrakoplova. Ranjenih i mrtvih nije bilo. Povratak u logor 29. 5. u 9 sati.

3. sat krenula je u 17.30 sati iz Barilovića desnom obalom r. Korane, do Tušilovića i odande je osiguravala njem. kolonu do Karlovca. Povratak u logor u 11,15 sati.

2. sat krenula je sa stožerom bojne u 20 sati iz Barilovića preko Skrobotka i Belaja u Karlovac. Povratak u logor u 11^h. Mrtvih i ranjenih nije bilo. Gubitaka kod nepr. nije bilo.

Zapljenjeno: 1 kola za konje, 1 kola za volove
ovaca i koza 143
svinja 11 velikih i 33 manje
teladi 10
krava 47 junica 4
volova 24 junaca 7
magarac 1
konja 10

Kod' pod'hvata se je pokazalo da momčad nije dovoljno ustegovljena⁷ i uvježbana u brzim kretanjima.

ZAPOVJEDNIK
Ust. bojnik,
Perković

⁷ Disciplinovana

IZVJEŠTAJ ZAPOVJEDNIŠTVA GLAVNOG STOŽERA DOMOBRANSTVA OD 3. JUNA 1944. O NAPADU JEDINICA NOVJ NA NJEMAČKE I USTAŠKO-DOMOBRANSKE SNAGE KOD KLANJCA, MALE MLAKE, U VRBOVCU I O BORBAMA KOD DARUVARA, BRODA, GLINE I OTOČCA¹

VOJNIČKA TAJNA

DNEVNO IZVJEŠĆE Ia BROJ 155/44.

OPERATIVNOG ODJELA MINISTARSTVA ORUŽANIH SNAGA

3. VI 1944 godine

II OBCI PREGLED:

Veliki uspjeh u podhvat u sjeverno od Broda. Pojačani napadaji na želj. prugu Brod — Sarajevo — Mostar.

Teroristički napadaji na Prijedor i Varcar Vakuf.² Napadaji na rudnik Ljubiju, Drniš i Skradin. Srušen još 1 neprijateljski bombarder.

III PODRUČJA:

Varaždin:

27. V napala je jača skupina partizana ustašku zasedu od 25 ljudi kod Sv. Križa (2 km s. i. Klanjca), ali su partizani poslije 6-satne borbe odbijeni. Naši gubitci: 1 ustaša poginuo i 2 ranjena. Neprijateljski gubitci nepoznati.³

Zagreb:

1. VI u 2300 sati napali su partizani njemačku posadu u Kušević Gradu (kod' Male Mlake — 8 km j. Zagreba), ali su poslije 3-satne borbe odbijeni bez vlastitih gubitaka.⁴

¹ Original, pisan na mašini, latinicom, nalazi se u Arhivu Vojno-istorijskog instituta, reg. br. 3/1—1, k. 39.

² Mrkonjić-Grad

³ Napad je izvela Prva zagorska brigada. Njeni gubici bili su 2 mrtva i 5 ranjenih (vidi dok. br. 32).

⁴ Napad je vjerovatno izveo Turopoljsko-posavski NOP odred.

Dugo Selo:

1. VI u 0100 sati napali su partizani jačim snagama posadu s. Vrbovec⁵ (17 km si. Dugog Sela). Napadaj je odbijen. Nestalo je 10 domobrana. — Željeznička pruga minirana je na 7 mjesta te 2 mosta.

Daru var—Pakrac:

31. V u podhvat u kod s. Sibovec — Golubinjak (5 km j.z. Daruvara) razpršene su partizanske skupine, koje su uzmakle u Papuk pl., a kod s. Kapetanovo Polje (8 km s.z. Pakraca) ubijen je 1 „politički komesar" i 1 partizan, a zaplijenjene 2 puške.

Požega—Brod:

Završen je podhvat u Dilj-gori sjeverno od Broda. Neprijateljski gubitci: 111 partizana poginulo (izbrojeno), među njima 1 „komandant brigade" i 15 zarobljeno.⁶ Plien: 3 strojnice, 2 strojnosamokresa, veći broj pušaka i ostalog ručnog vatrenog oružja, ručnih bombi i pismohrana.

Sisak:

28. V u podhvat naših i njemačkih snaga u predjelu Glina—Cemernica (12.5 km z. Gline) naišlo se na jak odpor partizana.⁷

Bihać—Otočac:

U nastavku podhvata kod Babinog Potoka (29 km z. Bihaća) neprijatelj je pod pritiskom naših borbenih skupina uzmakao u j. i. smjeru.⁸

Jadranska obala:

Na otoku Korčuli minirane su ceste. Pri razviđanju ubijen je 1 partizanski teklič i zarobljeno 8 Amerikanaca.

31. V uz slabi odpor neprijatelja očišćene su % o. Kornata.

Zaplijenjena su 2 mala obskrbna skladišta.

Na Dugom otoku zauzet je Zman.⁹

Odbijeni su slabiji napadaji partizana sjeverozapadno od Šibenika i zapadno od Trogira te razpršena prikupljanja partizana sjeverno od Marine. 2 partizana su poginula, 9 zarobljeno.

⁵ Napad su izvele jedinice Trideset treće divizije (vidi dok. br. 62).

⁶ O gubicima Dvanaeste divizije u borbama od 24. do 26. maja vidi dok. br. 49.

⁷ Vidi dok. br. 19, 37 i 51.

⁸ Vidi dok. br. 83.

⁹ Vidi tom VIII, knj. 2, dok. br. 112.

Djelat, vlast, zrakopl.:

Vršilo razviđanja, obskrbu i bacanje promičbenih letaka.

Djelat, nepr. zrakopl.:

Neprijateljsko zrakoplovstvo napalo je u niskom lietu Drniš i Skradin. Pojednosti nisu još javljene.

31. V neprijateljski lovci-bombarderi opetovano su napali rudnik Ljubiju i industrijsku željeznicu Prijedor—Ljubija.¹⁰ Ima štete i gubitaka među radnicima.

Istog dana napadnut je i sam Prijedor, a napadaj je ponovljen¹¹ i 1. VI. Poginula su 4 Niemca, 10 ustaša, 2 domobrana i 2 grad. osobe, a ranjeno je 7 nje-mačkih vojnika, 3 ustaše, 8 domobrana i 7 grad. osoba.

1. VI napadnut je od neprijateljskih zrakoplova u 3 vala Varcar Vakuf. Porušeno je mnogo kuća. Gubitci građanstva su osjetljivi. Pojednosti još nisu javljene. Srušen je 1 neprijateljski bombarder i zarobljena su 3 neprijateljska zrakoplovca (1 častnik).

Jedan neprijateljski zrakoplov napao je 31. V kod Petrovaradina teglenice strojničkom vatrom, te ranio 1 vojnika i 1 člana posade.

Obćenito:

U toku manjih podhvata i razviđačkih djelatnosti u području Broda, Karlovca i Stolca poginulo je 14 partizana, više ih je ranjeno, 1 je zarobljen, a 3 su prebjegla.

Opaženi su pojačani napadaji na želj. prugu Brod—Šarajevo—Mostar.

Vlastiti gubitci: 2 domobrana poginula, 1 nestao.

Posadi u Ozlju prijavilo se 8 vojnih neposlušnika.

Događaji na prugama:

Na pruzi Ruma — Zemun 1. VI u 0130 sati između ž. p. Putinci i Golubinci naletio je na minu putnički vlak. Stroj i 2 kola izbačeno, 4 kola izkliznula, a pruga je oštećena. Žrtava nema.

Na pruzi Bos. Novi — Bihać 1. VI u 0800 sati uzpostavljen je promet. Istog dana između ž. p. Cazin i Grmuša neprijateljski zrakoplovi napali su strojnicama teretni vlak. Stroj je onesposobljen. Dvoja kola su zapaljena.

Na pruzi Sarajevo — Mostar 2. VI u 0540 sati kod želj. postaje Brđani neprijateljski zrakoplovi napali

¹⁰ i ¹¹ Vidi dok. br. 114.

su strojnicama teretni vlak. Stroj je onespособljen. Jedna osoba teško ranjena.

Na pruzi Uskoplje — Gruda 31. V u 2240 sati između ž. p. Cavtat i Cilipi napadnut je ručnim bombama i pušćanom vatrom teretni vlak. Oštećena su službena kola. Žrtava nema.

31. V u 0830 sati naišao je oklopni vlak 9 km s.i. **Durđenovca** na mine.¹² Stroj izbaćen. Poginulo 5 **ustaša** i 2 radnika. 2 ustaše ranjeni.

ZA POGLAVNIKA I ZA DOM SPREMNI!

Pročelnik operativnog **odjela**
glavnostožerni podpukovnik
(HELBICH)

(M.P.) **Helbich**

BR. 118

IZVJEŠTAJ ZAPOVJEDNIŠTVA GLAVNOG STOŽERA DOMOBRASTVA OD 4. JUNA 1944. O NAPADU JEDINICA NOV I POJ NA OTOK BRAC I VRBOVEC I O ISKRCAVANJU NIJEMACA NA DUGI OTOK, KORNAT, MOLAT, OLIB I SILBU¹

VOJNIČKA TAJNA

DNEVNO IZVJEŠĆE Ia BROJ 156/44

OPERATIVNOG ODJELA MINISTARSTVA ORUŽANIH SNAGA

4. VI 1944 godine.

I OBCI PREGLED:

Neprijatelj se izkrcao na otoku Braću. Borbe **su u** toku. Zaposjednuti su po njemačkim snagama **otoci** Molat, Ist, Olib i Silba.

Teroristički zračni napadaj na Split.

Srušena 3 neprijateljska zrakoplova.

¹² Minu su postavili diverzanti Prvog diverzantskog bataljona (vidi dok. br. 2-4, k. 121 u Arhivu Vojnoistorijskog instituta).

¹ Original, pisan na mašini, latinicom, nalazi se u Arhivu Vojnoistorijskog instituta, reg. br. 19/1—1, k. 39.

II PODRUČJA:

Križevci:

Doznaje se da je napadaj na posadu Vrbovec 2. VI izvršen od jakih partizanskih snaga. Napadaj je odbijen pomoću 2 njemačke preselice koje su bile na želj. postaji. Prije napadaja partizani su bili napali našu željezničku stražarsku obhodnju od 20 ljudi pri čemu su 3 domobrana zarobljena, a 7 ih je nestalo.-

Bihać—Otočac:

U pcdhvatu preko Prijeboja i Vrela (16 km z., odnosno 16 km j.z. Bihaća) protjerale su njemačke i naše snage partizansku skupinu srednje jakosti, pri čemu je 13 partizana poginulo, a 13 ih je zarobljeno. Zaplijenjeno je 30 pušaka.³

Jadranska obala:

Rano u jutro 2. VI izkrcao se neprijatelj na otoku Braću i od 1000 sati odpočeo napadaje sa zapada i juga na njemačko uporište 4 km z. Selca. Do sada ustanovljene neprijateljske snage jake su oko 2 sati s nešto oklopnih i razviđačkih kola. Prema opaženom brodskom prostoru, neprijatelj je mogao izkrcati oko 1.000 ljudi.⁴ Protumjere su u toku.

Sa Dugog Otoka protjeran je neprijatelj (oko 400) i uzmakao na čamcima u pravcu o. Visa.⁵

Na otoku Kornatu protjerane su skupine partizana poslie slabog otpora prema zapadu." Na mjestu borbe nađena su 4 mrtva partizana, a procijenjeno daljnjih 50 poginulih i ranjenih, dok je 14 partizana zarobljeno. Zaplijenjeno je odnosno uništeno: 42 puške, 1 krugoval, 64 čamca, 5 obskrbnih skladišta s raznim tvorivom i 3.000 litara benzina.

Zaposjednuti su po njemačkim snagama otoci: Molat, Ist, Olib i Silba, na kojima je u toku progon slabijih neprijateljskih snaga.⁷

³ Napad je izveden 1. juna 1944 (vidi dok. br. 62 i 117).

⁴ Vidi dok. br. 83.

^{*} 1/2. juna 1944. na Brač se iskrcala Dvadeset šesta divizija i jedan engleski komandos jačine 400 ljudi (vidi dok. br. 23, 24, 25 i 31 u ovoj knjizi i tom VIII, knj. 2, dok. br. 102, 103, 107, 109, 186 i 187).

⁵ i ⁶ Na Dugi otok i Kornat iskrcali su se 31. maja 1944. dijelovi njemačke 264. pješadijske divizije (vidi tom VIII, knj. 2, dok. br. 112, 113, 127 i 196).

U pothvatu „Vikinger“ (tako su Nijemci nazvali napad na pome-nute otoke) učestvovao je Drugi i Treći bataljon 847. puka 392. legionarske divizije. Iskrcavanje na otoke počelo je 31. maja a već 1/2. juna Nijemci su se povukli u polazne baze (vidi tom VIII, knj. 2, dok. br. 112 i 113 i dok. br. 39/14, k. 18 u Arhivu Vojnoistorijskog instituta).

Zajedničkom suradnjom kopnenih snaga i brzih čamaca uništeno je 7 natovarenih obalnih motornih čamaca, 4 motorne jedrenjače i 1 čamac za prevoz pogonskog tvoriva. Tom prilikom zarobljeno je 312 partizana, Engleza, Rusa i Amerikanaca.⁸

Noću 1/2. VI vodila se pomorska borba južno od otoka Drvenika, a neprijateljski brodovi otvorili su topničku vatru na otok Drvenik. Poduzetim protumjerama i vatom obalnog topništva neprijatelj je odbijen.

Djelat, vlast, zrakopl.:

Vršilo obskrbu, oružano razvidanje i bacanje promičbenih letaka.

%

Djelat, nepr. zrakopl.:

1. VI napali su neprijateljski zrakoplovi u niskom lietu njemačku preselicu sjeverno od Gospića, kojom prigodom su ranjena 4 njemačka vojnika, ubijeno više konja i uništeno nešto oružja i alata.

2. VI napali su neprijateljski lovci-bombarderi strojničkom vatom želj. postaje: Konjic, Podorašac, Bradinu i Raštelicu. 5 strojeva je onesposobljeno i nekoliko vagona oštećeno.

3. VI u 1030 sati teže je bombardiran Split u području Luke, Bačvice, Starog Pazara i predjela oko parka. Štete su manje, ali je bilo dosta ljudskih žrtava. Od mornarice poginuo je čast. namjestnik Blašković, a 1 mornar je ranjen.

Istog dana u 1315 sati ponovljen je napadaj na Split pri čemu su bombe bezciljno bačene po čitavom gradskom području. Štete su velike i žrtve mnogobrojne. Naknadno sedoznaje da su 30. V pala još 2—4-strojna zrakoplova kod Glinskog Novog Sela i Majske Poljane (7.5 km s.i. i 2 km i. Gline). Prigodom terorističkog napadaja na Prijedor 31. V srušen je 1 neprijateljski bombarder.

1. VI uhićen je još 1 američki zrakoplovac na pruži Križevci—Bjelovar.

Obćenito:

U toku manjih djelatnosti i razviđačkih podhvata u području Benkovca i Duge Rese poginulo je 25 partizana i 15 ih je zarobljeno. Kod Jastrebarskog predao se-1 partizan.

• Vidi tom VIII. knj. 2, dok. br. 112 i „Oslobodilački rat naroda Jugoslavije 1941-1945“, knj. 2, str. 108.

Vojničkim oblastima u Petrinju prijavila su se 142 vojna neposlušnika, a u Sisku 4.

Djelatnost minama se nastavlja. Neprijatelj je minirao cestu s.z. Sinja i s.z. Skradina, a zapadno od Cazina uništeni su svi mostovi. Na obskrbnoj cesti Cazin — Bihać pronađeno je 10 engleskih mina. Kod s. Batinići (18 km z. Imotskog) zapriječili su partizani jakom preprekom cestu.

1. VI oko 0200 sati razvalili su partizani drveni cestovni most preko r. Lonje na cesti Križevci — Dugo Selo (9 km s.i. Dugog Sela). Promet obustavljen.

Događaji na prugama:

Na pruzi Novska — Brodi 3. VI u 0715 sati između ž. p. Okučani i Dragalić naletio je mješoviti vlak na minu.⁹ Oštećena je 1 tračnica i nekoliko pragova.

Na pruzi Vinkovci — Sid 3. VI u 2257 sati između ž. p. Tovarnik i Šid naletio je vojnički vlak na 2 mine. Stroj i 3 kola su izkočila. Posljednja kola su zapaljena. Nestalo je 11 vojnika.

Na pruzi Dugo Selo—Banova Jaruga 4. VI u 0218 sati između ž. p. Ivanić Grad i Deanovac eksplodiralo je 15 mina, koje su oštetile 40 tračnica.¹⁰ Osim toga izvađeno je 10 neeksplozivnih mina.

Na pruzi Brod—Doboj 3. VI u 0335 sati između ž.p. Brod i Doboj naletio je teretni vlak na 2 mine. Stroj izkliznuo, a 4 kola su se prevrnula. Žrtava nije bilo.

Na pruzi Lašva—Sarajevo 2. VI u 2330 sati između ž.p. Modrinje i Kakanj naletio je oklopni vlak na minu. Izkočila su 2 kola. Žrtava nema.

ZA POGlavNIKA I ZA DOM SPREMNI!

Pročelnik operativnog **odjela**
glavnostožerni podpukovnik
(HELBICH)

(MP.)

Helbich

⁹ Diverziju je izveo Posavski NOP odred u sadejstvu sa dijelovima Prvog diverzantskog bataljona (Arhiv Vojnoistorijskog instituta, reg. br. 2-4, k. 121.)

¹⁰ Diverziju je izvela Druga brigada Trideset treće divizije u sadejstvu sa dijelovima Trećeg diverzantskog bataljona (vidi dok. br. 62).

IZVJEŠTAJ ZAPOVJEDNIŠTVA GLAVNOG STOŽERA DOMOBРАНSTVA OD 5. JUNA 1944. O NAPADU JEDINICA NOV I POJ NA OTOK BRAC I O BORBAMA KOD DUBRAVE I JASTREBARSKOG¹

VOJNIČKA TAJNA

DNEVNO IZVJEŠĆE Ia BROJ 157/44.

OPERATIVNOG ODJELA MINISTARSTVA ORUŽANIH SNAGA

5. VI 1944 godine.

I OBCI PREGLED:

Borbe na otoku Braču s izkrcanim neprijateljem, inače stanje bez većih promjena.

II PODRUČJA:

Križevci:

3. VI izvršile su kozačke postrojbe napadaj na neprijateljsko uporište Dubrava (10 km j.i. Vrbovca). Borbe su u toku.²

Bjelovar:

Noću 1/2. VI odbijen je napadaj partizana na posadu Vel. Grdevca.³

Jastrebarsko:

U borbi s našim obhodnjama u području Jastrebarskog poginulo je 6 partizana, a više ih je ranjeno. Plien: 1 strojnica, 7 pušaka i 15.000 naboja za pušku.

Jadranska obala:

Izkrncani neprijatelj na otoku Braču napao je sa zapada uporište Supetar, te uporište j.i. s. Nerežišće, ali su svi napadaji odbijeni.⁴ Posada uporišta Sv. Toma (4 km z. Selca) povučena je nakon težkih neprijateljskih napadaja u uporište Selca.

¹ Original, pisan na mašini, latinicom, nalazi se u Arhivu Vojnoistorijskog instituta, reg. br. 5/1—1. k. 39.

² O rezultatima tih borbi vidi dok. br. 62 u ovoj knjizi i dok. br. 9—2, k. 1124 u Arhivu Vojnoistorijskog instituta.

* Redakcija ne raspolaže podacima o tom napadu. Napad na Veliki Grdevac izvele su jedinice Dvadeset osme divizije 14. juna 1944. (vidi dok. br. 34, 43, 66 i 70).

⁴ Vidi dok. br. 118.

Noću 2/3. VI, i pored djelovanja neprijateljskog zrakoplovstva izkrcano je pojačanje kod Sumartina.⁵ Obalno topništvo iztočno od Splita djelotvorno je pomagalo odbranu otoka Brača.

Na otoku Lastovu je ustanovljen dolazak jakih odjela englezke vojske. (Izvjешće mornarice).

Vlastito zrakopl.:

Vršilo je oružano razviđanje i obskrbu.

Djelat, nepr. zrakopl.:

2. VI izvršili su neprijateljski zrakoplovi napadaj na Lozovac i Skradin (kraj Šibenika) bez štete.

Jedan neprijateljski zrakoplov je oboren. 5 članova posade je zarobljeno. (1 častnik).

Istog dana napali su neprijateljski lovci-bombarderi obskrbnu preselicu južno od Travnika, bacili nekoliko bombi na D. Vakuf i napali strojničkom vatrom želj. postaju Bila (8 km j. i. Travnika). — Izgorio je 1 njemački samovoz, a 1 domobran je ranjen.

Naknadno se doznaje da su prilikom napadaja neprijateljskog zrakoplovstva na Livno 19. V poginule 2 žene i 2 su ranjene, a 2 njemačka samovoza izgorila.

Prigodom terorističkog napadaja neprijateljskih zrakoplova na Split 3. VI porušeno je i oštećeno mnogo kuća, a izbilo je više požara.⁶ Najteže su postradali dijelovi grada: Vela Varoš, Pazar, Bačvice, Perivoj i Dobri. Do danas broj mrtvih iznaša 300 osoba, većinom žena i djece.

Neprijateljski zrakoplovci pucali su strojnicama na pučanstvo. Javlja se da je bombardiran Omiš i okolna sela.

Obćenito:

U toku manjih podhvata i razviđačkih djelatnosti u području Gračaca, Imotskog, Sinja i Daruvara poginuo je 21 partizan, 4 su ranjena i 3 zarobljena. Vlastiti gubitci: 1 Niemac i 2 domobrana ranjeni.

Neprijatelj je postavio mine na obskrbnim cestama južno od Nebljusa (18 km j.j.i. Bihaća) i jugozapadno od Ostrožca (6 km j. Cazina), te na cestama Benkovac—Lozovac (5 km s.i. Šibenika).

Našim vojničkim oblastima u Sisku prijavila se 3 vojna neposlušnika.

⁵ Vidi dok. br. 23, 24, 25, 31 i 33.

⁶ Vidi dok. br. 118.

Osobitosti:

S otoka Hvara stiglo je u Čapljinu 400 evakuiranih žena, staraca i djece.

Doznaje se da se četnici iz Boke Kotonske navodno spremaju iznenadno napasti sela iztočno od Konavlja. Četnici u Boki Kotorskoj vrše mobilizaciju (neizpitano izvješće).

Događaji na prugama:

Na pruzi Sunja—Bos. Novi između ž.p. Bos. Novi i Ravnice naišao je mješoviti vlak na minu. Stroj i 3 štitna kola izkliznula. Žrtava nije bilo.

Na pruzi Bos. Novi—Prijedor 2. VI u 0820 sati kod ž.p. Dragotinja naletio je na minu vlak te je istodobno napadnut.

Poginuli: 1 ustaški poručnik i 1 grad. osoba, zarobljen 1 domobran i zapaljeno 5 vagona.

Na pruzi Zagreb—Karlovac noću 4/5. VI minirana je želj. pruga između ž.p. Draganić i Karlovac.⁷

Na pruzi Varaždin—Osijek naknadno se doznaje da je 31. V u 0913 sati između ž.p. Virovitica i Suhopolje naletio na minu oklopni vlak.⁸ Oštećen, je stroj i 1 kola, a 2 kola su uništena.

Poginula su 4 njemačka vojnika.

ZA POGLAVNIKA I ZA DOM SPREMNI!

Pročelnik operativnog odjela
glavnostožerni podpukovnik
(HELBICH)

(MP.)

Helbich

Minu su postavili diverzanti Drugog diverzantskog bataljona (vidi Operacijski dnevnik Štaba Grupe diverzantskih odreda NOVJ u Arhivu Vojnoistorijskog instituta, reg. br. 2—4, k. 121).

" Minu su postavili diverzanti Prvog diverzantskog bataljona (Arhiv Vojnoistorijskog instituta, reg. br. 2—4, k. 121).

IZVJEŠTAJ ZAPOVJEDNIŠTVA GLAVNOG STOŽERA DOMOBRANSTVA OD 6. JUNA 1944. O NAPADU JEDINICA NOV I POJ NA OTOK BRAC I ŽELJEZNIČKE PRUGE, O BORBAMA KOD KORENICE I NA LINIJI DRVAR-BOSANSKI PETROVAC¹

VOJNIČKA TAJNA

DNEVNO IZVJEŠĆE Ia BROJ 158/44.

OPERATIVNOG ODJELA MINISTARSTVA ORUŽANIH SNAGA

6. VI 1944 godine.

I OBCI PREGLED:

Žestoke borbe na otoku Braču.
Ponovni teroristički napadaj na Split, Bihać, Omiš i Supetar.

II PODRUČJA:

Zagreb:

4. VI nakon 4-satne borbe protjerani su partizani u jakosti od 250 ljudi iz s. Glavnice (9 km j.z. Sv. Ivan Zelina). Vlastitih gubitaka nema, a partizanski gubitci nisu poznati, jer su svoje mrtve i ranjene odveli sobom.²

Bihać:

Ustaške postrojbe zaposjele su 3. VI Korenicu, iz koje je naša brojčano slabija posada bila privremeno povučena 29. V (Dnevno izvješće br. 153).³

Bos. Petrovac—Drvar:

Nastavlja se podhvat u području Drvara i Bos. Petrovca, gdje neprijatelj daje žestok otpor, osobito kod Bos. Grahova i Drvara.⁴

¹ Original, pisan na mašini, latinicom, nalazi se u Arhivu Vojnoistorijskog instituta, reg. br. 6/1—1, k. 39.

² Prema izvještaju Štaba Zapadne grupe NOP odreda borbu je vodio Zagrebački NOP odred protiv ustaške milicije. Pod pritiskom nadmoćnijih snaga koje su pritekale u pomoć ustašama Odred se povukao bez gubitaka (Arhiv Vojnoistorijskog instituta, reg. br. 8/4, k. 551a).

* Vidi dok. br. 114.

⁴ Vidi „Oslobodilački rat naroda Jugoslavije 1941—1945“, knj. 2, str. 93-186.

Jadranska obala:

Živahan pomorski promet između o. Visa i Brača pod zaštitom umjetne magle.

U toku je podhvat na o. Šolti. 4. VI u jutro neprijatelj je u 9 velikih čamaca (sa po 200—250 ljudi) poduzeo uzmak na o. Brač.

Na otoku Braču nastavljaju se žestoke borbe s neprijateljem koji od 3. VI neprestano napada njemačko uporište Nerežišće.⁵ Neprijatelja pomažu ratni bro-
dovi topničkom vatrom s fosforim i dimnim nabojima, dok branioca pomažu obalne bitnice⁰ iz Splita. Do sad su odbijeni svi napadaji premoćnog neprijatelja (4.000—5.000 ljudi) na Nerežišće te je zarobljeno 8 Engleza⁷ i zaplijenjeno nešto oružja i strjeljiva.

Završeno je čišćenje otoka Silbe, Oliba, Ista i Molata.⁸ Neprijateljski gubitci: 6 poginulih. Plien: 2 strojopuške. 2 strojosamokresa, 15 pušaka i 1 obskrbno skladište. Zbog otežanog prijevoza potopljeno je 16 čamaca, 26 jedrilica. 26 obalnih čamaca, 5 barki i 1 motorni čamac.

Djelat, vlast, zrakopl.;

Vršilo razvidanje i bacalo promičbene letake.

Djelat, nepr. zrakopl.:

Neprijateljski zrakoplovi bombardirali su 4. VI Supetar na o. Braču.

Kod Lošinja neprijateljski zrakoplovi napali su i potopili 4. VI brod „Hrvatska“, a kod Senja 2 nje-
mačke maune.

4. VI u 1315 sati teško je bombardiran četvrti put Split.⁹ Zgrada redarstva razrušena je i velik broj kuća u stanbenim četvrtima. Broj žrtava još nije poznat.

4. VI bombardiran je Omiš i okolna sela od neprijateljskog zrakoplovstva. 3 ustaše su ranjena. Ima žrtava i među pučanstvom.

5. VI u 1815 sati opet je bombardiran Bihać. Pojediniosti još nisu javljene.

Naknadno se doznaje da je prigodom neprijateljskog terorističkog zračnog napadaja na s. Zavidovići

• O borbama na Braču od 2. do 4. juna vidi dok. br. 23, 24, 25 i 31.
' Baterije

* Vidi tom V, knj. 2, dok. br. 109 i knjigu „Der Weg der 118. Jäger Division“).

* Vidi primjedbu br. 7 uz dok. br. 118.

' Vidi dok. br. 118 i 119.

29. V poginuo 1 narednik i 5 građana, a ranjena 2 željezničara i 8 građana.

Prigodom terorističkog zračnog napadaja na Varcar Vakuf 31. V poginulo je 80 građana i oko 80 ih je ranjeno. Velik dio kuća je uništen ili jako oštećen.

2. VI srušio se 1 neprijateljski zrakoplov kod Modriča (jugoistočno Broda). Zrakoplov je izgorio, a 2 člana posade uhvaćena su dok se za drugih 6 članova još traga.

Obćenito:

U toku razvidanja i manjih djelatnosti kod Bos. Krupe, Udbine, Bos. Novog, Sinja, Gackog, Siska i Lekenika poginulo je 24, zarobljena su 4 i ranjena 2 partizana. Zaplijenjeno je 15 kgr. eksploziva. Vlastiti gubitci: 1 domobran poginuo.

Našoj posadi u Petrinji prijavilo se 25 vojnih neposlušnika, posadi u Martinskoj Vesi 2, a posadi u Varaždinu od 1—3 VI. prijavilo se ukupno 123 vojna neposlušnika.

Od postavljenih mina na cesti Šibenik—Trogir ranjen je 21 njemački vojnik te oštećeno nekoliko teretnih samovoza.

Osobitosti:

U Split je stigla skupina partizana zarobljenih na moru. Među njima su i 2 narednika vodnika bivše Jugoslovenske mornarice.

Dogodaji na prugama.

U toku 5. i 6. VI partizani su minirali želj. pruge između želj. postaja: Oriovac i Sibinj, Dragalić i Nova Gradiška. Banova Jaruga—Novska¹⁰ (na pruzi Zagreb—Sl. Brod).

Noću 4/5. VI minirana je želj. pruga između: ž.p. Jastrebarsko—Desinec, Duga Resa—Mostanje, te Duga Resa—Zvečaj¹¹ (na pruzi Zagreb—Ogulin).

Na pruzi Sunja—Bos. Novi noću 4/5. VI minirana je pruga između ž.p. Hrastovac i Majur gdje je izvrvnuto oko 3 km pruge.

Na istoj pruzi 5.VI u 0600 sati napadnut je strojničkom vatrom iz neprijateljskih zrakoplova putnički

¹⁰ Prugu je minirao Posavski NOP odred u sadejstvu sa dijelovima Prvog diverzantskog bataljona (vidi dok. br. 108 u ovoj knjizi i dok. br. 2—4, k. 121 u Arhivu Vojnoistorijskog instituta).

¹¹ Prugu je minirao Drugi diverzantski bataljon (vidi dok. br. 2—4, k. 121 u Arhivu Vojnoistorijskog instituta).

vlak između ž.p. Bos. Krupa i Bihać, a istoga dana u 1600 sati 4 neprijateljska zrakoplova zapalila su vlak sa benzinom u želj. postaji Bos. Novi. Gori 35 kola, te postajne zgrade i postrojenja na stanici.

Na pruzi Konjic—Mostar 5. VI u 1230 sati u želj. postaji Rama neprijateljski zrakoplovi napali su strojničkom vatrom putnički vlak. Stroj je onespobljjen i 2 kola oštećena. Žrtava nema.

Istoga dana u 1205 sati između ž.p. Grabovica i Drežnica strojničkom vatrom napadnut je teretni vlak. Onespobljjen je stroj te poginuli 1 domobran, 1 legionar i 1 Talijan. Lakše je ranjeno 18 ljudi.

ZA POGLAVNIKA I ZA DOM SPREMNI!

Pročelnik operativnog odjela
glavnostožerni podpukovnik
(HELBICH)

(MP.)

Helbich

BR. 121

IZVJEŠTAJ ZAPOVJEDNIŠTVA GLAVNOG STOŽERA DOMOBРАНSTVA OD 7. JUNA 1944. O NAPADU JEDINICA NOV I POJ NA BELAJ, DUGU RESU, KORENICU I OTOK BRAC¹

VOJNIČKA TAJNA

DNEVNO IZVJEŠĆE Ia BROJ 159/44.

OPERATIVNOG ODJELA MINISTARSTVA ORUŽANIH SNAGA

7. VI 1944 godine.

I OBCI PREGLED:

Teški gubitci partizana u podhvat u njemačkih četa kod Drvara.

Uspjeh u podhvatima u Lici i iztočnoj Bosni. Odbranbeni uspjeh kod Karlovca i u borbama na o. Braču.

Napadaji neprijateljskog zrakoplovstva na **vla-**kove južno od r. Save i most kod Zemuna.

¹ Original, pisan na mašini, latinicom, nalazi se u Arhivu Vojnoistorijskog instituta, reg. br. 19/1—1, k. 39.

II PODRUČJA:

Požega:

Nastavlja se podhvat u području iztočno Požege. Neprijatelj je potisnut u smjeru iztoka. Pojediniosti još nisu javljene.²

Karlovac:

Noću 4/5. VI partizani su izvršili čitav niz napadaja na naša uporišta u okolici Karlovca, koji su svi odbijeni uz gubitke po partizane. Najjači napadaj bio je na s. Belaj³ (7 km j. Karlovca) gdje su poginula 2 domobrana i 1 je ranjen, dok su partizani svoje mrtve odveli. Zarobljena su 3 partizana.

Odbijen je napadaj na Ozalj, bez vlastitih gubitaka.

Nadalje je odbijen napadaj na Ilovac (4 km s. Ozlja), gdje su poginula 2 domobrana.

U borbi kod Duge Rese partizani su ostavili 4 mrtva i 5 zarobljenih, dok su 3 domobrana ranjena i 3 zarobljena.⁴

Iste noći odbijen je bez vlastitih gubitaka napadaj na posadu Desinec i oklopni vlak u postaji.⁵

Noću 4/5. VI izvršeni su vatreni prepadi na posadu Kamensko, Jamadol, Stative i tvornicu Petreš, sve u području Karlovca.

Lika:

Partizani" pokušavaju ponovno iztisnuti naše snage iz Krbavskog polja.

4. VI naše i njemačke borbene skupine j.i. Udbine zaplenile su 1 partizansku bolnicu. U borbi oko te bolnice poginulo je 119 partizana.⁷

Istog dana povukla se jedna naša ustaška postrojba iz Korenice u smjeru Babinog Potoka (22 km i. Otočca) pred nadmoćnijim neprijateljem, poslije teške borbe. Neprijateljski gubitci: 97 mrtvih⁸ (izbrojeno). Vlastiti gubitci: 20 poginulo, 28 ranjeno.

² Vidi dok. br. 108.

³ > ⁴ Jedinice Četvrtog korpusa NOVJ napale su istovremeno ustaško-domobranksu posadu u Dugoj Resi (vidi dok. br. 38 u ovoj knjizi i bojnu relaciju Prvog zbornog područja u Arhivu Vojnoistorijskog instituta, reg. br. 6/1-1, k. 58).

zantskog bataljona (vidi dok. br. 54—1/1, k. 1230 u Arhivu V.M..

⁵ Odnosi se na Trideset petu diviziju koja je 4. juna 1944. istjerala iz Korenice Devetnaestu ustašku bojnu (vidi dok. br. 14 i 86).

⁷ Vidi primjedbu br. 45 uz dok. 106 i tom V, knj. 27, dok. br. 90.

⁸ Gubici Trideset pete divizije bili su: 7 mrtvih, 15 ranjenih i 3 nestala (vidi dok. br. 86).

Bos. Petrovac—Drvar:

Podhvat u području Drvara i Bos. Petrovca nastavlja se uz teške borbe. Neprijatelj se iz područja Bos. Grahova povlači u smjeru sjevera i iztoka **uz** stalan odpor svojih zalaznica.

Izvod iz obavijesti Glavnog stana vođe Reicha **od** 6. VI 1944 godine:

„SS postrojbe uz podporu jakih postrojbi borbenih i bojnih zrakoplova izvršile su prepad na središte „Titovih“ skupina banda, te su ga razbile nakon višednevnih teških borba.⁹ Neprijatelj je izgubio, prema dosadašnjim izvještajima 6.240 ljudi, zaplijenjeno je brojno raznovrstno oružje i obskrbni uređaji. U ovim borbama iztakle su se: 7. SS-planinska divizija „**Prinz Eugen**“ pod zapovjedništvom SS Oberführera Kumma te SS-bojna padobranska lovaca broj 500 pod zapovjedništvom SS-Hauptsturmführera Rybkea“.

Knin:

Partizani¹⁰ nadiru s Velebita u područje Zrmanje Vrelo (20 km s.z. Knina) i vrše napadaje na obskrbne ceste i naša uporišta u području s.z. Bribirskih Mostina (22 km s.s.z. Šibenika), s.i. Šibenika i Benkovca. Svi napadaji su odbijeni i partizani raztjerani.

Sisak:

U sukobu ustaša i partizana kod Oborova (22 km s.z. Siska) 4. VI palo je 8 partizana, dok je 1 ustaša poginuo.

U noći 4/5. VI odbijen je napadaj partizana na Sunju uz teške partizanske gubitke, koji nisu mogli biti ustanovljeni, jer su partizani svoje mrtve i ranjene uspjeli odvući.¹¹ Vlastiti gubitci: 1 njemački častnik i 1 kozak poginuli.

Jadranska obala:

Ziv saobraćaj neprijateljskih brodova između o. Visa i Brača uz zaštitu 4 neprijateljska razarača.

⁹ Riječ je o desantu na Drvar (vidi „Oslobodilački rat naroda Jugoslavije 1941-1945“, knj. 2, str. 93-106).

¹⁰ Odnosi se na jedinice Devetnaeste divizije (vidi dok. br. 30, 67, 71, 73 i 74).

¹¹ Napad na Sunju tada nije vršen. U toku napada na Komarevo 6/7. juna vođene su borbe u neposrednoj blizini Sunje (vidi dok. br. 24/2, k. 816 u Arhivu Vojnoistorijskog instituta).

Od 4. VI neprijatelj se ukopava na o. Braču z.s.z. Nerežišća te j.j.z. Sumartina nakon što su svi njegovi napadaji krvavo odbijeni.¹²

Njemačka pojačanja izkrcana kod Sumartina napredovala su noću 4/5. VI do na 2 km s. Nerežišća, a posada uporišta Sv. Toma z. Selca vratila se na svoje mjesto bez neprijateljskog otpora.

Neprijateljske motorizirane snage povlače se prema zapadu, a neprijateljski ratni brodovi i dalje tuku topničkom i bacačkom vatrom njemačko uporište Nerežišće i Sumartin. Vlastito topništvo iz Splita podpomaže branioce.

Neprijateljski gubici: 104 poginula (izbrojeno — 1 englezki kapetan), 36 zarobljeno (25 Engleza — od toga 1 pukovnik i 2 poručnika).

Vlastiti gubitci: poginula 2 častnika i 2 dočastnika i 17 njemačkih vojnika, ranjeno: 2 častnika, 5 dočastnika i 39 njemačkih vojnika. Nestali: 1 dočastnik i 3 vojnika.

Djelat, vlast, zrakopl.,

Surađivalo u podhvatima naših postrojbi i napadalo strojnicama partizane u području Bjelovara, a bombama i strojnicama u području Sarajeva. Vršilo razviđanje i bacalo promičbene letake.

Djelat, nepr. zrakopl.:

Ponovno je opaženo da neprijateljsko zrakoplovstvo vrši noću obskrbu partizana, osobito u istočnoj Bosni.

6. VI prije podne za vrieme bombardiranja želj. postaje u Beogradu bombardiran je i želj. most na r. Savi kod Zemuna i lakše oštećen.

5. VI 2 neprijateljska zrakoplova napala su strojničkom vatrom 2 vlaka na pruzi Rama—Mostar. Poginule su 4, a ranjene 23 osobe. Stroj je oštećen.

6. VI u 1130 sati 4 neprijateljska lovca napala su strojnicama ž.p. Dragočaj i uništili 2 vagona.

4. VI kod s. Kostrinja (15 km s. Psunja) spustila se padobranima 4 neprijateljska zrakoplovca.

Obćenito:

Prigodom razviđanja i manjih djelatnosti kod Prijedora, Sida, Karlovca, Netretića, Gackog i Aržana poginulo je 28 (1 „komesar" i 1 „ratni izvjesti-

¹² Vidi dok. br. 23, 24, 25, 31, i 33.

telj"), velik broj partizana je ranjenih, 11 zarobljeno a 17 partizana se predalo. Plien: skladište promičbenog tvoriva, jedna pismohrana, 1 strojnica, 5 pušaka, 5 kgr. eksploziva.

Mjestnom zapovjedništvu Varaždin prijavio se 41 vojni neposlušnik.

Njemačko oružništvo u toku razvidanja i čišćenja od 12—20. V prema naknadnim izvješćima pobilo je u području Vinkovaca, Nove Gradiške, Valpova, Osijeka, Samobora i Đakova 13 partizana, ranilo 3, zarobilo 84 te zaplenilo veći broj ručnog vatrenog oružja.

Osobitosti:

U šumskom području Renović oružnici su oslobodili 35 mužkaraca odvedenih od partizana.

4/5. VI odveli su partizani iz s. Rudeševo kraj Siska učiteljicu.

Događaji na prugama:

Na pruzi Novska—Brod 6. VI u 0015 sati između ž.p. Novska i Rajić minirana su oba liolosjeka na 7 mjesta.¹³

Na pruzi Caprag—Sunja 6. VI u 2320 sati partizani su napali ž.p. Blinjski Kut. Pojediniosti nisu javljene.

Na pruzi Dugo Selo—Križevci noću 6/7. VI prekinuta je pruga kod ž.p. Pilkray. Pojediniosti nedostaju.¹⁴

Na pruzi Sunja—Bos. Novi 4/5. VI oštećena je pruga u dužini od 1.600 metara između ž.p. Kostajnica i Sunja.

Na pruzi Sarajevo—Konjic 6. VI u 1120 sati između ž.p. Podorašac i Brđani neprijateljski zrakoplovi napali su jedan teretni i 1 putnički vlak. Stroj jednog vlaka onespobojen. Žrtava nema.

ZA POGLAVNIKA I ZA DOM SPREMNI!

Pročelnik operativnog odjela
glavnostožerni podpukovnik
(HELBICH)

(M.P.)

Helbich

Prugu su minirale jedinice Posavskog NOP odreda (vidi dok. br. 108).

¹⁴ Prugu je porušila Druga brigada Trideset treće divizije u sadejstvu sa Trećim diverzantskim bataljonom (vidi dok. br. 23, 24, 25 i 31 u ovoj knjizi i dok. br. 2—4, k. 121 u Arhivu V.I.I.).

IZVJEŠTAJ ZAPOVJEDNIŠTVA GLAVNOG STOŽERA DOMOBANSTVA OD 8. JUNA 1944. O NAPADU JEDINICA NOV I POJ NA KOMAREVO, O BORBAMA KOD KLANJCA, KRIŽEVACA, SLAVONSKE POŽEGE, KARLOVCA I NA OTOKU BRACU¹

VOJNIČKA TAJNA

DNEVNO IZVJEŠĆE Ia BROJ 160/44.

OPERATIVNOG ODJELA MINISTARSTVA ORUŽANIH SNAGA

8. VI 1944 godine.

I OBCI PREGLED:

Uspjeh u podhvatima kod Klanjca i Požege.
Neprijatelj protjeran sa o. Brača.
Teroristički napadaj neprijateljskih zrakoplova na Cazin.

II PODRUČJA:

Zagreb:

7. VI u 0200 sati napadnuta je straža (40 ljudi) na Lonjskom mostu (8 km s.i. Dugog Sela), od jače skupine dobro naoružanih partizana.² Sa 4 pogodaka iz bacača partizani su porušili bunkere i mostove na r. Lonji i Staroj Lonji. Vlastiti gubitci: 3 mrtva, 30 ranjenih i zarobljenih, a 7 domobrana se povratilo. Popravak mostova predviđa se za 8 dana.

Klanjec:

U podhvatima, kojeg su vodile postrojbe P.T.S.-a 6. i 7. VI. u području Klanjca, raspršen je neprijatelj.³

¹ Original, pisan na mašini, latinicom, nalazi se u Arhivu Vojnoistorijskog instituta, reg. br. 8/1—1, k. 39.

* U depeši Štaba Desetog korpusa Glavnom štabu NOV i PO Hrvatske o tome piše: „Noću 6/7. VI II brigada 33. div. presjekla je prugu D. Selo—Križevci na 52 mjesta, 2 kolska i 2 željeznička mosta na rijeci Lonji dužine 20 m. Zarobljeno 13 domobrana. Plijen: 1 p. mitraljez, 14 pušaka, 2000 metaka i razne spremne. Ubijeno 6 nepr. vojnika. Naši gubici 1 ranjen. (Arhiv Vojnoistorijskog instituta, reg. br. 1—5/1, k. 119/9.)

* Na širem području Klanjca nalazile su se tada jedinice Zapadne grupe NOP odreda i Zagorska brigada Desetog korpusa NOVJ. U izvještaju Štaba Grupe o toj borbi rečeno je slijedeće: „6. VI. 1944. Neprijatelj preduzima ofanzivu na naše jedinice koje su operisale na ovom sektoru sa snagama od 5 ustaških bojni i 2 njemačka bataljona. U 6 sati u

Partizanski gubitci: 38 mrtvih i 4 zarobljena (od toga 1 „polit, komesar“). — Oslobođen je oružnički pukovnik Rubčić i 20 domoradnika.⁴

Križevci:

4. VI vodile su kozačke postrojbe borbu s partizanima kod s. Zabrđe i Grabrić (16 i 15 km j. Križevaca).⁵

5. VI vodile su ustaške postrojbe borbu s partizanima⁶ između s. Jakopovac i Topolovac (17 km i. Križevaca). Neprijateljski gubitci nisu poznati. Vlastiti gubitci: 9 mrtvih.

Sunja:

Noću 4/5. VI odbijeni su neprijateljski napadaji na želj. osiguranje pruge Sunja—Kostajnica, bez vlastitih gubitaka. Pruga je na više mjesta minirana.⁷

Požega:

U nastavku podhvata u području Požege, palo je 35 partizana, a zaplijenjena su partizanska skladišta, kojom prigodom je osim ostalog tvoriva palo u naše ruke: 400 kgr. eksploziva i nekoliko englezkih mina.

Karlovac:

Poduzetim podhvatom u području južno od Karlovca odbacile su naše borbene skupine partizane te razčistile područje oko ceste Karlovac—Generalski Stol, koja je prolazno bila zaposjednuta po neprija-

jutro neprijatelj je napao na položaje I. Udarnog bataljona kod Tuhlja. Po cesti se kretala neprijateljska motorizacija 9 tenkova i 6 kamiona. Uslijed daleko jačeg neprijatelja Udarni bataljon se povukao prema Desiniću; Neprijatelj je obasuo položaj III. bataljona jakom mitraljeskom vatrom iz tenkova... Položaji su držani do 8 sati kada su sve jedinice Zagorske brigade bile povučene u pravcu Desinića. Međutim, Nijemci su prodrli u Desinič, tako da je brigada promijenila pravac povlačenja i povukla se na položaje j.[užno] od Sopota... Neprijatelj je imao prema neprovjerenim podacima oko 100 izbačenih iz stroja. Pozitivno se zna za 14 mrtvih i 20 ranjenih. Oštećena su 2 tenka i 1 kamion zapaljen. Zaplenjene su 2 mauzer puške. Brigada nije imala gubitaka sem 11 boraca koji su nestali, a za koje se računa da su izgubili vezu..." Zagorski NOP odred imao je u ovoj borbi 14 nestalih. (Arhiv Vojnoistorijskog instituta reg. br. 8-11/4, k. 551 a.)

⁴ Vidi tom V, knj. 26, dok. br. 158.

⁵ Opširnije o toj borbi vidi dok. br. 62.

⁶ Odnosi se na jedinice Trideset druge divizije (vidi dok. br. 62).

Napade su izveli dijelovi Prve brigade Sedme divizije i mineri Drugog diverzantskog bataljona (Arhiv Vojnoistorijskog instituta, reg. br. 23/2, k. 816.)

telju.⁸ Izkopano je više mina. 2 porušena mosta popravljena su.

Cazin:

Opaženo je pojačanje neprijatelja u području Cazina.⁹ Poduzete su protumjere i posada je pojačana.

Jadranska obala:

Na otoku Braču neprijatelj se poslije velikih gubitaka povukao i napustio otok.

Vlastite borbene skupine, koje su nastupale iz Sumartina i Supetra odteretile su uporište Nerežišće.

Do sada je neprijatelj pretrpio slijedeće gubitke: 147 mrtvih (izbrojeno), od toga 1 englezki kapetan, 400—500 mrtvih i ranjenih procijenjeno, 44 su zarobljena (među njima 1 englezki pukovnik).

Vlastiti gubitci: poginulo 4 častnika, 3 dočastnika i 35 vojnika, ranjeno: 6 častnika, 20 dočastnika, 124 vojnika, a nestalo: 5 dočastnika i 6 vojnika (sve Niemci).¹⁰

Djelat, vlast, zrakopl.;

Vršilo oružana razvidanja i bacalo promičbene letake.

Djelat, nepr. zrakopl.:

Prigodom napadaja neprijateljskih zrakoplova na Skradin podpuno je uništen most na Krki kod Skradina.

Neprijateljski zrakoplovi izvršili su teroristički napadaj na Cazin. Do sada je ustanovljeno 20 poginulih i 40 ranjenih (većinom ustaša).

Naknadno se doznaje da je prigodom bombardiranja želj. postaje u Beogradu 6. VI palo oko 40 bombi kod želj. mosta. Most je lakše oštećen na zemunskoj strani.

6. VI napali su neprijateljski zrakoplovi strojničkom vatrom želj. postaje Podorašac, Brđane i Bradinu. 5 lokomotiva je oštećeno. 2 Niemca mrtva i 4 ranjena.

⁸ Komunikaciju Karlovac—Generalski Stol držale su jedinice Trinaeste divizije i time osiguravale napad Osme i Trideset četvrte divizije na Dugu Resu i Belaj (vidi dok. br. 38 i 63).

* Na području Cazina djelovale su jedinice Unske operativne grupe (vidi dok. br. 4—13/1, k. 429A u Arhivu Vojnoistorijskog instituta).

¹⁰ Opširnije o toku napada i povlačenju Dvadeset šeste divizije i savezničkih jedinica sa Brača na Vis vidi dok. br. 23, 24, 25, 31 i 33.

6. VI neprijateljski zrakoplovi bombardirali su školu u s. Motike (7 km. s.z. Banje Luke) i porušili je.

Obćenito:

U toku manjih podhvata i razviđačkih djelatnosti oslobođeno je 120 stanovnika koji su bili prisilno unovačeni od partizana. U tim borbama poginulo je kod Ludbrega, Sinja i Kotor Varoši 2 partizana, ranjen je 1, a 5 ih je zarobljeno, dok su 1 ustaša i 1 milicioner poginuli.

U borbi 14 km z. Banje Luke između komunista i milicije poginulo je 11 milicionera, dok su neprijateljski gubitci nepoznati.

Oružničkoj postaji u Krapinskim Toplicama prijavilo se 2, a u Varaždinu 1 vojni neposlušnik.

Događaji na prugama:

Opaža se pojačana djelatnost partizana na razaranju pruga minama.

6. VI oko 0700 sati napali su partizani vlak blizu Ploča (kod Metkovića), 1 ustaša teže i 1 Niemac lakše ranjeni.

Noću 6/7. VI napadnute su posade sviju bunkera na dielu želj. pruge Caprag—Blinjski Kut kao i posada s. Komarevo¹¹ (10 km j. i. Siska). Napadaji na bunkere odbijeni su, dok su se Kozaci iz s. Komareva povukli, a partizani ušli u selo. 7. VI Kozaci su ponovno zauzeli Komarevo.

Na pruzi Zagreb—Sisak 7. VI u 2255 sati između ž.p. Turopolje i Lekenik naletio je na minu teretna vlak. Oštećena je samo želj. pruga.¹²

Na pruzi Caprag—Sunja noću 6/7. VI na nekoliko mjesta je minirana i oštećena želj. pruga.

Na pruzi Novska—Brod 7. VI u 0607 sati između ž.p. Okučani i Dragalić naletio je na minu teretni vlak.¹³ 5 kola je izkočilo. Jedan kolosjek je zakrčen.

Na pruzi Dugo Selo—Kutina noću 6/7. VI minirana je pruga na više mjesta između ž.p. Voloder i Gračnica.¹⁴

¹¹ Komarevo su napale jedinice Sedme divizije i Omladinska brigada „Joža Vlahović“ (vidi dok. br. 15, 27 i 36).

¹² Minu su postavili diverzanti Drugog diverzantskog bataljona (vidi dok. br. 2—4, k. 121 u Arhivu Vojnoistorijskog instituta).

¹³ Minu su postavili diverzanti Prvog diverzantskog bataljona (vidi dok. br. 108).

¹⁴ Prema naredenju Štaba Desetog korpusa NOVJ diverziju je 6/7. juna na relaciji Popovača—Voloder trebalo da izvede Prva brigada Dva-deset osme divizije i jedna četa Trećeg diverzantskog bataljona (vidi dok. br. 1—3, k. 1123 u Arhivu Vojnoistorijskog instituta).

Na pruzi Dugo Selo—Križevci noću 6/7. VI između ž.p. Prikraj i Vrbovec minirana je pruga i 2 mosta.¹⁵

ZA POGLAVNIKA I DOM SPREMNI!

Pročelnik operativnog odjela
glavnostožerni podpukovnik
(HELBICH)

(M.P.) **Helbich**

BR. 123

IZVJEŠTAJ ZAPOVJEDNIŠTVA GLAVNOG STOŽERA DOMOBRA NSTVA OD 9. JUNA 1944. O NAPADU JEDINICA NOV I POJ NA KOMUNIKACIJE I O BORBAMA NA ZUMBERKU, KOD KORENICE I NA BRACU¹

VOJNIČKA TAJNA

DNEVNO IZVJEŠĆE Ia BROJ 161/44.

OPERATIVNOG ODJELA MINISTARSTVA ORUŽANIH SNAGA

9. VI 1944 godine.

I OBCI PREGLED:

Uspjeh u podhvat u Plešivici, kod Samobora i u području Drvara.

Pojačana djelatnost miniranja na pruzi Brod—Zemun.

Oboren 1 neprijateljski zrakoplov.

II PODRUČJA:

Zagreb:

Započeo je podhvat hrvatskih i njemačkih postrojbi* u području Plešivice (jugozapadno od Samobora).

¹⁵ Vidi dok. br. 121.

¹ Original, pisan na mašini, latinicom, nalazi se u Arhivu Vojnoistorijskog instituta, reg. br. 9/1—1, k. 39.

¹ U tom pothvatu protiv brigade „Franjo Ogulinac Seljo“ učestvovala su 3 čete njemačkog Sedmog policijskog bataljona i dijelovi Četvrte ustaške bojne iz Samobora (vidi dok. br. 46) u ovoj knjizi i bojnu relaciju Prvog zbornog područja u Arhivu Vojnoistorijskog instituta, reg. br. 6/1-12, k. 58).

Neprijatelj je imao 6. VI 48 poginulih, 10 zarobljenih (1 „politički komesar“), a zaplijenjeno je više pušaka.

U nastavku podhvata 7. VI vođene su borbe s partizanima kod s. Kotari, Prekrižje, Plešivica, Priplje (6.5—10 km j.z. Samobora). Partizani su protjerani uz 19 mrtvih, daljnjih 60 mrtvih ocienjeno je, 6 je zarobljenih i 2 su se predala. Plien: 2 puške, strjeljivo i nešto tvoriva.

Vlastiti gubitci: 1 njemački častnik poginuo, 1 dočastnik i 3 njemačka vojnika nestali, 6 njemačkih vojnika i 2 ustaše ranjeni.

Ukupni neprijateljski gubitci 6. i 7. VI iznose: 67 poginulih, 16 zarobljenih (1 politički komesar), i 2 partizana su se predala.

Cazin:

Odbijeni su napadaji partizana na obskrbne preselice u području Cazin—Bihac—D. Lapac. Neprijatelj je odbačen u smjeru sjevera, pri čemu je 30 partizana poginulo, a više ih je ranjeno.

Krbavsko Polje:

Njemačke i ustaške postrojbe, unatoč jakog odpora većih skupina partizana, zauzele su visove 10 km z.s.z. Korenice, i visove 11 km s.z. Bunića te visove na zapadnom rubu Krbavskog polja.³ — Zaplijenjene su 2 strojnice i više drugog oružja.

Drvar:

Prigodom naknadno poduzetog čišćenja u području Drvara i Bos. Petrovca pružio je neprijatelj mjestimično ogorčen odpor. Jedna neprijateljska „divizija“ odbačena je u šumsko područje, a „proleterska divizija“ povukla se prema jugoistoku. U ovim borbama neprijatelj je imao: 21 poginulog (među njima 2 englezka častnika, 2 „komandanta brigada“ i 1 „politički komesar“). Ocienjeno je daljnjih 95 poginulih, 2 partizana su zarobljena i 2 su prebjegla.⁴

Plien: 7 strojpušaka, 54 puške, 2 protuoklopne puške, 1 protuoklopni top 3.7 cm, 9 konja i velike količine pješačkog strjeljiva.

Jadranska obala:

Na otoku Braču uništeno je nekoliko zaostalih manjih neprijateljskih borbenih skupina kod s. Obr-

³ Vidi dok. br. 86.

⁴ Vidi „Oslobodilački rat naroda Jugoslavije 1941—1945“, knj. 2, str. 93-106.

šje (6 km j. Nerežišća), koje su imale namjeru osloboditi zarobljenog engleskog pukovnika Tom Churchill, zapovjednika englezke brigade „Vis". Pri tom je zarobljeno 14 neprijateljskih vojnika.⁵

Neprijateljsko brodsko topništvo izvršilo je vatrene prepad sa sjeverozapadnog diela otoka Hvara na visove 2 km j.i. Nerežišća na o. Braču. Poduzeto je čišćenje zapadnog diela o. Hvara.

U području Šibenik—Trogir pojačana je djelatnost minama na obokrbnim cestama.⁶ Poduzetim čišćenjem odbačene su partizanske skupine koje su na mjestima borbe ostavile 7 mrtvih. Uklonjeno je više mina.

U vodama oko otoka Visa, Brača, Šolte i Drvenika opaženi su neprijateljski razarači.

Djelat, vlast, zrakopl.

Naše je zrakoplovstvo vršilo oružano izviđanje.

Njemačko zrakoplovstvo napalo je bombama i strojničkom vatrom 7. VI sela: Cugovac, Zabrđe, Fuka, Dubrava i Grabić (13—22 km j. Križevaca), i nanielo partizanima osjetljive gubitke.⁷

Djelat, nepr. zrakopl.

6. VI u 1200 sati napala su 2 nepr. zrakoplova strojničkom vatrom teretni vlak između ž.p. Grabovica i Drežnica (14—20 km j. Rame). Jedan domobran, 1 Niemac i 2 Talijana mrtvi, 1 domobran, 2 Niemca, 17 Talijana i 1 željezničar ranjeni, 3 konja ubijena i 3 ranjena.

Istog dana u 1230 sati isti zrakoplovi napali su strojničkom vatrom teretni vlak na želj. postaji Rama. Jedan domobran je ranjen. Stroj je oštećen.

Prigodom napadaja neprijateljskih zrakoplova na Ostrožac (13 km s. i. Bihaća) oboren je 1 neprijateljski lovac.

⁵ O borbama na Braču od 2. do 4. juna 1944. vidi dok. br. 23, 24, 25, 31 i 33.

⁶ Na području Šibenik—Trogir diverzije je vršila Grupa srednjodalmatinskih NOP odreda (vidi dok. br. 72).

⁷ Na području koje su njemački avioni bombardovali nalazila se tada Prva brigada Trideset treće divizije. U izvještaju Štaba divizije od 28. juna o tome piše „7. VI. 1944 I. brigada nalazila se na istim položajima. Preko dana vršila se vojna izobrazba. Oko 20 sati napalo je brigadu 19 neprijateljskih aviona (štuka) bombama i mitraljezima. Korištenjem ranije priradenih rovova izbjegnuti su veći gubici, poginuo je 1 drug i jedan je ranjen. Istog dana povukla se brigada za Dubravu—Novake—Kostanj." (Arhiv Vojnoistorijskog instituta, reg. br. 83—13/4, k. 551 A.)

8. VI u 2350 sati napadnuta je od neprijateljskog zrakoplovstva želj. postaja Dobova. Jedna naša preselica na toj postaji nije imala gubitaka.

Obćenito:

U toku manjih podhvata i razviđačkih djelatnosti u području Ivanić Grada, Samobora, Kiseljaka i Bi-leća poginulo je 12, zarobljeno 16, a 2 partizana su prebjegla našim postrojbama.

Vlastiti gubitci: 1 domobran poginuo, 1 ranjen.

U Varaždinu prijavilo se 7. VI 17 vojnih neposlušnika.

Osobitosti:

Iz područja Rudo pokušale su jake part. snage prodrieti u smjeru zapad pri čemu su napadnuti postavi četnika—njemačkih suboraca. 7 četnika je poginulo, a više ih je ranjeno.

4. VI. partizani su obkolili i napali zbor četnika u selu D. Bjelobučje (16 km j.z. Teslića) te je navodno poginulo mnogo naroda i četnika, a 1 dio je zarobljen.

Događaji na prugama:

Spriečeno je namjeravano veliko miniranje pruge između Broda i Nove Gradiške.

Noću 7/8. VI minirana je želj. pruga velikim brojem mina i na mnogo mjesta i to: između ž.p. Sibinj i Brod na 18 mjesta, Sl. Brod — D. Vrba na 18 mjesta, D. Vrba—Garčin na 27 mjesta, Garčin—Andrijevcu na 50 mjesta, Andrijevcu—Vrpolje⁸ na 39 mjesta, Srem. Mitrovica—Voganj na 13 mjesta. Do Broda su prohodna oba kolosjeka, od Broda do Vinkovaca samo 1 kolosjek.

Napadnut je bunker na želj. postaji Voganj, ali je napadaj odbijen.

Na pruzi Novska—Brod 8. VI u 0110 sati između ž.p. Novska—Rajić naletio je na minu vojni vlak. Stroj i 2 kola su izkliznula.⁹

Na pruzi Ruma—Zemun noću 6/7. VI minirana je pruga između ž.p. Ruma i Kraljevci. Prilikom vađenja mina poginuo je 1 čovjek i oštećena je pruga.

⁸ Na relaciji Lužani—Vrpolje diverziju je izvela Dvanaesta divizija u sadejstvu sa dijelovima Prvog diverzantskog bataljona (vidi dok. br. 108).

⁹ Minu su postavili diverzanti Prvog diverzantskog bataljona (vidi dok. br. 108).

Na pruzi Indija—Petrovaradin noću 6/7. VI u 2400 sati između ž.p. Cortanovac i Srem. Karlovci naletio je na minu brzi vlak. Izkočila su 2 kola i stroj. Žrtava nije bilo.

7. VI 4 km s.z. Konjica naišao je na minu teretni vlak. Stroj i 2 vagona su izkočila. Žrtava nema.

ZA POGLAVNIKA I DOM SPREMNI!

Pročelnik operativnog odjela
glavnostožerni podpukovnik
(M.P.) (HELBICH)
Helbich

BR. 124

IZVJEŠTAJ ZAPOVJEDNIŠTVA GLAVNOG STOŽERA DOMOBРАНSTVA OD 10. JUNA 1944. O NAPADU JEDINICA NOV I POJ NA KOMAREVO, DONJE STATIVE I O DIVERZIJAMA NA KOMUNIKACIJAMA¹

VOJNIČKA TAJNA

DNEVNO IZVJEŠĆE Ia BROJ 162/44.

OPERATIVNOG ODJELA MINISTARSTVA ORUŽANIH SNAGA

10. VI 1944 godine.

I OBCI PREGLED:

Podhvat u Zumberku nastavlja se.

Uspješne obrambene borbe kod Komareva u području Siska i kod Petrinje.

II PODRUČJA:

Zagreb:

Podhvat njemačko-hrvatskog oružništva i naših postrojbi na Plešivici u Zumberku nastavlja se. Neprijatelj je prisiljen na uzmak u smjeru sjeveroistoka. Nađeno je 9 poginulih partizana, a daljnjih 30 poginulih ocijenjeno.²

¹ Original, pisan na mašini, latinicom, nalazi se u Arhivu Vojno-istorijskog instituta, reg. br. 10/1—1, k. 39.

² Vidi dok. br. 123.

Sisak:

Kao što je objavljeno u izvješću br. 160/44 noću 6/7. VI jače partizanske snage potisnule su kozačke postrojbe iz Komareva (9 km j.i. Siska) i zauzeli ovo mjesto. Protunapadajem 7. VI opet su izbačeni iz mjesta uz teške gubitke. Neprijateljski gubitci 60—70 poginulih. Plien: 1 strojica i nekoliko pušaka.³

Vlastiti gubitci: 24 poginula (5 Niemaca), 39 ranjeno (9 Niemaca). Izgubljeno: veći broj konja, 1 bacač, poljski brzoglas, 1 prijemna krugovalna postaja, pisari strojevi i uredski namještaj.

Iste noći jače partizanske snage⁴ napale su vanjski obranbeni pojas Petrinje, ali je ustaška posada usredotočenom vatrom odbila napadaj bez vlastitih gubitaka. Partizanski gubitci nepoznati.

Karlovac:

9. VI u zoru napali su partizani naše uporište u Stativama kraj Karlovca.⁵ Napadaj je odbijen. Jedan partizan je poginuo, dok je 1 domobran poginuo, a 2 su ranjena.

Jadranska obala:

Čišćenje otoka Brača od zaostalih neprijateljskih dielova nastavlja se.

Jedan razviđački odjel na otoku Hvaru protjerao je partizane iz Bogomolje (23 km i. Jelse).

Djelat, vlast, zrakopl.:

Vršilo je bojna razvidanja, te bacalo promičbene letake nad područjem istočne Bosne.

Djelat, nepr. zrakopl.:

7. VI neprijateljski zrakoplovi napali su njemački povoz na cesti sjeverozapadno Varcar Vakufa⁶ i uništili 3 samovoza, 2 oklopna kola, a 7 samovoza i 2 oklopna kola oštetili.

Noću 8/9. VI jedan neprijateljski zrakoplov napao je strojničkom vatrom želj. postaju Sisak.

Iste noći vjerovatno isti zrakoplov napao je želj. postaju Dobova, gdje su poginule 2 osobe, a 9 ih je ranjeno (Dnevno izv. br. 161/44).⁷

³ Vidi dok. br. 122.

⁴ Vjerovatno dijelovi Druge brigade Sedme divizije koji su za vrijeme napada na Komarevo bili u zasjedi prema Petrinji (vidi dok. br. 36).

⁵ Napad su izvele dvije brigade Trinaeste divizije (vidi dok. br. 4—6/13/1, k. 429A u Arhivu Vojnoistorijskog instituta).

⁶ Mrkonjić-Grad

⁷ Vidi dok. br. 123.

9. VI u 0725 sati neprijateljski lovci u niskom lietu ponovo su napali Bihać.

Istog dana oko 0915 sati neprijateljski zrakoplovi napali su strojničkom vatrom uzletišta Zalužani kod Banje Luke bez štete i gubitaka.

9. VI u 1000 sati 4 neprijateljska lovca napala su strojničkom vatrom želj. postaju Ivanjska. Uništena je 1 lokomotiva i 3 vagona, a 3 su osobe ranjene. U s. Ramići kraj Banje Luke isti zrakoplovi gađali su strojnicama seljačke kuće.

Istog dana oko 1230 sati napali su neprijateljski zrakoplovi putnički vlak kod Konjica i zapalili 7 vagona.

Obćenito:

U toku razvidanja i manjih podhvata kod Križa, Kutine, Zumberka, Kiseljaka, Jajca, Rame, Livna i Gackog ubijeno je 24 partizana i 1 partizanka, ranjeno je 13, zarobljeno 11, a predala se 4 partizana. Zaplijenjene su 2 puške i zapaljeno 7 partizanskih nastanbi. Vlastiti gubitci: 1 ustaša i 2 njemačka vojnika poginuli, a 2 domobrana ranjeni i 1 zarobljen.

Kod Banje Luke posada uporišta kod s. Bistrice 8/9. VI odbila je neprijatelja zadavši mu teške gubitke, dok su četnici, koji vode borbu s neprijateljem, kod s. Papažana 7. VI zarobili 5 partizana. Neprijatelj je svoje mrtve i ranjene odvuкао. Vlastiti gubitci: 8 poginulih.

Osobitosti:

Jedna četnička skupina od oko 30 ljudi napala je kod Jabučkog Sedla (9 km j.j.z. Rogatice) 1 njemački teretni samovoz. Poginula su 2 Niemca, 2 su ranjena.

Druga četnička skupina u s. Prosječeno i Lubarđići (12 km j.i. Rogatice) zapalila je 6 muslimanskih kuća, ubila 3 muslimana, a 2 djevojke i nešto rogata marve odvela.

Događaji na prugama:

Na pruzi Zagreb — Sisak 10. VI u 0510 sati između ž. p. Turopolje i Lekenik naletio je na minu strojni vlak.⁸ Pruga je oštećena.

⁸ Vidi dok. br. 2—4, k. 121 u Arhivu Vojnoistorijskog instituta.

Na pruzi Dugo Selo — Ivanić Grad noću 9/10. VI minirana je pruga na 38 mjesta između ž. p. Prečec i Ivanić Grad."

Na pruzi Novska — Brod noću od 9/10. VI minirana su oba kolosjeka između ž. p. Novska i Rajić te Lipovijani i Novska.¹⁰

Na pruzi Sarajevo — Mostar 9. VI oko 1130 sati između ž. p. Brđani i Konjic napadnuta su 2 teretna vlaka. 3 stroja i više kola izkliznulo je i oštećeno. Napadaj su izvršili neprijateljski zrakoplovi.

9. VI u 1135 sati napali su neprijateljski zrakoplovi strojničkom vatrom putnički vlak između ž. p. Ostrožac i Rama. Ima ranjenih.

Na pruzi Hum — Uskoplje 9. VI u 0210 sati između ž. p. Hum i Zaplanak naletio je putnički vlak na minu.

Doznaje se da je 7. VI u 0012 sati između ž. p. Đeletovci i Ilača naletio na minu pomoćni vlak, a vlak koji je dolazio u pomoć naletio je također na minu blizu istog mjesta. Poginuo je vlakovođa. Oba kolosjeka su zakrčena.

ZA POGLAVNIKA I ZA DOM SPREMNI!

Pročelnik operativnog odjela
glavnostožerni podpukovnik
(HELBICH)

(M.P.)

Helbich

" Diverziju su izveli dijelovi Trećeg diverzantskog bataljona u sadejstvu sa Drugom brigadom Trideset treće divizije (vidi dok. br. 62).

¹⁰ Diverziju je izveo Posavski NOP odred u sadejstvu sa diverzantima Prvog diverzantskog bataljona (vidi dok. br. 108).

IZVJEŠTAJ ZAPOVJEDNIŠTVA GLAVNOG STOŽERA DOMOB-RANSTVA OD 11. JUNA 1944. O NAPADU JEDINICA NOV I POJ NA CUDIN KLANAC, O BORBAMA NA LJUBOVU, KOD SINJA I NA OTOKU BRACU¹

VOJNIČKA TAJNA

DNEVNO IZVJEŠĆE Ia BROJ 163/44.

OPERATIVNOG ODJELA MINISTARSTVA ORUŽANIH SNAGA

11. VI 1944 godine.

I OBCI PREGLED:

Stanje bez većih promjena.

Noću 10/11. VI. 1944 bombardiran je Bos. Brod.

II PODRUČJA:

Bihać:

Na željezničkoj pruzi sjeverno od Otoke (10 km s. Bos. Krupe) jedna njemačka preselica naišla je na minu i napadnuta. Ima gubitaka.

Odbijen je napadaj partizana na jednu preselicu kod Nebljusa (18 km j.j. Bihaća).

Lika:

Ustaške postrojbe odbacile su 8. VI. partizane s visova na obim stranama ceste Gospić — Bunić² (24 km. s.i. Gospića). 22 partizana su poginula.

U manjem podhvat u ustaških postrojbi na području 10 km. s.z. Ličkog Osika poginuo je 21 partizan.

Na Krbavskom Polju odbijena su 8. VI. tri napadaja dielova jedne partizanske „divizije“, koji su uz podporu topništva bili napali naša uporišta.³

Sinj:

U podhvat u ustaških postrojbi 8. VI. u području Sinja palo je 26 partizana, 4 su zarobljena, a zaplijenjeno je 14 pušaka.

¹ Original, pisan na mašini, latinicom, nalazi se u Arhivu Vojnoistorijskog instituta, reg. br. 11/1—1, k. 39.

² Riječ je o borbama koje su vođene na Ljubovu (vidi objašnjenje br. 70 i 75 u dok. br. 106).

³ Jedinice Trideset pete divizije izvele su tada više napada na Cudin klanac ali ga nisu zauzele (vidi dok. br. 87).

Jadranska obala:

Prigodom naknadnog čišćenja o. Brača 8. VI. kod Babine Drage njemačke su čete naišle na jači nepr. odpor.

Noću 7/8. VI južno kod o. Šolte vodila se borba na moru. Primiećeni su požari na nepr. čamcima, koji su se povukli na o. Vis. 2 vlastita čamca nasukala su se na rtu o. Šolte.

Započeto je čišćenje iztočnog diela o. Šolte, kojeg je neprijatelj napao iz zraka bez štete.

Djelat, vlast, zrakopl.:

Bacalo je promičbene letake.

Djelat, nepr. zrakopl.:

6. VI. 4 nepr. zrakoplova napali su strojničkom vatrom Bugojno i bacali eksplozivne kutijice, koje se razprskavaju prilikom dodira.

7. VI. spustili su se nepr. padobranci na Mosor pl. (neizpitano izvješće).

9. VI. 3 nepr. zrakoplova napala su strojničkom vatrom želj. postaju Prijedor. Jedan, stroj oštećen i strojovođa ranjen.

Noću 10/11. VI. između 23.45 i 00.20 sati napadnut je B. Brod u više valova od nepr. bombardera. Pogodena je u glavnom rafinerija „Standard“ gdje je izbio veliki požar, manje je oštećen kolodvor i okolica. Žrtve još nisu ustanovljene, ali izgleda da nisu velike.

Iste noći bacali su nepr. zrakoplovi strjeljivo partizanima u području Karlovca, ali je 10—15 sanduka palo u naše ruke. Po oznakama na padobranima i omotima vidi se da su to bili boljševički zrakoplovi.

Naknadno se doznaje da je prilikom napadaja na Livno 28. V. bačeno oko 500 bombi. Pored stambenih zgrada porušena je bolnica i vodovod. Poginulo je oko 40 građana.⁴

ZA POGLAVNIKA I DOM SPREMNI!

Pročelnik operativnog odjela
glavnostožerni podpukovnik
(HELBICH)

(M.P.)

Helbich

* Vidi tom V, knj. 27, dok. br. 203.

IZVJEŠTAJ ZAPOVJEDNIŠTVA GLAVNOG STOŽERA DOMOBRANSTVA OD 12. JUNA 1944. O NAPADIMA JEDINICA NOV I POJ NA ČUDIN KLANAC I O BORBAMA KOD SAMOBORA¹

VOJNIČKA TAJNA

DNEVNO IZVJEŠĆE Ia BROJ 164/44.

OPERATIVNOG ODJELA MINISTARSTVA ORUŽANIH SNAGA

12. VI 1944 godine.

I OBCI PREGLED:

Supetar na o. Braču bombardiran iz zraka.

II PODRUČJA:

Samobor:

U podhvalu kod Samobora nađeno je 16 poginulih partizana (izbrojeno), ocienjeni gubitci partizana: 55 mrtvih, velik broj ranjenih i 5 zarobljenih.²

Lika:

Nakon uzaludnih noćnih napadaja partizana na uporište kod Babinog Potoka (31 km z. Bihaća), povukao se neprijatelj na visove istočno Babinog Potoka.³

Jadranska obala:

U rano jutro 10. VI pristalo je 8 neprijateljskih čamaca uz jugoistočnu obalu o. Šolte, a u 0400 sati ovi su čamci opet izplovili. Na naša uporišta pucao je

¹ Original, pisan na mašini, latinicom, nalazi se u Arhivu Vojnoistorijskog instituta, reg. br. 12/1—1, k. 39.

² Vjerovatno se odnosi na gubitke koje je pretrpila Karlovačka brigada kod Svete Jane 10. juna 1944. U izvještaju Štaba Karlovačke brigade od 12. juna o tome piše: „Neprijatelju je uspjelo u Sv. Jani iznenaditi straže i patrole, te upasti u intendanturu, dok su 1. i 2. bataljon u redu zaposjeli položaje i nanijeli neprijatelju gubitke. 3. i 4. bataljon uspjeli su u svom zadatku te su tako osujetili namjeru neprijatelja da opkoli naše snage sa svih strana i nanijeli su mu teške gubitke, uspjevši dobro izvući se iz obruča, koji je neprijatelj načinio. Naši gubici: 6 mrtvih, 2 ranjena 14 nestalih i 7 zarobljenih". (Arhiv Vojnoistorijskog instituta, reg. br. 8-1/3, k. 1229).

³ Riječ je o napadima jedinica Trideset pete divizije na položaje koje su na Čudinom klanecu držali dijelovi njemačke 392. legionarske divizije (vidi dok. br. 87 i 125).

neprijatelj topničtvom s brodova,⁴ a bačeno je i nekoliko bombi od strane neprijateljskog zrakoplovstva. — Poduzete su protumjere te su izkrcana vlastita pojačanja na o. Šoltu.

Djelat, nepr. zrakopl.:

10. VI teško je napadnut iz zraka Supetar na o. Braču. Eksplozije su trajale sat i pol.

Istog dana napali su neprijateljski lovci strojničkom vatrom željezničku postaju Konjic, Travnik i Turbe.

8. VI bacili su neprijateljski zrakoplovi nekoliko bombi na Omiš. 2 ustaše i 1 grad. osoba su ranjeni.

9. VI napali su neprijateljski zrakoplovi strojničkom vatrom Drniš, a Benkovac bombama.

Obćenito:

U toku manjih podhvata i razviđačkih djelatnosti kod Jastrebarskog, Pakraca i Konjica poginulo je 16 partizana, a 4 su ranjena. Vlastiti gubitci: 6 ustaša ranjeno i 1 poginuo.

9. VI javilo se našim vojničkim oblastima u Varaždinu 5 vojnih neposlušnika.

Dogođaji na prugama:

Opaza se pojačana djelatnost partizana u rušenju želj. pruga posebno glavne želj. pruge Zagreb — Novska'i Zagreb — Sunja.

Na pruzi Karlovac — Ozalj 10. VI u 0807 sati između ž. p. Mahično i Zorkovac naletio je na minu putnički vlak. Oštećena su 2 kola i želj. pruga.⁵

Na pruzi Zagreb — Karlovac 11. VI u 0620 sati između ž. p. Draganići i Karlovac naletio je na minu oklopni vlak. Pruga je oštećena.⁶

Na pruzi Sunja — Bos. Novi 10. VI u 2210 sati između ž. p. Sunja i Kostajnica minirana je pruga na 4 mjesta i prevrnuto oko 5200 metara kolosjeka te prerezano 93 komada b.b. stubova.

Na pruzi Bos. Novi — Bihać 7. VI u 1620 sati između ž. p. Otoka i Bos. Krupa naišao je na minu mješoviti vlak. Uništena su 3 kola. 2 Niemca su poginula, a 3 ranjena.

Na pruzi Konjic — Mostar 9. VI u 1135 sati između ž. p. Raška Gora i Drežnica neprijateljski zra-

* Vidi tom VIII, knj. 2, dok. br. 121.

⁵ ' 0 Mine su postavili diverzanti Drugog diverzantskog bataljona (Arhiv Vojnoistorijskog instituta, reg. br. 2—4, k. 121).

koplovi su napali teretni vlak strojnicama. Poginuo je 1 a ranjeno 12 Talijana.

Doznaje se da su 5. VI neprijateljski zrakoplovi u želj. postaji Bos. Krupa zapalili 8 kola benzina. Izgorilo je dosta drugih kola.

ZA POGLAVNIKA I DOM SPREMNI!

Pročelnik operativnog odjela
glavnostožerni podpukovnik
(HELBICH)

(M.P.)

Helbich

BR. 127

**IZVJEŠTAJ ZAPOVJEDNIŠTVA GLAVNOG STOŽERA DO-
MOBRANSTVA OD 13. JUNA 1944. O BORBAMA PROTIV
JEDINICA NOV I POJ KOD KAŠINE, DONJEG MIHOLJCA,
NA ZUMBERKU I NA OTOKU BRACU¹**

VOJNIČKA TAJNA

DNEVNO IZVJEŠĆE Ia BROJ 165/44.

OPERATIVNOG ODJELA MINISTARSTVA ORUŽANIH SNAGA

13. VI 1944 godine.

I OBCI PREGLED:

Veliki uspjesi u podhvatima u području Tuzle i Bugojna.

Uspješno se nastavlja podhvat u području Drvara.

II PODRUČJA:

Zagreb:

12. VI od 10—18 sati oružana oružnička obhodnja s 30 milicionera vodila je borbu s partizanima kod s. D. Glavnica (3 km s. i. Kašine). Pristigla pojačanja protjerala su partizane u jakosti 350—400 ljudi.² Par-

¹ Original, pisan na mašini, latinicom, nalazi se u Arhivu Vojno-istorijskog instituta, reg. br. 13/1—1, k. 39.

² Napad je izveo Drugi bataljon Zagrebačkog NOP odreda (vidi tom V, knj. 29, izvještaj Štaba Desetog korpusa Glavnog štabu NOV i PO Hrvatske od 7. jula 1944).

tizanski gubitci nisu poznati. Vlastiti gubitci: 1 oružnik poginuo, a 1 ranjen.

U podhvat u na Plešivici i Zumberku 10. VI pored već javljenih gubitaka (Dnevno izvješće br. 164), zaplijenjene su 2 strojopuške, 17 pušaka, eksploziv, pišaći pribor, 10 konja i 5 mazgi.³

Donji Miholjac

7. VI napali su partizani odjel hrvatsko-njemačkog oružništva, koji je osiguravao most kod Karašice (9 km j.z. D. Miholjca), ali su odbijeni. Neprijateljski gubitci nisu poznati. Vlastiti gubitci: 9 poginuli, 4 ranjena i 5 oružnika nestalo.⁴

Jadranska obala:

Odbijen je napadaj partizana na uporište Zavgovzd (10 km i. s. i. Bola — na o. Braču) uz 3 poginula i 1 prebjeglog partizana.

Kod Papratnjak uvale odbijen je napadaj engleskih brzih čamaca na njemačke čamce pri čemu su poginula 4 i ranjena 3 njemačka mornara.

Čišćenje o. Šolte nastavlja se bez neprijateljskog otpora.

Partizani su minirali ceste: Šibenik — Drniš i Šibenik — Primošten postavivši mine englezskog podrijetla u obliku konjskih izmetina.

Djelat, vlast, zrakopl.:

Vršilo oružana razviđanja i bacanje promičbenih" letaka.

Djelat, nepr. zrakoplovstva:

10. VI napali su neprijateljski zrakoplovi želj. postaju Busovača i Hum, gdje su oštetili 1 stroj.

Doznaje se da je 2. VI kod Modriča zarobljeno 5 anglo-američkih zrakoplovaca, koji su padobranima izkočili iz zapaljenog zrakoplova.

. . . M

Obćenito:

Prigodom manjih djelatnosti i razviđanja kod Vukovara, Mitrovice, Podir. Slatine, Pakraca, Ludbrega i Bos. Novog poginulo je 18 partizana. Zaplijenjena je 1 dvokolica i 2 konja. Vlastiti gubitci: 4 Niemca, 2 ustaše i 1 domobran poginuli, 3 domobrana ranjeni i 1 je zarobljen.

* Vidi dok. br. 126.

⁴ Opširnije o tome vidi dok. br. 108.

Mjestnom zapovjedništvu u Varaždinu prijavilo se 18 vojnih neposlušnika.

Događaji na prugama:

Na pruzi Sid — Ruma 12. VI u 0555 sati između ž. p. Sid i Kukujevci naletio je brzi vlak na minu. Stitna kola su izbačena, stroj se prevrnuo, a 7 kola je izkliznulo. Strojovođa je poginuo, a ložač je teže ranjen.

Na pruzi Banova Jaruga — Novska 12. VI u 0632 sati između ž. p. Lipovljani i Novska naletio je putnički vlak na minu.⁵ Stroj i 2 kola su izkliznula. Ima 1 ranjen.

Na pruzi Banova Jaruga — Lipik između ž. p. Poljana i Banova Jaruga naletio je 12. VI u 1125 oklopni vlak na minu.⁸ Izkočila su 4 kola od kojih su 1 uništena. Jedan ustaša je poginuo, a 8 ih je ranjeno. Pruga je popravljena.

13. VI u 0500 sati minirana je želj. pruga između ž. p. Novska i Rajić (na pruzi Novska — Brod). Oba kolosjeka su neprohodna.⁷

12. VI u 0125 sati miniran je most između ž. p. Vrbovec i Gradec.⁸

13. VI u 0200 sati miniran je 1 most između ž. p. Dugo Selo i Prikraj (na pruzi Dugo Selo — Križevci).⁹

ZA POGLAVNIKA I DOM SPREMNI!

Pročelnik operativnog odjela
glavnostožerni podpukovnik
(HELBICH)

(M.P.)

Helbich

^B Minu su postavile jedinice Posavskog NOP odreda (vidi dok. br. 108).

⁷ Mine su postavili diverzanti Prvog diverzantskog bataljona (vidi dok. br. 2—4. k. 121 u Arhivu Vojnoistorijskog instituta).

⁸ U Operacijskom dnevniku Štaba Grupe diverzantskih odreda NOVJ o tome piše: „Na pruzi Križevci—Dugo Selo između Vrbovca i Gradeca bačen je u vazduh most dug 15 metara na rijeci Crnec i presječena je pruga na 6 mjesta, uništeno je 12 šinja. Promet je stajao 75 sati. Akcija je vršena u saradnji sa II. Moslavačkom brigadom.“ (Arhiv Vojnoistorijskog instituta, reg. br. 2—4. k. 121).

^{*} Most su minirali diverzanti Trećeg diverzantskog bataljona (vidi dok. br. 2—4. k. 121 u Arhivu Vojnoistorijskog instituta).

IZVJEŠTAJ ZAPOVJEDNIŠTVA GLAVNOG STOŽERA DOMOBRANSTVA OD 14. JUNA 1944. O BORBAMA PROTIV JEDINICA NOV I POJ NA PODRUČJU BENKOVCA I O DIVERZIJAMA NA PRUGAMA¹

VOJNIČKA TAJNA

DNEVNO IZVJEŠĆE Ia BROJ 166/44.

OPERATIVNOG ODJELA MINISTARSTVA ORUŽANIH SNAGA

14. VI 1944 godine.

I OBCI PREGLED:

Uspješno se nastavlja progon neprijatelja u području istočno od Tuzle.

Neprijateljski lovci-bombarderi napali okolicu Banje Luke.

Benkovac—Biograd n/m.:

U području Benkovca, Vrane i Pakoštana opaženo je prikupljanje jačih partizanskih snaga.²

U sukobu naših razviđačkih dielova s partizanima 4 km s.i. Benkovca, odbijen je neprijatelj uz jače gubitke.

U Benkovac je upućeno pojačanje.³

Opaza se pojačana neprijateljska zračna djelatnost u području Benkovca.

Jadranska obala:

Djelatnost partizana u srednje Dalmatinskom kanalu, uz surackiju neprijateljskog zrakoplovstva u niskom lietu.

Djelat, vlast, zrakopl.:

Vršilo je oružano razviđanje i bacanje promičbenih letaka.

Djelat, nepr. zrakopl.:

Prelieti većeg broja neprijateljskih bombarderskih skupina, te napadaji za uznemiravanje od strane lovaca-bombardera.

¹ Original, pisan na mašini, latinicom, nalazi se u Arhivu Vojnoistorijskog instituta, reg. br. 14/1—1, k. 39.

* Odnosi se na jedinice Devetnaeste divizije (vidi dok. br. 71 i 73).

* Vidi dok. br. 76.

9. VI četiri neprijateljska lovca napali su vlakove kod Zuglića, Podorašca, Raštelice i na želj. postaji Konjic kojom prigodom su ranjeni: 1 ustaša, 3 domobrana, 8 Talijana i 1 žena, a oštećeno je 4 stroja, 7 vagona, 8 vagona slame zapaljeno. Jedan čitav vlak survao se u provaliju.

10. VI u 1655 sati četiri neprijateljska lovca napala su strojničkom vatrom želj. postaju Travnik i Turbe. Poginuo je 1 Niemac, a 4 Niemca i 7 građanskih osoba je ranjeno.

13. VI 4 neprijateljska zrakoplova napala su uzletište u okolici Banje Luke, te želj. postaju Zalužani i Dragočaj, gdje je kols- ...Jedan domobran je...⁴

Obćenito:

13. VI predao se posadi u Ozlju 1 partizan i 6 vojnih neposlušnika, a mjestnom zapovjedništvu Varaždin javilo se 11 vojnih neposlušnika.

Osobitosti:

Kod Starih Banovaca na Dunavu naišao je naš brod „Sava“ na minu i potonuo. Posada je spašena, a 2 člana posade su ranjeni.

Događaji na prugama:

Na pruzi Brod — Striživojna-Vrpolje 13. VI u 0520 sati između ž. p. Garčin i Andrijevci minirana je pruga na više mjesta.⁵ U okršaju sa odmetnicima poginuo je 1 njemački vojnik, a 1 domobran je ranjen.

Na pruzi Karlovac - Ozalj 13. VI u 0836 sati između ž. p. Ozalj i Korčula® eksplodirala je mina neposredno pred putničkim vlakom. Oštećena je želj. pruga.

ZA POGLAVNIKA I ZA DOM SPREMNI!

Pročelnik operativnog odjela
glavnostožerni podpukovnik
(HELBICH)

(M.P.)

Helbich

⁴ Tako u originalu.

⁵ Prugu su minirale jedinice Dvanaeste divizije (vidi dok. br. 108).

¹ Vjerovatno Kurilovec.

IZVJEŠTAJ ZAPOVJEDNIŠTVA GLAVNOG STOŽERA DOMOBРАНSTVA OD 15. JUNA 1944. O NAPADU JEDINICA NOV I POJ NA VELIKI GRĐEVAC I O BORBAMA KOD BENKOVCA I METKOVIĆA¹

VOJNIČKA TAJNA

DNEVNO IZVJEŠĆE Ia BROJ 167/44.

OPERATIVNOG ODJELA MINISTARSTVA ORUŽANIH SNAGA

15. VI 1944 godine.

I OBCI PREGLED:

Odpočeo je podhvat u području Fruške Gore. Područje oko Drvara i Bos. Petrovca očišćeno od partizana.

Teroristički napadaj nepr. zrakoplova na Osijek i Caprag.

II PODRUČJA:

Bjelovar:

14. VI jače partizanske snage napale su uporište Vel. Grdevac (24 km j.z. Bjelovara) i ujedno spriječile upućivanje pojačanja iz Vel. Zdenaca i Grubišnog Polja. Borbe su u toku. Pojediniosti još nisu javljene.²

Zapaženo je jače prikupljanje partizana oko Hercegovca³ (17 km s.z. Daruvara).

Ugrožena su i uporišta Zdenci i Grubišno Polje (12 i 14 km s.z. Daruvara). Protumjere su u toku.⁴

Vež. župa Vuka:

12. VI odpočeo je podhvat u području Fruške Gore. U području Rume spriječile su hrvatske i njemačke borbene skupine pokušaj prebacivanja jačih partizanskih snaga sa sjevera prema jugu.

¹ Original, pisan na mašini, latinicom, nalazi se u Arhivu Vojnoistorijskog instituta, reg. br. 15/1—1, k. 39.

² Neprijateljsku posadu u Velikom Grdevcu napale su jedinice Dvadeset osme divizije (vidi dok. br. 34. 43, 66 i 70).

³ Odnosi se na Prvu brigadu Trideset treće divizije koja je zatvaranjem pravca Hercegovac—Veliki Grdevac osiguravala napad na Veliki Grdevac (vidi dok. br. 34 u ovoj knjizi i dok. br. 83—13/4, k. 551 A u Arhivu Vojnoistorijskog instituta).

⁴ Vidi primjedbu br. 4 uz dok. br. 70.

Drvar—Bos. Petrovac—Grahovo:

Razviđanjem u područja Drvara i Bos. Petrovca ustanovljeno je da se neprijatelj povukao, osim sjeverozapadno Vrtoče (4 km s.z. Drvara), gdje se našlo na slaba partizanska osiguranja.

U Grahovu i na obskrbnoj cesti Knin — Grahovo — Drvar vlada mir.

Benkovac:

Prigodom podhvata u području Benkovca palo je 39 partizana, a 8 ih je zarobljeno.⁵

Jadranska obala:

Noću 12/13. VI došlo je do borbe njemačkih brzih čamaca i neprijateljskih razarača zapadno od Primoštena.

U području sjeverozapadno od Ploče kod' Metkovića odbijen je napadaj partizana na naše uporište.

Djelat, vlast, zrakopl.:

Vršilo oružano razviđanje i podpomaganje četa, obskrbu i bacanje promičbenih letaka.

Djelat, nepr. zrakopl.:

12. VI neprijateljski zrakoplovi napali su ponovno most kod Roškog Slapa (kod Skradina), bez štete.

14. VI u 1020 sati izvršen je teroristički napadaj od strane neprijateljskih zrakoplova na Osijek (Donji Grad). Ima štete na javnim i posebničkim zgradama, dosta porušenih kuća i do sadia oko 100 mrtvih i oko 200 ranjenih.

Istog dana od 1045—1105 sati bombardiran je Caprag u 3 vala razornim i zapaljivim bombama. Ima štete i žrtava. — Predgrađe Galdovo je u % razoreno. Ima žrtava.

Javljeno je da su istog dana bačene bombe kod Klisa.

Jedan neprijateljski zrakoplov srušen je kod Bukovlja, a 2 neprijateljska 4-motorna zrakoplova srušena su u području Broda. Osim toga pao je kod Adolfstadta¹ (24 km s. Banje Luke) još jedan neprijateljski zrakoplov. Zarobljeno je ukupno 15 članova posade, koji su se spustili padobranima.

⁵ Vidi dok. br. 71.

¹ Nova Topola

13. VI napadnuta je strojničkom vatrom želj. postaja Dolac (kod Travnika). Oštećen je stroj oklopnog vlaka i zapaljen 1 vagon. Žrtava nije bilo.

Obćenito:

Na cestama u području Benkovca i Knina postavio je neprijatelj veći broj mina.⁷ Djelomično **su** već pronađene i izkopane.

U području Požege uklonjeno je 6 nagaznih mina.

Istočno od Otoke (19 km j.z. Bos. Novog) naišla je njemačka samovozna preselica na minu i pretrpila gubitke u samovozima.

Prigodom manjih podhvata i razviđačkih djelatnosti kod Ivanić Grada, Popovače, Karlovca i Srebrenice poginulo je 18 partizana, 2 su zarobljena. Vlastiti gubitci: 6 Niemaca poginulo, 4 Niemca, 2 oružnika, 1 ustaša i 1 domobran ranjeni, a 5 Niemaca je nestalo.

Događaji na želj. prugama:

Na pruzi Zagreb — Sisak 14. VI minirana je želj. pruga između ž. p. Sv. Klara i Gorica te Vel. Gorica i Turopolje te između ž. p. Lekenik i Greda na više mjesta. Zapaljena je 1 stražara.⁸

Na pruzi Zagreb — Karlovac 15. VI u 0320 sati između ž. p. Draganići i Karlovac minom je oštećena želj. pruga.

14. VI završeni su popravci na pruzi Zaprešić — Varaždin te uzpostavljen redoviti promet.

Na pruzi Bjelovar — Garešnica — Grubišno Polje noću 13/14. VI podpuno je razoren most kod želj. postaje Kokinac. Pruga je prekinuta.⁹

ZA POGLAVNIKA I DOM SPREMNI!

Pročelnik operativnog odjela
glavnostožerni podpukovnik
(HELBICH)

(M.P.)

Helbich

* Na toj komunikaciji mine su postavljale jedinice Devetnaeste divizije.

⁸ Prugu je na deset mjesta minirao Drugi diverzantski bataljon (vidi dok. br. 2—4, k. 121 u Arhivu Vojnoistorijskog instituta).

* Prugu su na 8 mjesta minirali dijelovi Trećeg diverzantskog bataljona (vidi dok. br. 2—4, k. 121 u Arhivu Vojnoistorijskog instituta).

IZVJEŠTAJ ZAPOVJEDNIŠTVA GLAVNOG STOŽERA DOMOBRA NSTVA OD 16. JUNA 1944. O NAPADU JEDINICA NOV I POJ NA TUROPOLJE, MRACLIN, VELIKI GRĐEVAC, POLACU, NA VIJADUKT KOD KOSTAJNICE I O BORBAMA KOD DARUVARA, VELIKIH ZDENACA I CAZINA¹

VOJNIČKA TAJNA

DNEVNO IZVJEŠĆE Ia BROJ 168/44.

OPERATIVNOG ODJELA MINISTARSTVA ORUŽANIH SNAGA

16. VI 1944 godine.

I OBCI PREGLED:

Uspjeh u podhvat u kod Daruvara i Cazina.

Napadaj neprijateljskih lovaca-bombardera na vlakove, D. Vakuf i Bugojno.

II PODRUČJA:

Zagreb:

14. VI oko 2300 sati jača skupina partizana napala je uporište Turopolje (20 km j.i. Zagreba). Napadaj je odbijen uz 40 poginulih i 3 zarobljena partizana. Vlastiti gubitci: 6 domobrana poginulo, 4 ranjena i 20 nestalo.²

15. VI u jutro napala je jača skupina partizana uporište Mraclin³ (17 km j.i. Zagreba). Napadaj su odbile kozačke postrojbe pobivši 18 partizana i zarobivši 5.

Bjelovar:

Premočne neprijateljske snage uspjele su 14. VI zauzeti Vel. Grđevac (23 km. ji. Bjelovara). Naša mala posada nije se mogla održati. Pojednostiti još nedostaju.⁴

¹ Original, pisan na mašini, latinicom, nalazi se u Arhivu Vojnoistorijskog instituta, reg. br. 16/1—1, k. 39.

* • ³ Jedinice Osme divizije u sadejstvu sa brigadom „Franjo Oguilnac Seljo“, Turopoljskim NOP odredom i četom Drugog diverzantskog odreda napale su 14/15. juna ustaško-domobranksu posadu u Buševcu. Prema Turopolju i Mraclinu bila su postavljena osiguranja. Ona su vodila borbu protiv neprijateljskih snaga koje su pošle u pomoć napadnutoj posadi u Buševcu (vidi dok. br. 48 i 79).

⁴ Opširnije o napadu na Veliki Grđevac vidi dok. br. 34, 43, 66 i 70.

Posade iz Vel. Pisanice i Severina povukle su se pod pritiskom neprijatelja 15. VI u Bjelovar.⁵

15. VI miniran je most kod Hrsova (12.5 km z. Bjelovara), te je prekinut željeznički i cestovni spoj sa Bjelovarom. Bjelovar je ugrožen jakim partizanskim snagama, koje razpolazu i topničtvom."

Protumjere su u toku.

Daruvar:

Noću 13/14. VI dielovi jednog gorskog zdruga protjerali su jače partizanske skupine iz šume Lipovac i Zdenački Gaj (4.5 i 10 km s.z. Daruvara). Pronađeno je 30 mrtvih partizana i 6 nagaznih mina.⁷

Vlastiti gubitci: 3 domobrana poginula i 3 ranjena.

Ova neprijateljska skupina bila je dobro naoružana i obskrbljena strjeljivom englezkog podrijetla.

U borbi naših borbenih skupina i partizana 10. VI kod s. Korita i Lovska (12 km z. Pakraca) neprijatelj je imao 24 mrtva, 12 ranjenih i 6 zarobljenih. Zaplijenjene su 2 puške. Vlastiti gubitci: 4 domobrana ranjena.⁸

Kostajnica:

13. VI napali su partizani uz podporu bacača i topova Kostajnicu i želj. most (vijadukt) 4 km j.z. Kostajnice.⁹ Napadaj je odbijen i spriečeno je miniranje mosta, dok su stražarski bunker i oštećeni, djelomično i uništeni od neprijateljske topničke vatre.

Cazin:

U podhvat u ustaških postrojbi iztočno od Cazina i j.i. Slunja nanieti su neprijatelju osjetljivi gubitci

⁵ Vidi dok. br. 34, 43 i 68.

⁶ Na širem području Bjelovara nalazile su se tada jedinice Desetog korpusa i Dvadeset osma divizija Šestog korpusa NOVJ (vidi dok. br. 34, 43, 66 i 70).

⁷ Napad na Veliki Grdevac prema Daruvaru (kod šume Lipovac) osiguravao je Daruvarski NOP odred, a pravac Daruvar—Veliki Zdenci—Veliki Grdevac Sedamnaesta brigada (dijelom snaga u Zdenačkom Gaju). Daruvarski NOP odred imao je 14. juna 1 poginulog i 3 ranjena borca a Sedamnaesta brigada u borbama od 14. do 16. juna pretrpila je gubitke od 9 mrtvih i 15 ranjenih (vidi dok. br. 43, 70 i 106).

⁸ Iz izvještaja i depeše Štaba Šestog korpusa Glavnom štabu NOV i PO Hrvatske vidi se da je ova borba vođena 14. juna i da su Posavskom NOP odredu poginula 2 borca (vidi dok. br. 108 u ovoj knjizi i dok. br. 1—9/1, k. 119/7 u Arhivu Vojnoistorijskog instituta).

⁹ Vijadukt na pruzi Kostajnica—Volinja napala je Prva brigada Sedme divizije a na osiguranju prema Kostajnici bila je Druga brigada te divizije. Napad na Kostajnicu tada nije izveden (vidi dok. br. 109).

od' 57 poginulih (1 zapovjednik „brigade“). Prebjegao je 1 partizan i zaplijenjene su 2 strojnice, 1 stroj-samokres i 28 pušaka.¹⁰

Benkovac—Sinj:

Jače partizanske snage nalaze se u području 14 km j. Sinja i jugozapadno od Bribirskih Mostina (20 km j.i. Benkovca), gdje se ustaška posada jednog našeg uporišta morala povući pred nadmoćnijim neprijateljem.¹¹

Djelat, vlast, zrakopl.:

14. VI uspješno je pomagalo podhvat u području Zdenački Gaj kod Daruvara. Vršilo razvidanje u području Krndije, Papuka i Bilo Gore.

Djelat, nepr. zrakopl.:

13. VI neprijateljski lovci-bombarderi lakše su oštetili most na Roškom Slapu kod Skradina.

14. VI neprijateljski lovci-bombarderi na ž. pruzi Sarajevo—Konjic onesposobili su 4 stroja.

Istog dana napadnuta su 2 vlaka kod Bradine. 2 željezničara i 5 njemačkih vojnika su ranjeni.

14. VI napadnuti su strojničkom vatrom neprijateljskih zrakoplova D. Vakuf i Bugojno.

Doznaje se, da je 14. VI bačeno na Osijek oko 1.000 bombi raznih obrazaca, te zapaljivih bombi. Oko 100 kuća je porušeno. Do sada je pronađeno 200 mrtvih i 300 ranjenih.

Kod' Garčina spustio se prisilno 1 nepr. zrakoplov. Posada od 10 članova je zarobljena.

Obćenito:

U toku manjih djelatnosti i razvidanja kod Bje-lovara, Banove Jaruge, Ludine, Jajca, Sinja, D. Va-kufa, Konjica i u Srijemu, poginulo je 27, ranjena su 3 i zarobljeno 7 partizana, a uhićeno 7 sumnjivih osoba. Zaplijenjene su 2 puške i 1 samokres. Vlastiti gubitci: 1 domobran poginuo, a 2 su ranjena.

Posadi u Varaždinu prijavilo se 9 vojnih nepo-slušnika.

¹⁰ U depešama Štaba Četvrtog korpusa NOVJ i Unske operativne grupe o borbama na području Cazina i Slunja piše: „Zadnjih dana neprijatelj je bio aktivan iz Cazina prema Skokovima, ali su ga snage Unske grupe uspješno odbile“. Ustaše su juče razbile četu P.P.K. u Lađevcu i vratile se za Sturlić"... (Arhiv Vojnoistorijskog instituta, reg. br. 4—6/13, k. 420 a i 7—1/1, k. 432.)

¹¹ Ustašku posadu u Polači napale su i uništile jedinice Devetnaeste divizije 12/13. juna 1944 (vidi dok. br. 74).

Njemačko-hrvatsko oružništvo u manjim podhvataima od 20—27. V kod Ilinca, Belegiša, Petrovčića i Progara u Vel. župi Vuka pobilo je 15 partizana, zapljenilo 1 motorkotač, nešto oružja i strjeljiva.

Osobitosti:

Prema podacima seljaka partizani su poubijali 30 domobrana, koje su noću 8/9. VI zarobili na Redku k. 391 (kod Teslića) (Dnevno izvješće br. 163).

Noću 5/6. VI u području Dubrovnika napali su partizani 2 teretna samovoza s hranom, opljačkali ih, 1 samovoz zapalili, te svukli 7 domobrana i 1 častnika.

Događaji na prugama:

Na pruzi Dugo Selo — Banova Jaruga 16. VI u 0100 sati minirana je želj. pruga između ž. p. Voloder i Gračenica. Promet prekinut.¹²

Na pruzi Križevci — Bjelovar noću 14/15. VI između ž. p. Crkvena i Rovišće minirana je pruga i 1 most. Promet prekinut.¹³

Na pruzi Indija — Petrovaradin 15. VI u 0020 sati između ž. p. Srem. Karlovci i Cortanovci naletio je na minu brzi vlak. Izbačena su štitna kola. Žrtava nema.

15. VI popravljena je želj. pruga i osposobljena za promet od Dugog Sela do Križevaca i od Zagreba do Karlovca.

ZA POGLAVNIKA I ZA DOM SPREMNI!

Pročelnik operativnog odjela
glavnostožerni podpukovnik
(HELBICH)

(M.P.)

Helbich

" Vidi dok. br. 2—4, k. 121 u Arhivu Vojnoistorijskog instituta.

" Prugu je minirao Treći diverzantski bataljon (Arhiv Vojnoistorijskog instituta, reg. br. 2—4, k. 121).

IZVJEŠTAJ ZAPOVJEDNIŠTVA GLAVNOG STOŽERA DOMOBRANSTVA OD 17. JUNA 1944. O NAPADU JEDINICA NOV I POJ NA BIZOVAC, POLACU, NA USTAŠKU POSADU ZAPADNO OD BUNICA I O BORBAMA KOD MRACLINA, BJELOVARA, TURJANSKOG I BENKOVCA¹

VOJNIČKA TAJNA

DNEVNO IZVJEŠĆE Ia BROJ 169/44.

OPERATIVNOG ODJELA MINISTARSTVA ORUŽANIH SNAGA

17. VI 1944 godine.

I OBCI PREGLED:

Veliki uspjeh u višednevnom podhvat u kod Tuzle.

Pojačana partizanska djelatnost u Lici, kod Cazina i Benkovca.

Odočeo je podhvat za uništenje partizana u području Bjelovara.

Srušena su 3 neprijateljska zrakoplova.

II PODRUČJA:

Zagreb:

Prilikom odbrane Mraclina (17 km j.i. Zagreba) nanešeni su neprijatelju gubitci: 20 poginulih i 8 zarobljenih partizana, zaplijenjeno je 1.000 naboja, 1 puška i veća količina naboja za protuoklopni top.²

Bjelovar:

Podhvat za oditerećenje područja Bjelovara, koji je odočeo 16. VI u jutro, nastavlja se uspješno.³

Osijek:

Noću 15/16. VI partizani su napali s. Bizovac te naša manja uporišta Normanci i Prandanovci (IZ, 23 i 27 km z. Osijeka). Pomoć upućena noću iz Belišća nije se mogla probiti zbog jakog otpora partizana.

¹ Original, pisan na mašini, latinicom, nalazi se u Arhivu Vojnoistorijskog instituta, reg. br. 17/1—1, k. 39.

² Vidi dok. br. 130.

³ Vidi primjedbu br. 4 uz dok. br. 70.

Borbe još traju. Poduzete su protumjere i upućena pojačanja.⁴

Cazin:

Partizani su ponovno zaposjeli područje sjevero-istočno i sjeverozapadno od Cazina.⁵

U borbi između naših postrojbi i partizana istočno Otoke (18 km i. Cazina) poginula su 23 partizana.

Lika:

Podhvatne snage protjerale su partizane iz Turjanskog⁰ (28 km s.s. i. Gospića).

Ustaška posada Bunića (24 km i.s.i. Gospića) odmakla se prema jugozapadu pružajući snažan otpor premoćnim neprijateljskim snagama.⁷

Drvar:

Odbijen je neprijateljski napadaj na naše uporište Vrtoče (4 km s.z. Drvara) bez vlastitih gubitaka. Neprijateljski gubitci nisu poznati.

Jajce—Bugojno—Livno:

Izvjestni dielovi partizanskih snaga^s u području Prozora uspjeh su se probiti noću 14/15. VI sjeverno Prozora u smjeru izтока kroz obruč obrazovan usredotočenim nadiranjem njemačkih i naših borbenih skupina. Poduzeto je gonjenje tih dielova obilaznim podnavatom (manevrom) preko Konjica.

Benkovac—Šibenik:

U podhvalu u području Benkovca i Šibenika 14. VI zauzeto je uporište zapadino od Benkovca, koje je

⁴ Njemačku posadu u Bizovcu napale su jedinice Dvanaeste divizije. Na neprijateljska uporišta u selima Normanci i Prandanovci vršen je demonstrativni napad. (Opširnije o tome vidi dok. br. 108).

⁵ Navedeno područje držale su jedinice Unske grupe (vidi dok. br. 4—13/1, k. 429A u Arhivu Vojnoistorijskog instituta).

⁰ Stab Jedanaestog korpusa javio je Glavnom štabu NOV i PO Hrvatske o borbama kod Turjanskog slijedeće: „14 juna jedna satnija ustaša kretala je od Lisine prema Turjanskom. Jedan batalj. III. brig. 13. div. napao je i odbacio ka Metli"... „Na sektor XXXV. div. ustaše iz Crne Vlasti jačine oko 60 pokušali su ispad prema Turjanskom ali su odbijeni i povukli su se u svoju bazu". (Arhiv Vojnoistorijskog instituta, reg. br. 1-15/1, k. 119/10.)

¹ U Buniću tada nije bila ustaška posada. Vjerovatno se misli na Trideset prvu ustašku bojnu koju je 14. juna napala Treća brigada Trideset pete divizije i protjerala sa položaja istočno od Široke Kule (vidi dok. br. 77).

⁷ Odnosi se na Prvu proletersku diviziju (vidi „Oslobodilački rat naroda Jugoslavije 1941-1945", knj. 2, str. 105).

brojčano slaba ustaška posada 13. VI morala napustiti.⁹

Na juriš je zauzeto neprijateljsko uporište Vrana (10 km j. Benkovca), unatoč ogorčenog otpora partizana, pri čemu je poginulo 56 partizana.¹⁰

Minirane su ceste u području Skradina, Drniša i Trogira. Nekoliko teretnih samovoza je oštećeno.

Jadranska obala:

Razviđačka djelatnost.

Djelat, vlast, zrakopl.:

Izviđanja i napadaj na partizane na cestama Gorškog Kotara.

Djelat, nepr. zrakopl.:

Brojni prelieti velikih bombarderskih skupina preko područja N.D.H.

14. VI napali su neprijateljski zrakoplovi tvornicu cementa kod Splita, bez učinka.

Istog dana neprijateljski lovci—bombarderi napali su samovozne povoze kod Bugojna.

15. VI na pruzi Metković—Dubrovnik kod želj. postaje Hrasno napali su neprijateljski zrakoplovi strojničkom vatrom putnički vlak. Stroj i 7 vagona je oštećeno, 1 vagon zapaljen, 17 putnika i 1 željezničar su ranjeni.

Na otoku Braču srušila su se 2 neprijateljska 3-motorna bombardera. Poginulo je 18 članova posade i 2 su zarobljena (1 častnik) po Niemcima.

Još jedan neprijateljski bombarder pao je u more zapadno otoka Lastovo.

Obćenito:

Prigodom razviđanja kod Križa, Jastrebarskog, Metkovića, Stolca i Dubrovnika poginula su 2 i zarobljena 2 partizana, zaplijenjena 1 strojopuška i 1 puška. Vlastiti gubitci: 1 oružnik poginuo, 3 domobrana ranjena.

Mjestnom zapovjedništvu Varaždin prijavilo se 28, a posadi u Križevcima 7 vojnih neposlušnika.

Događaji na prugama:

Na pruzi Caprag—Sunja 15. VI u 0835 sati između ž.p. Caprag i Blinjski Kut naletio je putnički

⁹ Samo manji dio ustaške posade iz Polače uspio je pobjeći (vidi dok. br. 74).

¹⁰ Podaci o gubicima Devetnaeste divizije nisu tačni (vidi dok. br. 71).

vlak na minu. Stroj je izkliznuo, ložać poginuo, a vlakovođa ranjen.

Na pruzi Sunja—Bos. Novi 16. VI u 0715 sati između ž.p. Kostajnica i Majur naletio je na minu radnički vlak. Izkliznula su štitna kola. Istog dana u 0940 između ž.p. Sunja i Majur naletio je na minu njemački radni vlak. Izbačena su jedna kola.

Na pruzi Bos. Novi—Bihać i Prijedor 15. VI u 1030 sati između ž.p. Blagaj i Svodna 4 neprijateljska lovca napala su strojničkom vatrom putnički vlak bez štete i žrtava, (izjava putnika).

U isto vrijeme u tunelu kod ž.p. Bos. Novi došlo je do sudara između putničkog vlaka i manevarskog stroja, koji se bio sklonio pred zrakoplovima u tunel. Oštećena su 2 kola. Pruga zakrčena. Tri osobe su poginule.

Na pruzi Virovitica—Barč 13. VI popucali su nosači na mostu kod ž.p. Barč. Promet se vrši prelaženjem.

ZA POGLAVNIKA I DOM SPREMNI!

Pročelnik operativnog odjela
glavnostožerni podpukovnik
(HELBICH)

(M.P.)

Helbich

IZVJEŠTAJ ZAPOVJEDNIŠTVA GLAVNOG STOŽERA DOMOBRANSTVA OD 18. JUNA 1944. O BORBAMA PROTIV JEDINICA NOV I POJ KOD TUROPOLJA, BUŠEVCA, VELIKOG GRĐEVCA, DARUVARA, PAKRACA, BUNICA, SINJA I OMIŠA¹

VOJNIČKA TAJNA

DNEVNO IZVJEŠĆE Ia BROJ 170/44.

OPERATIVNOG ODJELA MINISTARSTVA ORUŽANIH SNAGA

18. VI 1944 godine.

I OBCI PREGLED:

Uspjeh u podhvat u području južno Tuzle.
Oborena 2 neprijateljska zrakoplova.

II PODRUČJA:

Zagreb:

15. VI odbila je posada Turopolja napadaj partizana i protiv napadajem izbacila i protjerala partizane iz s. Buševca (22 km j.i. Zagreba) u koji su prolazno bili prodrli.² Na mjestu borbe pronađeno je 27 poginulih partizana. Vlastiti gubitci: 4 poginula i 9 ranjenih.³

Bjelovar:

Borbena skupina jednog našeg gorskog zdruge,⁴ koja nadire prema Vel. Grđevcu, 15. VI dostigla je sjeverozapadni rub šume Zdenački Gaj prema s. Pavlovac (17 km s.z. Daruvara) slomivši žilave odpore neprijatelja.

Daruvar:

Prigodom razvidanja u području sjeverno od Daruvara, te u području Pakraca poginula su 24 partizana, dok ih je više ranjeno i zarobljeno. Zaplijenjeno je više pušaka.³

¹ Original, pisan na mašini, latinicom, nalazi se u Arhivu Vojnoistorijskog instituta, reg. br. 18/1—1, k. 39.

² i ' Vidi dok. br. 79 i 131.

* Odnosi se na Četvrti gorski zdug (vidi dok. br. 70).

⁵ O gubicima Daruvarskog i Posavskog NOP odreda u borbama kod Daruvara i Pakraca vidi dok. br. 108.

Lika:

Ustaška posada koja se 16. VI morala odmaći od svog uporišta kod Bunića (24 km s. i. Gospića) protjerala je partizane i opet zauzela svoje postave. Partizani su uzmakli prema jugoistoku.®

Sinj:

U području Muć—Ramljane (12 i 24 km z. Sinja) opaža se pojačana djelatnost partizana. Odbijen je noćni napadaj na jedno naše uporište sjeverno Sinja.

Omiš:

Odbijen je napadaj partizana na jedno naše uporište 2 km s.z. Omiša i protjeran jedan odjel partizana, koji je pokušao minirati cestu.

Djelat, vlast, zrakopl.:

Oružano razviđanje i podpomaganje postrojbi u podhvatima.

Zrakoplovstvo je uništilo 19 km. j. i. Zagreba dva neprijateljska topa izravnim pogodcima, a u području Daruvara napadnute su partizanske skupine u prikupljanju pri čemu je poginulo oko 30 partizana (naknadno izbrojeno).

Djelat, nepr. zrakopl.:

Neprijateljsko zrakoplovstvo u niskom lietu vrši žestoke napadaje na naše postave i prometne ceste u području Sinja.

Neprijateljski zrakoplovi napali su 14. VI u niskom lietu područje zapadno Grahova, sjeverno Lapca, zatim s. Nebljusi, Zavalje i Zegar, pri čemu su 2 vojnika poginula, 6 ih je ranjeno, a nekoliko teretnih samovoza je uništeno.

16. VI neprijateljski zrakoplovi napali su jednu želj. postaju kod Bos. Novog i želj. postaju Prijedor. Jedan stroj i 2 vagona su oštećeni, a 1 njemački bojnik je ranjen.

Istog dana oko 1100 sati jedan neprijateljski zrakoplov napao je strojničkom vatrom naše postave u Pakracu.

16. VI spustio se jedan 4-strojni neprijateljski zrakoplov kod Vel. Zdenaca (12 km s.z. Daruvara).

Vidi dok. br. 77.

Zrakoplov je u borbi zauzet, dok je posada prebjegla partizanima.⁷

Istog dana oborili su njemački brzi čamci kod Nivalje ina o. Pagu ljedan neprijateljski 4-strojni zrakoplov sa srpskim grbom.

Obćenito:

Prilikom razvidanja sjeverno od Lepoglave i Ivanca poginulo je 5 partizana. Vlastitih gubitaka nije bilo.

Osobitosti:

16. VI poslie podne između Gline i Topuskog s jednog partizanskog uzletišta diglo se 16 neprijateljskih zrakoplova, koji su odiletili u smjeru juga⁸ (izvješće 4. posad. zdruga).

Događaji na prugama:

Na pruzi Zagreb—Sisak 18. VI u 0132 sati između ž.p. Zagreb i Sv. Klara naletio je na minu vojni vlak. Stroj i želj. pruga oštećeni.⁹

Na pruzi Dugo Selo—Banova Jaruga 17. VI u 0714 sati između žp. Banova Jaruga i Kutina naletio je na minu putnički vlak. 2 kola su izkliznula, a želj. pruga oštećena.

Na pruzi Sunja—Bos. Novi 17. VI u 0700 sati između ž.p. Volinja i Dobrljin naletio je na mine mješoviti vlak. Izkliznuli stroj, štitna kola i 6 vagona.

15. VI napali su odmetnici u dva maha želj. postaju Johovac kraj Doboja. Oba napadaja su odbijena.

Noću od 15/16. VI kod ž.p. Josipovac—Kravice minirana je pruga na 20 mjesta.

Noću 16/17. VI između ž.p. Sunja i Majur minirana je i prevrnuta želj. pruga u dužini od 4 km.¹⁰

⁷ Stab Desetog korpusa javio je o tome depešom 19. juna Glavnom štabu NOV i PO Hrvatske slijedeće: „Američki bombarder pao kod Zdenaca. Spašena je posada: potporučnik Fitz Simons, potporučnik Nevman, potporučnik Snure, serž. Maglati, serž. Cockshott, serž. Davis i Sallings". (Arhiv Vojnoistorijskog instituta.)

⁶ Glavni štab Hrvatske javio je Vrhovnom štabu NOV i POJ 16. juna depešom slijedeće: „Do sada se spustilo 6 Savezničkih aviona na Kordun. Odneli 68 ranjenika i 31 Savez, avijatičara..." (vidi dok. br. 106).

* Minu su postavili diverzanti Drugog diverzantskog bataljona (vidi dok. br. 2—4, k. 121 u Arhivu Vojnoistorijskog instituta).

¹⁰ Prugu su razorile jedinice Sedme divizije (vidi dok. br. 110 u ovoj knjizi i depešu Štaba Četvrtog korpusa Glavnom štabu NOV i POJ od 18. juna 1944. u Arhivu Vojnoistorijskog instituta, reg. br. 4—13/1, k. 429A).

17. VI između ž.p. Pleternica i Ratkovića miniran je i uništen 1 most na želj. pruzi. Promet se vrši prelaženjem.¹¹

18. VI minirana je želj. pruga na više mjesta između ž.p. Ivanić Grad i Novoselec-Križ.¹²

ZA POGLAVNIKA I ZA DOM SPREMNI!

Pročelnik operativnog odjela
glavnostožerni podpukovnik
(HELBICH)
Helbich
(M.P.)

BR. 133

IZVJEŠTAJ ZAPOVJEDNIŠTVA GLAVNOG STOŽERA DOMOBRA NSTVA OD 19. JUNA 1944. O NAPADU JEDINICA NOVJ NA BLATNICU I REĆICU I O BORBAMA NA PODRUČJU BJELOVARA, KOD VRHOVINA, BUNIĆA, BENKOVCA, ŠIBENIKA I SINJA¹

VOJNIČKA TAJNA

DNEVNO IZVJEŠĆE Ia BROJ 171/44.

OPERATIVNOG ODJELA MINISTARSTVA ORUŽANIH SNAGA

19. VI 1944 godine.

I OBCI PREGLED:

Uspješno se nastavlja podhvat za odterećenje Bjelovara uz žestoke borbe istočno od Bjelovara.

Uspjeh u borbama u području Karlovca, Šibenika i Drvara.

Srušena 2 neprijateljska zrakoplova.

¹¹ Most su srušile jedinice Diljskog NOP odreda uz pomoć diverzanata Prvog diverzantskog bataljona (vidi dok. br. 108).

¹² Druga brigada Trideset treće divizije u zajednici sa diverzantima Trećeg diverzantskog bataljona porušila je prugu na 8 mjesta, uništila 16 šina i srušila 1 most dužine 5 m (vidi tom V, knj. 29, izvještaj Štaba Desetog korpusa Glavnom štabu NOV i PO Hrvatske od 7. jula 1944).

¹ Original, pisan na mašini, latinicom, nalazi se u Arhivu Vojnoistorijskog instituta, reg. br. 19/1—1, k. 39.

II PODRUČJA:

Bjelovar:

16. VI podhvatna skupina jednog gorskog zdruga zauzela je s. Pavlovac (6 km. s.z. Vel. Zdenaca), unatoč jakog neprijateljskog otpora, koji je upotrebio protuoklopno oružje i mine. Neprijatelj je na mjestu borbe ostavio 25 mrtvih, 4 strojnice i nešto pušaka.² Vlastiti gubitci: 5 mrtvih i 20 ranjenih (4 častnika i zapovjednik podhvatne skupine bojnik Majer).

17. VI ista podhvatna skupina zauzela je u snažnom naletu i jurišu Vel. Grdevac i protjerala partizane prema iztoku. Jedna bojna te skupine u progonu razbijenog neprijatelja razpršila je kod s. Jasenovače (18 km s.z. Daruvara) jednu partizansku „brigadu“³.

U ovim borbama neprijatelj je izgubio 40 mrtvih. Zaplijenjeno je 40 pušaka, 2 strojnice, 2 strojpuške i nešto strjeljiva.

U nastavku podhvata ova podhvatna skupina produžila je nadiranje iz Vel. Grdevca prema Bjelovaru i dostigla je 17. VI s. Patkovac (8 km j.i. Bjelovara), gdje obkoljena jakim partizanskim snagama vodi teške borbe.⁴ Poduzete su protumjere.

Prigodom razviđanja kod Hercegovca pobijeno je 7 partizana dok su 2 domobrana ranjena.⁵

Karlovac:

17. VI jedna partizanska nazovi „divizija“ napala je premoćnim snagama naše uporište u Blatnici⁰ (14 km i. Karlovca). Posada od 50 ustaša i 30 domobrana morala se nakon snažnog otpora povući u Rečicu (9 km i. Karlovca).

Noću 17/18. VI ista partizanska „divizija“ napala je uporište Rečicu⁷ i uspjela na 1 mjestu prodrijeti u uporište. U protunapadaju, izvršenom upućenim pojačanjem iz Karlovca, junačka posada odbila je napadaj i nastavila progon neprijatelja prema Blatnici.

⁵ ³ O gubicima Sedamnaeste brigade u borbama od 14. do 17. juna vidi dok. br. 70, 129, 130 i 132.

* Vidi dok. br. 100.

⁵ Pravec Garešnica—Hercegovac zatvarala je tada Prva brigada Trideset treće divizije. U borbi koju je vodila 17. juna ona je imala 11 lakše ranjenih (vidi tom. V, knj. 29, izvještaj Štaba Trideset treće divizije Štabu Desetog korpusa NOVJ od 28. juna 1944).

⁰ ¹ Ustaško-domobranske garnizone u Rečici napala je Osma divizija u sadejstvu sa brigadom „Franjo Ogulinac Seljo“ (vidi dok. br. 58, 80 i 82).

Neprijateljski gubitci: 42 poginula i 6 zarobljenih.
Vlastiti gubitci: 4 poginula, 9 ranjenih i 18 nestalih.

Iste noći izvršili su partizani vatreni prepad na posade u Turnju i Kamenskom kod Karlovca bez učinka.

Kostajnica:

15. VI započeo je podhvatao čišćenja oko želj. pruge Sunja—Koštajnica.

Lika:

Odbijen je napadaj partizana na Vrhovine (14 km i. Otočca), bez vlastitih gubitaka.⁸

U borbama kod' Bunića (22 km s.z. Gospića) neprijatelj je izgubio 40 poginulih.¹¹

Benkovac—Šibenik:

U podhvatu u području Benkovca i Šibenika, usredotočenim napadajem borbenih skupina osujećeni su pokušaji prodora obkoljenog neprijatelja u smjeru sjevera. Neprijateljski gubitci: 95 mrtvih.¹⁰

Sinj:

U borbi razviđačkih dielova iztočno od' Dugopolja (13 km j. Sinja) poginulo je 14 partizana (1 komesar) i neprijatelj je protjeran prema iztoku.

Djelat, vlast, zrakopl.:

Zrakoplovstvo je napalo bombama neprijateljske skupine na visovima kod Rajlovca, i vršilo obskrbu strjeljivom posade Bjelovara.

Djelat, nepr. zrakopl.:

Neprijateljski zrakoplovi vršili su prošlih noći obskrbu partizana posebno u iztočnom državnom području.

14. VI jedan neprijateljski zrakoplov pao je 18 km z. Sunje. Za posadom se traga.

16. VI jedan neprijateljski lovac srušio se zapaljen između Križevaca i Koprivnice. Jedan zrakoplovac uhvaćen, za ostalima se traga.

⁸ Napad su izvele jedinice Trideset pete divizije (vidi dok. br. 1—15/1, k. 119/10 u Arhivu Vojnoistorijskog instituta).

¹¹ Treća brigada Trideset pete divizije imala je u borbama na pravcu Široka Kula-Bunić 2 mrtva i 6 ranjenih (vidi dok. br. 77, 131 i 132).

¹⁰ O gubicima Devetnaeste divizije na području Benkovca vidi dok. br. 71.

Osobitosti:

Postrojba jedinog goiskog zdruga pokupila je na svom području ukupno 998 pila, kako bi onemogućila razorno djelovanje partizana na želj. pruzi pilenjem b.b. stubova.

Događaji na želj. prugama:

Na pruzi Zagreb—Karlovac 19. VI između ž.p. Jastrebarsko i Desinec minirana je pruga.¹¹

Na pruzi Karlovac—Rečica 17. VI na večer miniran je jedan mostić i pokidano nekoliko tračnica.

Na pruzi Brod—Doboj 17. VI oko 2100 sati napali su odmetnici želj. postaju Lupljanica i Dažnica te porušili želj. prugu u dužini od 40 metara. Napadaji su odbijeni.

16. VI uzpostavljen je promet Zagreb—Križevci—Bjelovar.

17. VI uzpostavljen je promet na želj. pruzi Varaždin—Koprivnica.

18. VI uzpostavljen je cjelokupni promet između ž.p. Ogulin i Generalski Stol s prelaženjem kod' ž.p. D Eut>rave.

Istog dana uzpostavljen je promet putnika na pruzi Našice—Osijek sa prelaženjem kod ž.p. Josipovac—Kravice.

ZA POGLAVNIKA I ZA DOM SPREMNI!

Pročelnik operativnog odjela
glavnostožerni podpukovnik

(HELBICH)

(M.P.)

Helbich

¹¹ Prugu su minirali diverzanti Drugog diverzantskog bataljona (vidi operacijski dnevnik Štaba Grupe diverzantskih odreda NOVJ u Arhivu Vojnoistorijskog instituta, reg. br. 2-4, k. 121).

IZVJEŠTAJ ZAPOVJEDNIŠTVA GLAVNOG STOŽERA DOMOBРАНSTVA OD 20. JUNA 1944. O BORBAMA PROTIV JEDINICA NOV I POJ KOD BJELOVARA, GAREŠNICE, HERCEGOVCA, CAZINA, OGULINA, PLAŠKOG I BENKOVCA¹

VOJNIČKA TAJNA

DNEVNO IZVJEŠĆE Ia BROJ 172/44
OPERATIVNOG ODJELA MINISTARSTVA ORUŽANIH SNAGA
20. VI 1944 godine.

I OBCI PREGLED:

Veći uspjeh u podhvatima kod Benkovca i Prozora. Bjelovar je odterećen. Oboren jedan neprijateljski zrakoplov.

II PODRUČJA:

Bjelovar:

U nastavku podhvata prema Bjelovaru, borbena skupina jednog našeg gorskog zdruga, poslije vrlo ogorčenih borbi 18. VI stigla u Bjelovar. U ovim borbama palo je 65 partizana, a zaplijenjeno je 6 strojnice, 28 pušaka i 2 strojosamokresa.²

Kutina:

Radi odterećenja područja Garešnice i Hercegovca od vrlo jakih partizanskih snaga, poduzet je iz Kutine, Garešnice i Hercegovca 17. VI podhvat prema V. i M. Pašijan—¹Trupinski Gaj—Zdenački Gaj—Ladislav (7 km j.z., 3 km z., 3 km i. i 4 km s. Hercegovca).³ U toku celog dana 17. VI vođene su teške borbe oko V. i M. Pašijana sa 2 partizanske nazovi „brigade“, te „Srbskom brigadom“, kojoj je pred' večer došla u pomoć još jedna „brigada“.⁴ Uza svu pre-

¹ Original, pisan na mašini, latinicom, nalazi se u Arhivu Vojnoistorijskog instituta, reg. br. 20/1—1, k. 39.

² Vidi dok. br. 68, 70, 129, 130, 131 i 132.

³ Vidi objašnjenje br. 4 uz dok. br. 70.

⁴ Pravac Garešnica—Veliki Grđevac zatvarala je Prva brigada Trideset treće divizije i Srpski bataljon. U izvještaju Štaba Desetog korpusa o tome piše: „Prva brigada ove Divizije nalazila se je na sektoru Mala i Velika Mlinska i V. Pašijan (Sekcija Bjelovar 1:100.000). U očekivanju

moć neprijatelja, hrabrim držanjem naših postrojbi jednog gorskog združenja potisnuti su partizani u ogorčenim borbama iz Vel. i M. Pašijana.

Uspjelo im je odvući svoje mrtve i ranjene.

Vlastiti gubitci: 1 mrtav, 8 teško ranjenih i 1 nestao.

Noću 17. VI napadali su partizani Hercegovac vatrom teških i lakih bacača. Jedan domobran je ranjen.⁶

Cazin:

Odbijeni su napadaji jačih partizanskih snaga na naša uporišta sjeverozapadno od Cazina, pri čemu je poginulo 19 partizana, a 2 su prebjegla našim postrojbama. Zaplijenjene su 3 strojnice.

Ogulin:

U podhvatima jedne ustaške bojne sjeverozapadno od Ogulina odbačen je neprijatelj pri čemu je palo 17 partizana.

U borbi naših razviđačkih dielova kod Plaškog ubijeno je 12 partizana i zaplijenjena 1 strojnica, nekoliko pušaka i strjeljiva.

Benkovac:

U području Benkovca uspješno je završen višednevni podhvat.

Neprijatelj je razpršen i osjetljivo je poremećena njegova obskrba preko mora.

U borbama 16. VI neprijatelj je izgubio: 123 mrtva (izbrojeno), a daljnjih 67 mrtvih ocijenjeno, 34 zarobljena i 40 uhićenih.⁶

neprijateljskog napada tokom noći postavljene su barikade na cesti Pašijan—Garešnica i na želj. prugu Pašijan—Zdenčac. Neprijatelj je zaista nastupao snagama jačine 6 satnija u tri kolone od Garešnice preko Brestovca ka našim položajima. Do borbe je došlo u 10.30 sati, a trajala je sve do 15 sati, kada je neprijatelj odlučnim pritiskom naših jedinica prisiljen na povlačenje.

U ovim borbama ispoljila se je u priličnoj mjeri nedovoljna manevarska sposobnost naših jedinica. Neprijateljski gubici: 10 ubijenih, 20 ranjenih. Zarobljen 1 domobran. Zaplijenjeno: 1 puškomitraljez, 4 karabina, 1 šmajser i 1000 metaka. Naši gubici 11 lakše ranjenih..." Na liniji Ladislav—Pavlovac bila je raspoređena Sedamnaesta brigada Dvadeset osme divizije a na južnoj ivici Velikog Grđevca Dvadeset prva brigada iste divizije. (Vidi dok. br. 70 u ovoj knjizi i dok. br. 6—1/2, 9—2, k. 1124 i 8—1/4, k. 551a u Arhivu Vojnoistorijskog instituta.)

⁵ Riječ je o demonstrativnom napadu. Izveo ga je jedan vod Druge brigade Trideset treće divizije (vidi dok. br. 83—13/4, k. 551A u Arhivu Vojnoistorijskog instituta).

- O gubicima Devetnaeste divizije u tim borbama vidi dok. br. 71.

Djelat, vlast, zrakopl.:

Vršilo razviđanje i obstrbu.

Djelat, nepr. zrakopl.:

Kod Ravnog Polja (kraj D. Lapca) oboren je 17. VI jedan 4-strojni bombarder. Deset Amerikanaca je zarobljeno.

U području Cazina neprijateljski zrakoplovi u nizkom lietu napadali su na naša uporišta na obstrbnoj cesti bez učinka.

Lovci-bombarderi opetovano su vršili napadaje u području Skradina, te na most kod Obrovca. Nastale su manje štete, popravak je u toku.

16. VI bacili su neprijateljski zrakoplovi jedan balon kod Zepča i 3 balona u području Sarajeva. Poduzete su mjere pronalaženja balona.

Obćenito:

U borbama I ustaškog odbranbenog zdruge u području sjeverozapadno od Bos. Dubice u vremenu od 26. V do 5. VI pao je 21 partizan i 7 ih je ranjeno, ali se po krvavim tragovima cieni, da su neprijateljski gubitci bili mnogo veći. Zaplijenjeno je nekoliko pušaka i dosta strjeljiva. Oslobođeno je više pastira zajedno s blagom, koje su partizani htjeli sobom odvući. Vlastiti gubitci: 3 mrtva, 2 ranjena i 2 nestala.

U tim borbama kod s. Utoalice (16 km s.z. Bos. Dubice) sudjelovah su na neprijateljskoj strani, po izjavi stanovništva, većinom odbjegli Čerkezi, zatim četnici „Banijske brigade“ zajedno s partizanima, među kojima je bilo i Talijana-badoglievacu.

U podhvatima hrvatsko-njemačkog oružništva u vremenu od 24. V do 5. VI kod Borova, Vel. Trojstva—Pačetine—Markušice i Ostrošinaca palo je 142 partizana (izbrojeno), 26 ih je zarobljeno i velik broj je ranjen. Zaplijenjeno je dosta oružja, strjeljiva i opreme.

U toku manjih podhvata kod Ljubuškog i Jastrebarskog poginula su 3 partizana, nekoliko ih je zarobljeno i zaplijenjena je 1 strojopuška te nekoliko pušaka.

Vlastiti gubitci: 2 mrtva.

Događaji na prugama:

Na pruzi Banova Jaruga—Pakrac 18. VI između ž.p. Lipik i Pakrac naletio je na minu oklopni vlak.

Noću 18/19. VI minirana su 2 mala mosta između ž.p. Lipik i Kukuljevac.⁷

19. VI u 0130 sati minirana je želj. pruga između ž.p. Nova Kapela i Staro Petrovo Selo.

20. VI u 0100 sati minirana je pruga na 9 mjesta između ž.p. Moslavina-Popovača, a kod ž.p. Repušnica na jednom mjestu.⁸

Od 17. VI obustavljen je cjelokupni promet između ž.p. Lukač i Barč na pruzi Virovitica—Barč.

ZA POGLAVNIKA I ZA DOM SPREMNI!

Pročelnik operativnog odjela
glavnostožerni podpukovnik
(HELBICH)

(M.P.)

Helbich

~ Diverzije su izveli dijelovi Posavskog NOP odreda (vidi dok. br. 108).

⁸ Prugu je razorio Treći diverzantski bataljon u sadejstvu sa jednim bataljonom Čehoslovačke brigade „Jan Žižka“ kod Popovače (vidi dok. br. 8—7/4, k. 551a u Arhivu Vojnoistorijskog instituta).

IZVJEŠTAJ ZAPOVJEDNIŠTVA GLAVNOG STOŽERA DOMOBRANSTVA OD 21. JUNA 1944. O BORBAMA PROTIV JEDINICA NOV I POJ KOD BJELOVARA, SUNJE, KARLOVCA, NEBLJUHA I SINJA¹

VOJNIČKA TAJNA

DNEVNO IZVJEŠĆE Ia BROJ 173/44.

OPERATIVNOG ODJELA MINISTARSTVA ORUŽANIH SNAGA

21. VI 1944 g.

I OBCI PREGLED:

Uspjeh u podhvat u području Bjelovara, Sunje i Karlovca.

II PODRUČJA:

Bjelovar:

O borbama naše borbene skupine jednog gorskog zdruga doznaje se naknadno, da je prigodom razbijanja partizanskog obruča oko Bjelovara vodila borbu s 8 partizanskih nazovi „brigada" i naniela ovima ukupno 68 poginulih (izbrojeno), dok je stvarni broj mrtvih partizana sigurno daleko veći, 92 ranjena (izjava očevidaca seljaka) i 4 partizana zarobila. Zaplijenjeno je: 5 strojopuškaka, 40 puškaka i 3 samokresa.

Vlastiti gubitci: 10 mrtvih i 39 ranjenih.

Ova skupina dobila je visoko priznanje zapovjedništva 1. kozačke divizije budući je ovaj uspjeh postigla bez ičije pomoći, boreći se s daleko nadmoćnijim neprijateljem.²

Daruvar:

Posada našeg uporišta Badljevinu (10 km j. Daruvara) privremeno je povučena u Daruvar, do povratka borbene skupine upućene radi oditerećenja Bjelovara.

Sunja:

U podhvat naših borbenih skupina jugozapadno Sunje pala su 52 partizana, a cieni se da ih je palo još

¹ Original, pisan na mašini, latinicom, nalazi se u Arhivu Vojnoistorijskog instituta, reg. br. 21/1—1, k. 39.

² Vidi dok. br. 68, 70, 100, 130, 131, 132 i 134.

70, koje su partizani uspjeli odvući sa sobom. Plien: 1 strojnica i više pušaka.³

Karlovac:

Prigodom protjerivanja neprijatelja i.s. od Karlovca pala su 42 partizana, a 6 ih je zarobljeno.⁴

Bihać:

Prigodom bezuspješnih pokušaja ometanja naših preselica odbačen je neprijatelj sa visova južno od Kamenskog (7 km j.z. Nebljusi) uz 11 poginulih i 1 zarobljenog partizana.⁵ Zaplijenjen je 1 bacač, 1 strojnica, više pušaka i veća količina strjeljiva.

Sinj:

U manjem podhvatu zapadno-sjeverozapadno Sinja pala su 23 partizana.⁶

Djelat, vlast, zrakopl.:

Vršilo je razviđanje i podpomaganje naših postrojbi u podhvatima.

Obćenito:

U toku manjih podhvata i izviđačkih djelatnosti u području Fojnice, Trnova, Foče i Zagreba pala su 23 partizana (među njima 2 „oficira“), daljnjih 20 mrtvih je ocijenjeno, 15 ranjenih (izbrojeno), daljnjih 20 ranjenih ocijenjeno, a 22 partizana su zarobljena.

Dogodaji na želj. prugama:

Noću 19/20. VI minirana je želj. pruga između ž.p. Poljana i Kukunjevac (na pruzi Banova Jaruga—Pakrac).⁷

Noću 20/21. VI minirana je želj. pruga između ž.p. Novoselec-Križ i Moslavina—Popovača (na pruzi Dugo Selo—Banova Jaruga).⁸

³ U borbi kod Graduse i Mečenčana 17. juna 1944. jedinice Sedme divizije imale su 3 mrtva, 13 ranjenih i 3 nestala (vidi dok. br. 110).

* Vjerovatno se odnosi na borbe koje su vodene u Rečici i Blatnici (vidi dok. br. 80 i 82).

⁸ Pravac Nebljusi—Kamensko zatvarao je Prvi bataljon Ličkog NOP odreda. U borbi 18. juna Bataljon je imao 3 mrtva i jednog ranjenog. (Opširnije o tome vidi dok. br. 85).

⁶ Riječ je o gubicima Prve brigade Dvadesete divizije u borbama na području Zelovo 21. juna 1944. (vidi dok. br. 36/2, k. 1629 u Arhivu Vojnoistorijskog instituta).

⁷ Prema izvještaju Štaba Šestog korpusa NOVJ prugu je razorio Posavski NOP odred 20/21. juna u dužini od 3 km (vidi dok. br. 108).

⁸ Diverziju su izveli Druga brigada Trideset treće divizije i dijelovi Trećeg diverzantskog bataljona. Pruga je presječena na 168 mjesta, uništeno je 336 šina i srušena 2 mosta. (Vidi tom V, knj. 29, izvještaj Štaba Šestog korpusa Glavnom štabu NOV i PO Hrvatske od 7. juna 1944.)

Iste noći minirana je želj. pruga i jedan most između ž. p. Desinec i Jastrebarsko (na žel. pruzi Zagreb—Karlovac).⁹

21. VI u 0235 sati između ž.p. Sv. Klara i Vel. Gorica minom je oštećena jedna tračnica.

ZA POGLAVNIKA I ZA DOM SPREMNI!

Pročelnik operativnog odjela
glavnostožerni podpukovnik

(HELBICH)

(M.P.)

Helbich

BR. 136

IZVJEŠTAJ ZAPOVJEDNIŠTVA GLAVNOG STOŽERA DOMOBRA NSTVA OD 22. JUNA 1944. O NAPADU JEDINICA NOV I POJ NA PODGORAC, I O BORBAMA KOD LUDBREGA, BJELOVARA I NA KOMUNIKACIJI BIHAC-KNIN¹

VOJNIČKA TAJNA

DNEVNO IZVJEŠĆE Ia BROJ 174/44.

OPERATIVNOG ODJELA MINISTARSTVA ORUŽANIH SNAGA

22. VI 1944 godine.

I OBCI PREGLED:

**Veći uspjeh u podhvat u području Ludbrega.
Đurđevac oslobođen.**

**Pojačana neprijateljska djelatnost u području
Našica.**

II PODRUČJA:

Koprivnica:

**20. VI u 1200 sati postrojbe jednog ustaškog
zdru ga oslobodile su Đurđevac.**

• Prugu su razorile jedinice Osme i Trideset četvrte divizije u dužini od 6 km (vidi dok. br. 107 u ovoj knjizi i depešu štaba Četvrtog korpusa br. 3398 od 23. juna 1944. u Arhivu Vojnoistorijskog instituta).

¹ Original, pisan na mašini, latinicom, nalazi se u Arhivu Vojnoistorijskog instituta, reg. br. 22/1—1, k. 39.

U podhvalu na području s. Apatovca (12 km j.j.z. Ludbrega) razpršena je 19. i 20. VI „komanda partizanskog Kalničkog područja“, pri čemu je neprijatelj pretrpio osjetljive gubitke od 56 poginulih (izbrojeno) među njima 1 viši part. „oficir“.

Zaplijenjeno je: 27 pušaka, pismohrana, ambulanta s lijekovima, brzoglasni uređaj, podkivački alat i razno drugo vojničko tvorivo.—

Bjelovar:

Poslije teških gubitaka u borbama od 16—18. VI partizani su uzmakli s područja Bjelovara,³ gdje je stanje olakšano.

Našice:

Noću 19/20. VI partizani su jakim snagama napali uporište Podgorač (10 km i.j.i. Našica). Posada, koju sačinjavaju postrojbe hrvatsko-njemačkog oružništva, morala se povući nakon jakog otpora i pretrpljenih gubitaka.⁴

Padom Podgorača ugrožena su uporišta: Normanci i Prandanovci (18 i 20 km i.s.i. Našica) te Feričanci i Đurđenovac (10 i 6 km s.z. Našica). Posada iz Našičke Breznice (10 km s.i. Našica) također je povučena u Našice, zbog pritiska partizana. Poduzete su protumjere.⁵

Bihać—Knin:

Pojačana je napadačka djelatnost partizana na obskrbnj cesti Bihać—Knin, uz miniranje osobito bliže Kninu.⁶

19. VI odbijen je napadaj na jednu našu preselicu na cesti jugoiztočno od Bihaća. Prigodom odbijanja drugog napadaja na preselicu na cesti Vrtoče—Bihać poginula su 3, ranjeno 6 i nestalo 20 momaka. Neprijateljski gubitci su znatni, ali su partizani uspjeli odvući svoje mrtve i ranjene.⁷

¹ Vidi dok. br. 137.

² Opširnije o tim borbama vidi dok. br. 68, 70 i 100 u ovoj knjizi i dok. br. 6-1/2, 9-2, k. 1124 i 83-13/4, k. 551A u Arhivu Vojnoistorijskog instituta.

³ Posadu Podgorača čije je brojno stanje bilo "oko 650 ljudi uništile su jedinice Dvanaeste divizije (vidi dok. br. 69, 94 i 108).

⁴ Vidi dok. br. 108.

⁵ Napade i miniranje na toj komunikaciji izvodile su jedinice Tri-deset pete i Devetnaeste divizije (vidi dok. br. 1—1, k. 119/8 i 119/10 u Arhivu Vojnoistorijskog instituta).

⁶ Vidi dok. br. 135.

Njemačko topništvo uspješno je tuklo odmetničke skupine kod Otoke (30 km si. Bihaća).

Djelat, vlast, zrakopl.:

Vršilo je prienos strjeljiva posadi u Srebrenici, te napadalo partizane bombama i strojničkom vatrom na cesti Kupinec, Bratina—Pisarovina.

Obćenito:

Prigodom razviđanja i manjih djelatnosti kod Varaždina, Bizovca (kraj Osijeka) i Sinja poginulo je 5, ranjen 1, zarobljena 2, prebjegla 3 partizana. Zaplijenjena je 1 strojica, 4 puške i 5 sanduka puščanog strjeljiva.

Događaji na želj. prugama:

Na pruzi Gabela—Mostar 21. VI u 0045 sati između ž.p. Čapljina i Šurmanci naletio je na minu strojni vlak.⁸ Stroj se prevrnuo, strojovođa je poginuo, a ložač je ranjen.

Na pruzi Dugo Selo—Banova Jaruga noću 21/22. VI minirana je pruga između ž.p. Ivanić Grad i Novoselec—Križ. U isto vrijeme napali su partizani želj. prugu između ž.p. Deanovac i Širinec. Pruga je na više mjesta oštećena.⁹

Na pruzi Caprag—Petrinja 21. VI u 2315 sati miniran je jedan most i pruga prekinuta.

21. VI uzpostavljen je promet s prelaženjem kod ž.p. Jastrebarsko (na želj. pruzi Zagreb—Karlovac).

ZA POGLAVNIKA I ZA DOM SPREMNI!

Pročelnik operativnog odjela
glavnostožerni podpukovnik

(HELBICH)

(M.P.)

Helbich

⁸ Prugu su minirale jedinice Neretvanskog NOP odreda (vidi dok. br. 105).

⁹ Vidi dok. br. 135.

IZVJEŠTAJ ZAPOVJEDNIŠTVA GLAVNOG STOŽERA DOMOBRA NSTVA OD 23. JUNA 1944. O NAPADU JEDINICA NOV I POJ NA ĐAKOVO, ZDENČINU I BABIN POTOK¹

VOJNIČKA TAJNA

DNEVNO IZVJEŠĆE Ia BROJ 175/44.

OPERATIVNOG ODJELA MINISTARSTVA ORUŽANIH SNAGA

23. VI 1944 godine.

I OBCI PREGLED:

Uspjeh u podhvat u području Travnika i Đurđevca.

Pojačana djelatnost partizana na rušenju pruga.

II PODRUČJA:

Ludbreg:

Neprijateljski gubitci u podhvatima kod Apavtočca (12 km j.j.z. Ludbrega), 19. i 20. VI popeli su se na 61 poginulog i 2 zarobljena partizana.²

Daruvar:

Opaža se ponovno prikupljanje partizana u selima G. Kovačica, Šibenik, Peratovica i Dapčevica (11 km s., 16 i 14 km s.i. Zdenaca) i jak promet njihovih skupina u šumi Lipovac (4 km s. Daruvara).

Noću 18/19. VI izvršili su partizani vatreni prepad na uporište Končanica, Daruvar i Doljani te prekinuli b.b. veze.³

Iste noći spriječeno je rušenje mosta na r. Ilovi kod Sigeta (2 km i.V. Zdenaca).

Koprivnica:

U podhvat u jednog ustaškog zdruga 19. i 20. VI, prigodom kojeg je oslobođen Đurđevac (22 km j.i. Koprivnice), partizani su izgubili oko 60 mrtvih i mnogo ranjenih. Zaplijenjeno je 30 pušaka, 6 strojopušaka,

¹ Original, pisan na mašini, latinicom, nalazi se u Arhivu Vojnoistorijskog instituta, reg. br.' 23/1—1, k. 39.

² Vidi dok. br. 136.

³ Demonstrativne napade na Daruvar vršio je u to vrijeme Daruvarski NOP odred (vidi dok. br. 33—3, k. 1621 u Arhivu Vojnoistorijskog instituta).

1 strojnica, alat puškarske radione, brzoglasna središnica.⁴

Vlastiti gubitci: 2 mrtva i 7 ranjenih vojničara. U Đurđevcu uhvaćena su 2 glavna part. suradnika.

Đakovo:

Hrvatsko-njemački oružnici odbili su 19. VI napadaj partizana na Đakovo. Nađeno je 13 mrtvih partizana, dok se čini da su gubitci partizana bili mnogo veći.⁵

Karlovac:

Partizani su pojačah razorno djelovanje na prugama kod Karlovca.

Noću 20/21. VI izvršili su prepad na Zdenčinu bez učinka. Iste noći izvršili su napadaj na stražu kod mosta preko Okičnice (2 km z. Zdenčine). Posada mosta, nakon žestoke borbe, povukla se pred nadmoćnijim neprijateljem u sastav posade Desinec. 5 domobrana je nestalo."

Lika:

20. VI odbačene su neprijateljske skupine iz Medaka (16 km j.l. Gospića), a topničkom vatrom odbijen je noćni napadaj na uporište Babin Potok⁷ (22 km i. Otočca).

Djelat, vlast, zrakopl.:

Vršilo je razviđanje i napalo s uspjehom jedan partizanski povoz na cesti 4 km i. Vrgin Mosta strojničkom vatrom.

⁴ Vidi dok. br. 136.

⁵ Đakovo tada nije napadano. Jedinice Dvanaeste divizije napale su 19. juna neprijateljski garnizon u Podgoraču (22 km s.z. od Đakova). Na obezbjeđenju prema Đakovu nalazila se Osječka brigada. Ona je vodila borbu sa neprijateljem koji je iz Đakova pošao u pomoć napadnutom garnizonu (vidi dok. br. 69, 94 i 108) u ovoj knjizi i istorijat Dvanaeste divizije u Arhivu Vojnoistorijskog instituta, reg. br. 1—6. k. 881 A).

⁸ Stab Četvrtog korpusa javio je o tome Glavnom štabu NOV i PO Hrvatske 24. juna slijedeće: „Prošle noći porušila je Seljina brigada željez. most na Okičnici kod Zdenčine i most preko Gorenjskog potoka. Razoružala je bunker i zarobila 5 domobrana. Porušila je prugu na 10 metara. III. Kordunaška (odnosi se na Treću brigadu Osme divizije — prim. red.) i diverzanti porušili prugu između Zdenčine i Zagreba na više mjesta..." (Arhiv Vojnoistorijskog instituta, reg. br. 4—10/13/1, k. 429).

* U selu Medak nalazili su se tada dijelovi Treće brigade Trideset pete divizije. Istočno od Otočca dejstvovala su Prva i Druga brigada iste divizije ali se iz njenih izvještaja ne vidi da je tada izveden napad na Babin Potok (vidi dok. br. 11-1/6, k. 1234 i 1/1, k. 1237A, u Arhivu Vojnoistorijskog instituta).

Djelat, nepr. zrakopl.:

Pojedinačni lietovi za uznemiravanje.

Obćenito:

Prigodom neuspjelog napadaja partizana na Rastovo (20 km j. Travnika) 2 i 3. VI ostavio je neprijatelj na mjestu borbe 18 mrtvih (1 „politički komesar“) i 18 ranjenih (spoj dnevno izvješće br. 161).⁸

Kod Imotskog naletio je na minu jedan naš samovoz. Jedan domobran je ranjen.

Prigodom manjih djelatnosti i razvidanja kod Tuzle, Popovače i Križa poginulo je 14 partizana, 4 su zarobljena s oružjem, dok su samo 2 domobrana ranjena.

21. VI prijavilo se u Varaždinu 13 voj. neposlušnika.

Događaji na želj. prugama:

Noću 19/20. VI spriječeno je razaranje pruge između Repušnice i Popovače. Jedan domobran je ranjen i 1 partizan zarobljen.⁹

20. VI partizani su porušili 8 mostova na želj. pruzi Pakrac—Banova Jaruga između ž.p. Brezine i Kukunjevac.¹⁰

19. VI kod Zavale (na pruzi Metković—Dubrovnik) naletio je oklopni vlak na minu i razorenu prugu. Stroj i 3 kola su izkočila. Vojni vlak, koji je išao iza oklopnog naletio je na minu, bez štete i žrtava. Pomoćni vlak, koji je išao na mjesto događaja u pomoć, također je naletio na minu, pri čemu su ranjena 4 radnika.

Noću 21/22. VI miniran je želj. most kod s. Mošćenice (6 km i. Petrinje). Iste noći naišla je domobranska obhodnja na želj. pruzi kod Mošćenice na mine. Poginula su 3, a ranjena 2 domobrana.

22. VI u 1005 sati na pruzi Sunja—Bos. Novi između ž.p. Sunja i Majur naletio je na minu teretni vlak. Oštećen tender, izkliznula 1 kola, a uništene su 4 tračnice. 2 osobe ranjene.

Na pruzi Zagreb—Sisak 23. VI u 0040 sati između ž.p. Gorica i Odra naišao je na minu teretni vlak. Stete nije bilo.

⁸ Vidi dok. br. 9/1—1, k. 39 u Arhivu Vojnoistorijskog instituta.

⁹ Prva brigada Trideset treće divizije pojačana Srpskim bataljonom minirala je tada prugu na 11 mjesta i porušila jedan most kod Volodera (Arhiv Vojnoistorijskog instituta reg. br. 8—15/4, k. 551/a).

¹⁰ Mostove je porušio Posavski NOP odred u zajednici sa diverzantima Prvog diverzantskog bataljona (vidi dok. br. 108).

Istog dana u 0635 sati između ž.p. Lekenik i Greda naišao je na minu putnički vlak. Izkliznuo stroj i jedna kola, a pruga je oštećena. Žrtava nije bilo.¹¹

ZA POGLAVNIKA I ZA DOM SPREMNI!

Pročelnik operativnog odjela
glavnostožerni podpukovnik
(HELBICH)
(M.P.) Helbich

BR. 138

IZVJEŠTAJ ZAPOVJEDNIŠTVA GLAVNOG STOŽERA DOMOBRANSTVA OD 24. JUNA 1944. O POJAČANIM NAPADIMA JEDINICA NOV I POJ NA KOMUNIKACIJE I BORBAMA KOD BJELOVARA, SINJA, DRNIŠA I NA KORČULI¹

VOJNIČKA TAJNA

DNEVNO IZVJEŠĆE Ia BROJ 176/44

OPERATIVNOG ODJELA MINISTARSTVA ORUŽANIH SNAGA

24. VI 1944 godine.

I OBCI PREGLED:

Uspješno se nastavlja podhvat u području G. Vakufa.

Uspjeh u podhvat u kod Sinja i Drniša.

Pojačana djelatnost partizana na glavnoj pruzi između Dugog Sela i Kutine, te na pruzi Banova Jaruga—Pakrac.

II PODRUČJA:

Bjelovar:

Započeo je podhvat čišćenja područja zapadno Bjelovara.²

¹¹ Vidi dok. br. 98.

¹ Original, pisan na mašini, latinicom, nalazi se u Arhivu Vojno-istorijskog instituta, reg. br. 24/1—1, k. 39.

* Vidi dok. br. 100.

Drniš—Sinj:

U podhvalu ustaških postrojbi na području 10 km s.z. Sinja razbijena je 1 jača neprijateljska skupina. Tom prigodom pobijeno je 30 partizana (1 „komesar“) i 30 ih je zarobljeno. Zaplijenjene su 2 strojnice, 4 strojosamokresa i strjeljivo.³

U području Drniša naišao je jedan partizanski obskrbeni povoz na našu zasjedu. Tom prigodnom poginulo je 17 i zarobljeno 8 partizana, a zaplijenjen 1 krugovalni uređaj, više pušaka i strojosamokresa te pisarnički pribor i 20 konja.

Jadranska obala:

Na otoku Korčuli protjerane su manje odmetničke skupine zapadno od Cara (10 km i. Blata).

Osobitosti:

Prema vijestima upravnih oblasti četnici provode mobilizaciju u selima oko Rajlovca, odakle su odveli i 3 pripadnika Orsa.⁴

Obćenito:

Hrvatsko-njemačko oružništvo u manjim podhvaticima te prigodom razviđanja od 5—10. VI kod: Desinića, Vinagore i Podgore u Hrv. Zagorju, na Plešivici u Zumberku te kod Vel. Grđevca, G. Kovačice, Gregurovca, Bielog Brega i Obreža pobilo je 148 partizana, 7 zarobilo i velik broj ranilo. Zaplijenjen je veći broj pušaka, strjeljiva, opreme i promičbenog tvoriva.

U toku razviđanja kod' Desinca i Netretića kraj Karlovca, Siska i Ivanić Grada palo je 6 partizana, 5 ih je ranjeno i 1 zarobljen. Zaplijenjeno je 5 pušaka i 1 strojosamokres, a 4 kola pšenice i nešto stoke vraćeno je vlasnicima. Vlastiti gubitci: 1 oružnik poginuo.

Neprijateljska djelatnost minama na obskrbenoj cesti kod D. Lapca, te cesti Bihać—Otoka i Karlovac—Jastrebarsko nastavlja se.

U području Varaždina 22. VI prijavilo se 36 vojnih neposlušnika.

Dogodaji na želj. prugama:

Pojačana je djelatnost partizana oko rušenja pruge i spriečavanja prometa na dielu želj. pruge

³ Vidi dok. br. 135.

⁴ Opšte radne službe

Dugo Selo—Ivanić Grad—Kutina i Banova Jaruga—Pakrac.⁵

Noću 20/21. VI oštetili su partizani prugu kod želj. postaje Ludina—Vidrenjak.*

Iste noći odbijen je partizanski napadaj na želj. prugu i spriječeno rušenje između r. Lonje i ž.p. Deanovec. Isto tako protjerani su partizani sa želj. pruge kod ž.p. Međurić i Brezine.

Iste noći jedna partizanska „brigada“ napala je sve naše bunkere i zasjede na pruzi između ž.p. Siringec i Deanovec te porušila prugu u dužini od 1800 metara i oštetila je minama.⁷

22. VI zasjede jednog gorskog zdruga uz pripomoć oklopnog vlaka protjerale su jaku partizansku skupinu, koja je napala želj. prugu između ž. p. Repušnice i Gračenice, bez vlastitih gubitaka.

22. VI oko 0900 sati između ž. p. Banova Jaruga i Međurić naišao je radni vlak na minu.⁸ Jedan Niemac poginuo, 2 Niemca i 3 građanske osobe su ranjeni. Za odmazdu uzeti su za taoce svi Cesi iz s. Međurić.

23. VI u 1400 sati kod ž. p. Poljana eksplodirala je mina pod radnim vlakom. Oštećene su 3 tračnice.

22. VI partizani su minirali prugu između ž. p. Caprag i Petrinja te porušili oko 50 metara pruge. Pri tom su poginula 3 odmetnika.

Na pruzi Sunja — Novska 23. VI u 2335 sati minirane su skretnice na želj. postaji Saš.

Na pruzi Zagreb — Karlovac 24. VI u 0130 sati minirana je želj. pruga na 2 mjesta između ž. p. Horvati i Zdenčina.⁹

ZA POGlavNIKA I ZA DOM SPREMNI!

(M.P.)

**Pročelnik operativnog odjela
glavnostožerni podpukovnik
(HELBICH)
Helbich**

* '7 Vidi dok. br. 135, 136 i 137.

' Vidi dok. br. 135.

⁸ Minu su postavili diverzanti Prvog diverzantskog bataljona (vidi dok. br. 2-4, k. 121).

* Prugu su minirali diverzanti Drugog diverzantskog bataljona (vidi dok. br. 2-4, k. 121).

IZVJEŠTAJ ZAPOVJEDNIŠTVA GLAVNOG STOŽERA DOMOBРАНSTVA OD 25. JUNA 1944. O BORBAMA PROTIV JEDINICA NOV I POJ KOD ĐAKOVA, SISKA, CRIKVENICE I NA OTOKU BRACU¹

VOJNIČKA TAJNA

DNEVNO IZVJEŠĆE Ia BROJ 177/44.

OPERATIVNOG ODJELA MINISTARSTVA ORUŽANIH SNAGA

25. VI 1944 godine.

I OBCI PREGLED:

Uspješno se nastavlja podhvat u području G. Vakufa.

Opaženo je okupljanje jačih part. snaga u širem području Banje Luke.

II PODRUČJA:

Đakovo:

Borbena skupina hrvatsko-njemačkog redarstva, koja je upućena iz Đakova radi oslobođenja Podgorača (10 km i.j.i. Našica), bila je napadnuta 22. VI od premoćne skupine partizana 17 km s.z. Đakova. U borbi je palo oko 150 partizana, a velik broj ih je ranjen.²

Vlastiti gubitci iznose: 25 poginulih i isto toliko ranjenih. Izgubljena su 3 bacača i 3 strojnice.

Livno:

Noću 19/20. VI premoćne partizanske snage nakon žestoke borbe s ustašama uspjele su zauzeti uporište Karlov Han (17 km j. Livna) i razoriti most. Pojednosti još nisu javljene.³

¹ Original, pisan na mašini, latinicom, nalazi se u Arhivu Vojno-istorijskog instituta, reg. br. 25/1—1, k. 39.

² Jedinice Dvanaeste divizije zauzele su Podgorač 20. juna 1944. Pokušaj njemačko-ustaških snaga da povrate ovo mjesto onemogućila je Osječka brigada. Njeni gubici u borbi između Razbojišta i Bračevaca bili su: 2 mrtva i 15 ranjenih. (Opširnije o tome vidi dok. br. 69, 94 i 108).

³ U izvještaju Štaba Treće brigade Dvadesete divizije o tome piše: „Sa 2 bataljona trebalo je likvidirati Karlov Han. Neprijatelj je osjetio dolazak naše vojske jer su se patrole sukobile i uspjele im je pobjeći. Zarobljeno je 7 domobrana a među njima i zapovjednik garnizona Fišćur

Sisak:

22. VI partizani su na cesti Sunja — Sisak na križanju 5 km j. Siska napali i obkolili premoćnim snagama jednu njemačku postrojbu. Upućena pomoć iz Siska zajedno sa napadnutom postrojbom odbila je nakon duže borbe neprijatelja. Vlastiti gubitci: 5 mrtvih i 10 ranjenih te 1 teretni samovoz uništen. Neprijateljski gubitci nisu poznati.⁴

Radi čestih rušenja pruge u blizini s. Mošćenica i Pračno (4.5 i 5 km j. Siska) vojničke vlasti u Sisku pokupile su sve seljake iz s. Pračno i vode prelušavanja.

Jadranska obala:

Jedna njemačka razviđačka skupina na o. Braču naišla je zapadno — jugozapadno od Nerežišća na partizansku zasjedu. Poginulo je 11 vojnika i nestalo 9. Upućena je potjera.

Između Šibenika i o. Drvenika primijećeno je više neprijateljskih većih brodova, koji su plovili u smjeru sjeverozapada.

Odbijeni su napadaji partizanskih skupina na Crikvenicu. Poduzeto je gonjenje partizana.⁵

Djelat, vlast, zrakopl:

Vršilo je borbena razvidanja.

Djelat, nepr. zrakopl:

Ziva neprijateljska zrakoplovna djelatnost na cestama bez gubitaka.

Doznaje se da je prigodom neprijateljskog napadaja na Sinj 15. VI poginulo 7 grad. osoba, 5 ih je ranjeno i 10 kuća srušeno.

15. VI neprijateljski zrakoplovi napali su strojničkom vatrom njemački samovozni povoz kod Nevesinja i oštetili 2 samovoza.

Zvonko. Zaplijenjeno je 9 pušaka, 1 puškomitraljez „Brno“, kutija rezervnih dijelova za „Šarac“, te nešto druge spreme...“ (Arhiv Vojnoistorijskog instituta, reg. br. 40-1/2, k. 1029.)

¹ Njemačku auto-kolonu napala je Druga brigada Sedme divizije. Njeni gubici bili su: 6 mrtvih i 4 ranjena (vidi dok. br. 111 u ovoj knjizi i dok. br. 4—10/13/1, k. 429A u Arhivu Vojnoistorijskog instituta).

⁵ „Noću 24/25 dclovi XIII. Div. napali su Crikvenicu. Borba je trajala cijelu noć i jedinice su prodrle u grad i očistile nekoliko kasarni. Ubijeno je 30, ranjeno 35, a zarobljen 1 nepr. vojnik. Zaplijenjeno je dosta spreme i nešto oružja. Jedinice su se u redu povukle“. (Arhiv Vojnoistorijskog instituta, reg. br. 1—17/1, k. 119/10.)

Obćenito:

Prigodom odbijanja jednog napadaja partizana na uporište Bratac (9 km i. Nevesinja) 12. VI palo je 7 partizana, a velik broj ih je ranjen. Četnici — surborci, koji su branili to uporište, imah su gubitaka.

U toku manjih djelatnosti i razviđanja kod Ivanjske, Livna, Imotskog i na poluotoku Pelješcu poginula su 23 partizana, 5 ih je zarobljeno i 4 su prebjegla. Iz zarobijeničtva oslobođeni su 2 ustaše. Vlastiti gubitci: 1 ustaša poginuo i 4 ranjena.

Osobitosti:

15. VI prigodom napadaja neprijateljskih zrakoplova kod Dugog Polja (13 km j. Sinja) poginuo je ustaški nadporučnik Marković.

Događaji na prugama:

22. VI između ž. p. Banove Jaruge i Međurića naišao je na minu oklopni vlak. 4 domobrana su poginula, a 3 domobrana i 1 njemački častnik ranjeni."

Prigodom napadaja na bunkere iz zasjede duž želj. pruge između Sirinec i Deanovec noću 21/22. VI doznaje se da su partizani imah velike gubitke: 5 kola mrtvih i velik broj ranjenih.

Iste noći partizani su imali 7 mrtvih i 5 ranjenih prigodom napadaja na želj. prugu između ž. p. Međurić—Poljana—Brezine.⁷

22. VI uzpostavljen je redoviti promet na pruzi Nova Kapela—Batrina—Pleternica.

24. VI uzpostavljen je redoviti promet na pruzi Banova Jaruga—Pakrac te pruzi Zagreb—Karlovac.

25. VI u 0650 sati između ž. p. Vel. Gorica i Turopolje naletio je na minu putnički vlak. Pojednosti nisu poznate.⁸

ZA POGLAVNIKA I ZA DOM SPREMNI!

**Pročelnik operativnog odjela
glavnostožerni podpukovnik**

(HELBICH)

(M.P.)

Helbich

⁰ Minu je postavio Prvi diverzantski bataljon (vidi dok. br. 2—4, k. 121).

⁷ Vidi dok. br. 136 i 138.

^{*} Minu je postavio Drugi diverzantski bataljon (vidi dok. br. 98).

IZVJEŠTAJ ZAPOVJEDNIŠTVA GLAVNOG STOŽERA DOMOBRANSTVA OD 26. JUNA 1944. O NAPADU JEDINICA NOV I POJ NA ZABOK, NEREZIŠĆE I NOVIGRAD I O BORBAMA KOD SAMOBORA, BJELOVARA I GENERALSKEG STOLA¹

VOJNIČKA TAJNA

DNEVNO IZVJEŠĆE Ia BROJ 178/44.

OPERATIVNOG ODJELA MINISTARSTVA ORUŽANIH SNAGA

26. VI 1944 godine.

I OBCI PREGLED:

Uspješno se nastavlja uništavanje neprijatelja obkoljenog u području sjeverno G. Vakufa.

Veći uspjesi u podhvat u području Bjelovara i Samobora. Srušen je 1 neprijateljski zrakoplov.

II PODRUČJA:

Zagreb:

Noću 24/25. VI odbijen je napadaj partizana na Zabok (26 km s.s.z. Zagreba) bez vlastitih gubitaka, dok su partizani svoje mrtve i ranjene odveli.

Samobor:

Hrvatsko-njemačko redarstvo u podhvat kod Samobora nanielo je partizanima osjetljive gubitke: izbrojeno je 75 poginulih, daljnjih 170 poginulih je ocijenjeno, veliki broj je ranjen. Zaplijenjeno je: 1 strojopuška, 10 kola dojavnog i zdravstvenog tvoriva te 29 konja."

Bjelovar:

U podhvat naših i njemačkih oružanih snaga u području 7 km s. Bjelovara 24. VI razpršeno je nekoliko partizanskih „brigada”.³ Prema izvješću usta-

¹ Original, pisan na mašini, latinicom, nalazi se u Arhivu Vojnoistorijskog instituta, reg. br. 26/1—1, k. 39.

- Gubici brigade „Franjo Ogulinac Seljo" u borbi kod Samobora 22. juna 1944. bili su: 10 mrtvih, 26 ranjenih i 10 nestalih (vidi dok. br. 99 u ovoj knjizi i knjigu depeša Glavnog štaba NOV i PO Hrvatske u Arhivu Vojnoistorijskog instituta, reg. br. 4—10/13/1, k. 429A).

* Vidi dok. br. 100 i 106 u ovoj knjizi i dok. br. 22/3, 25/3, k. 551a i 11—2, k. 1124 u Arhivu Vojnoistorijskog instituta.

ške borbene skupine partizani su izgubili oko 500 mrtvih i ranjenih, zaplijenjeno je 28 strojnica, strojopuškaka i strojosamokresa, veći broj puškaka, te 300 englezkih kišnih kabanica.

Karlovac:

Noću 23/24. VI odbijen je napadaj partizana na posadu Karlovačkog vodovoda u Borlinu (2 km s. z. Karlovca) bez vlastitih gubitaka.

Minirana je cesta Draganić—Krašić.

Prigodom čišćenja ceste j. Generalskog Stola (20 km. j. z. Karlovca) palo je 20 partizana.

Jadranska obala:

23. VI odbijen je neprijateljski napadaj na uporište Nerežišće na o. Braču.

Isto tako odbijen je napadaj partizana na uporište Novi Grad (16 km s. Benkovca).

Djelat, vlast, zrakopl.:

Vršilo bojne zadaće, razviđanja te uspješno napalo partizane na cesti kod Krašića strojničkom vatrom.

Djelat, nepr. zrakopl.:

Jedan neprijateljski bombarder srušio se 23. VI u more. Za sudbinu posade se ne zna.

Obćenito:

Kod Sočanice (14 km s.z. Doboja) 21. VI (dnev. izv. br. 174) partizani su zarobili obhodnju od 6 domobrana.

Prigodom razviđanja kod Ozlja i Pračna predao se 1 partizan s oružjem, uhićena su 2 vojna neposlušnika, a 1 domobran je ranjen.

Događaji na prugama:

23. VI oko 2230 sati napali su partizani vlak kod Vedrog Polja (na pruzi Sunja—Kostajnica). Napadaj je odbijen. Tri Niemca i 1 domobran su ranjeni.

24. VI u 0700 sati 2 km z. Prijedora naletio je vlak na minu. Stroj i 6 vagona su oštećeni. Jedan domobran i 1 građanska osoba su poginuli, 3 domobrana ranjeni.

Na pruzi Bos. Novi—Prijedor—Bihać 24. VI u 0745 između ž. p. Brezičani i Prijedor naletio je na minu teretni vlak. Pruga je prekinuta.

Na istoj pruzi 25. VI u 1030 sati između ž. p. Blatna i Otoka naletio je na minu teretni vlak. Izbačena su 4 kola i oštećena je želj. pruga.

Na pruzi Banova Jaruga—Pakrac 25. VI u 0930 sati između ž. p. Poljana i Kukunjevac naletio je na minu oklopni vlak. Izkočila su 4 kola, a pruga je oštećena.⁴

Na pruzi Zagreb—Sisak 26. VI u 0115 sati između ž. p. Lekenik i Greda naletio je na minu oklopni vlak. Izkliznula su jedna kola i oštećena je pruga.⁵

25. VI. uzpostavljen je promet na pruzi Caprag—Petrinja.

Na pruzi Zagreb—Karlovac 26. VI rano u jutro minirana je pruga na više mjesta između ž. p. Desinec i Horvati te ž. p. Jastrebarsko i Desinec. Praga je oštećena.*

ZA POGLAVNIKA I ZA DOM SPREMNI!

**Pročelnik operativnog odjela
glavnostožerni podpukovnik
(HELBICH)**

(M.P.)

Helbich

⁴ Vidi dok. br. 108 u ovoj knjizi i dok. br. 2-4, k. 121 u Arhivu Vojnoistorijskog instituta.

• ' ' Vidi dok. br. 98.

IZVJEŠTAJ ZAPOVJEDNIŠTVA GLAVNOG STOŽERA DOMOBRANSTVA OD 27. JUNA 1944. O BORBAMA PROTIV JEDINICA NOV I POJ KOD ČAZME, BJELOVARA, DARUVARA, GRUBIŠNOG POLJA I SINJA¹

VOJNIČKA TAJNA

DNEVNO IZVJEŠĆE Ia BROJ 179/44

OPERATIVNOG ODJELA MINISTARSTVA ORUŽANIH SNAGA

27. VI 1944 godine.

I OBCI PREGLED:

Oslobođena je Čazma.

Uspjesi u poduhvatima kod Bjelovara i Sinja.

Drinjača, Nova Kasaba i Bos. Grahovo izpražnjeni po njemačkim i našim postrojbama.

Napadaj neprijateljskih lovačkih zrakoplova na Zagreb.

Srušena 3 neprijateljska zrakoplova.

II PODRUČJA:

Čazma—Bjelovar:

U toku je podhvat naših i kozačkih postrojbi u području jugozapadno od Bjelovara. 24. VI uzprkos žestokog neprijateljskog otpora borbene skupine uzpostavile su među sobom spoj južno od Dubrave (22 km. s.i. Dugog Sela), dok je borbena skupina jednog našeg gorskog zdruga nadirući s juga zauzela Čazmu.²

¹ Original, pisan na mašini, latinicom, nalazi se u Arhivu Vojnoistorijskog instituta, reg. br. 27/1—1, k. 39.

² U bojnoj relaciji Prvog zbornog područja za juni 1944. rečeno je a tome slijedeće: „Raspoložive snage zdruga (Prvi gorski zdrug — prim. red.) u podhvat u „Bienenhaus“ (košnica). Tokom podhvata djelovi zdruga ušli su u Čazmu. Prigodom ovog podhvata desili su se izgredi od strane kozačkih postrojbi (odnosi se na jedinice njemačke Prve kozačke konjičke divizije koje su učestvovala u zauzimanju Čazme — prim. red.) na koje je ovaj zdrug reagirao tužbom sa svim potrebnim dokazima na najviše mjesto. Podhvat nije uspio kao što je trebao prema snagama koje su sudjelovale, radi kozačkih nedjela i radi slabo izdane zapovjedi za podhvat. Naši gubitci: 6 mrtvih, 18 ranjenih. Gubitci odmetnika; 100 mrtvih.“ Pravece koji od Bjelovara i Kloštar Ivanića izvode ka Čazmi zatvarale su jedinice Trideset treće divizije, ali su pod pritiskom nadmoćnijih neprijateljskih snaga bile potisnute. Da bi onemogućio dalje nastupanje

Borbena skupina jednog našeg ustaškog zdru­ga nalazi se u borbi 15 km sjeverno Bjelovara s jačim partizanskim snagama.

U ovim borbama do sada je poginulo 150 parti­zana (izbrojeno), a zaplijenjeno je više strojnica i raznog tvoriva.³

Vlastiti gubitci: 3 poginula i 7 ranjenih.

Noću 25/26. VI odbijen je bez vlastitih gubitaka napadaj partizana na Podr. Novi Grad (21 km s. Bje­lovara).

Daruvar—Grubišno Polje:

Noću 25/26. VI odbijeni su bez vlastitih gubitaka napadaji partizana na Daruvar i Grubišno Polje.

Vinkovci:

U toku razviđačkih djelatnosti 30 km z. od Vin­kovaca uz podporu oklopnih kola i sudjelovanje oklop­nog vlaka razpršena je jedna partizanska skupina, bez vlastitih gubitaka. Poginuo je 21 partizan (izbrojano).

Sinj:

U toku je podhvat njemačkih i hrvatskih borbe­nih skupina proti okupljanju neprijatelja u području Muća (12 km z. Sinja).

Prema naknadno primljenim viestima u borbi kod Zelova (9 km s.z. Sinja) 21. VI razpršile su usta­ške postrojbe jedan partizanski „bataljon“, pri čemu je 60 partizana poginulo, a 59 ih je zarobljeno. Plien: 40 pušaka. 40 strojcsamokresa i 4 strojopuške (spoj dnevno izvješće br. 176).⁴

Djelat, vlast, zrakopl.:

Vršilo bojne zadaće te napalo partizanske postave u području Koprivnice bombama i strojopuščanom vatrom.

Jedan naš izviđački zrakoplov s posadom: za­stavnik Cerinski i Majnarić nije se 25. VI vratio sa zadatka kod Topuskog.

neprijatelja i preuzeo inicijativu, Štab divizije je isto veče (24. juna) di­jelom snaga napao Čazmu. Jedinice su prodrle u mjesto ali su protiv­napadom neprijatelja, koji je bio potpomognut tenkovima, bile potisnute. U borbama na području Čazme od 24. do 26. juna Divizija je imala slije­deće gubitke: 8 poginulih, 50 ranjenih i 70 nestalih. (Arhiv Vojnoistorij­skog instituta, reg. br. 8/4, k. 551A i 6/1-2, k. 58).

³ Vidi dok. br. 100.

• Vidi dok. br. 138.

Djelat, nepr. zrakopl.:

26. VI tri neprijateljska zrakoplova napali su vlak kod Odre (7 km j.i. Zagreba), te želj. postaju i vlak kod Sv. Klare (južno od Zagreba) gdje su oštetili jedan stroj.

Istog dana u 1605 sati 3 neprijateljska lovačka zrakoplova napala su gradsko područje Zagreba, naročito istočno predgrađe. Osim toga napali su strojničkom vatrom građanstvo na ulicama pri čemu je po do sada primljenim podacima ranjeno 5 osoba. Poginuo je 1 domobran protuzrakoplovne obrane.

Od protuzrakoplovne obrane oboren je 1 napadački zrakoplov, koji je pao u predgrađu Rudeš i izgorio zajedno sa pilotom.

Okolica Drniša i Klisa bombardirana je i tučena strojničkom vatrom.

Prilikom prelieta neprijateljskih zrakoplova pri povratku 26. VI srušen je i zapaljen 1 neprijateljski zrakoplov u području 10 km j. Zagreba, a drugi neprijateljski zrakoplov srušen je sjeverozapadno od Sv. Ivana Zeline. Dva člana posade su izgorila, dok je 5 članova koji su iskočili padobranima zarobljeno.

25. VI u 0715 sati napali su neprijateljski zrakoplovi teretne samovoze u Bugojnu. Ima nešto štete.

Obćenito:

21. VI partizani su zarobili 1 naš teretni samovoz kod s. Capardi (11 km z. Zvornika), jednog domobrana ranih i 6 zarobili.

Noću 25/26. VI partizani su opljačkali s. Braslovlje i s. Rude (kraj Samobora) gdje su prekopali cestu i porušili jedan most.

Prigodom razviđanja i manjih djelatnosti kod D. Stubice, Zaprešića, Banove Jaruge poginula su 2 1 ranjena 2 partizana. Zaplijenjena su 2 samokresa, 2 bombe i 2 torbe sa spisima. Jedan domobran poginuo, a 1 oružnik nestao.

Događaji na želj. prugama:

Na pruzi Zagreb—Sisak 27. VI u 0120 sati između ž. p. Velika Gorica i Mraclin naletio je prazan vlak na minu. Izkočilo je 5 štitnih kola. Žrtava nije bilo.⁵

⁵ Vidi dok. br. 98.

Na pruzi Zagreb—Karlovac 26. VI u 0930 sati između ž. p. Leskovac i Horvati naletio je radni vlak na minu. 4 kola su izkliznula.⁶

Istog dana u 1606 sati neprijateljski zrakoplovi onesposobili su 2 stroja u želj. postaji Desinec.

Na pruzi Vukovar—Ilača noću 24/25. VI u 0030 sati partizani su u želj. postaji Cakovci zapalili jedna kola.

26. VI prije podne popravljena je pruga između žp. Poljana i Kukunjevac (na pruzi Banova Jaruga—Pakrac) i uzpostavljen promet.

25. VI u 0310 sati minirana je pruga između ž. p. Cepin i Vladislavci (na pruzi Striživojna—Vrpolje—Osijek). Oštećene su 2 tračnice.

ZA POGlavNIKA I ZA DOM SPREMNI!

**Pročelnik operativnog odjela
glavnostožerni podpukovnik**

(HELBICH)

(MP.)

Helbich

⁶ Minu su postavili diverzanti Drugog diverzantskog bataljona (vidi" dok. br. 2—1, k. 121 u Arhivu Vojnoistorijskog instituta).

IZVJEŠTAJ ZAPOVJEDNIŠTVA GLAVNOG STOŽERA DOMOBRA NSTVA OD 28. JUNA 1944. O NAPADU JEDINICA NOVJ NA ČAZMU I KRNDIJU I O BORBAMA KOD BJELOVARA, OSIJEKA I OMIŠA¹

VOJNIČKA TAJNA

DNEVNO IZVJEŠĆE Ia BROJ 180/44
OPERATIVNOG ODJELA MINISTARSTVA ORUŽANIH SNAGA

28. VI 1944 godine.

I OBCI PREGLED:

Veliki uspjeh u podhvat u kod Čazme i Bjelovara te u području G. Vakufa.

Teške obrambene borbe u i oko Dervente.

Brod teško bombardiran.

Oboreno 5 neprijateljskih zrakoplova.

II PODRUČJA:

Čazma—Bjelovar:

25. VI odbijen je napadaj partizana na Čazmu uz 17 poginulih partizana (izbrojeno) te oko 50 ranjenih ocienjeno, zaplienjeno je: 4 strojnice ili pušaka. Vlastiti gubitci: 6 domobrana poginulo, 18 ranjeno.²

Ustaške borbene skupine, koje su vodile borbu sjeverno od Bjelovara, 25. VI pobile su još 30 partizana, tako da ukupni neprijateljski gubitci u toku ovog podhvata iznose 180 poginulih. Vlastiti gubitci: 4 ustaše poginula i 7 ranjeno.⁸

Đakovo—Osijek:

U području 6 km s. Đakova hrvatsko-njemačko redarstvo razpršilo je jaku neprijateljsku skupinu te

¹ Original, pisan na mašini, latinicom, nalazi se u Arhivu Vojnoistorijskog instituta, reg. br. 28/1—1, k. 39.

² Prva brigada Trideset treće divizije napala je neprijatelja u Čazmi 24/25. juna. Njeni gubici bili su 2 mrtva i 26 ranjenih (Arhiv Vojnoistorijskog instituta, reg. br. 1—10/1, k. 119/9).

³ Vidi dok. br. 100, 140 i 141.

pobilo 20 partizana i zaplenilo 3 strojnice, 1 strojopušku, 1 p. o. pušku.⁴

U području 24 km j.z. Osijeka postrojbe hrvatsko-njemačkog redarstva vode borbu s jakim partizanskim snagama. Upućena su pojačanja i poduzete protumjere.⁵

Jadranska obala:

Pojačana je napadačka djelatnost partizana na obalnom području Omiša.

Kod' Pirovca noću 25/26. VI u borbi s anglo-američkim brzim čamcima zapaljen je jedan naš torpedni brod te se nasukao 5 km z.j.z. Pirovca. Ranjeno je 11 hrvatskih mornara.

Djelat, vlast, zrakopl.:

Izviđačka djelatnost.

Djelat, nepr. zrakopl.:

26. VI jedan neprijateljski zrakoplov napao je strojničkom vatrom Sunju bez učinka.

Istog dana u blizini Novske uhićena su 4 neprijateljska zrakoplovca, koji su se spustili iz oštećenog zrakoplova.

26. VI neprijateljski zrakoplov napao je strojničkom vatrom 2 oklopna vlaka između Jastrebarskog i Zdenčine, te ošteti oba stroja.

27. VI dva neprijateljska zrakoplova bacili su oko 37 bombi od 250 kgr. Vi km s. Rajlovca i oštetili nekoliko kuća te žel. prugu, koja je odmah popravljena.

27. VI ponovno je izvršen težak teroristički napadaj na Sl. Brod. U 1000 sati izvršilo je napadaj oko 120 neprijateljskih zrakoplova, a u 1120 sati oko 60 neprijateljskih zrakoplova, koji su bacili bombe na Sl. Brod i djelomično na Bos. Brod.⁶

Šteta je velika. Velik broj stanbenih zgrada je uništen i oštećen. Broj žrtava još nije ustanovljen.

25. VI oboreno je nad područjem države 5 nepr. zrakoplova.

Obćenito:

Prigodom manjih djelatnosti u Zumberku i Muću kod Sinja poginulo je 14, a zarobljen 1 partizan.

⁴ ⁵ Riječ je o borbama koje su vođene u toku napada Dvanaeste divizije na njemačku posadu u s. Krndija 24. i 25. juna (opširnije o tome vidi dok. br. 108).

⁶ Vidi dok. br. 106 i 143.

Noću 24/25. VI prigodom racije u Petrinji uhićeno je 25 vojnih neposlušnika.

Događaji na želj. prugama:

Na pruzi Sunja—Majur—Bos. Novi 27. VI u 1005 sati između ž. p. Sunja i Majur minirana je pruga i oštećene su 4 tračnice.

Na istoj pruzi u 1210 sati 27. VI napadnut je oklopni vlak od partizana strojničkom i bacačkom vatrom. Nakon kratke borbe odmetnici su protjerani i pruga je popravljena.

Na pruzi Alipašin Most—Ilidža 27. VI u 0237 sati kod ž. p. Ilidža naletio je na minu teretni vlak. Pojednosti nisu javljene.

Na pruzi Banova Jaruga—Pakrac noću 26/27. VI između ž. p. Brezine—Bujavica i Lipik minirana je pruga na više mjesta.⁷

27. VI popravljani su kvarovi na prugama i uzpostavljen želj. promet na pruzi: Zagreb—Sisak, Zagreb—Karlovac te Bos. Novi—Bihać.

ZA POGlavNIKA I ZA DOM SPREMNI!

**Pročelnik operativnog odjela
glavnostožerni podpukovnik
(HELBICH)**

(M.P.)

Helbich

* Prema izvještaju Štaba Šestog korpusa NOVJ pruga je presječena na 80 mjesta (vidi dok. br. 106).

IZVJEŠTAJ ZAPOVJEDNIŠTVA GLAVNOG STOŽERA DOMOBRANSTVA OD 29. JUNA 1944. O BORBAMA PROTIV JEDINICA NOVJ U MOSLAVINI, KOD NAŠICA, ĐAKOVA, KARLOVCA, SINJA I METKOVIĆA¹

VOJNIČKA TAJNA

DNEVNO IZVJEŠĆE I a BROJ 181/44.

OPERATIVNOG ODJELA MINISTARSTVA ORUŽANIH SNAGA

29. VI 1944 godine.

I OBCI PREGLED:

Uspjeh u podhvat u kod Karlovca i Sinja.

Uspješno se nastavlja progon neprijatelja u području G. Vakufa.

Neprijatelj oko Dervente protjeran.

Manji napadaji neprijateljskih lovaca — bombardera.

Oboren 1 neprijateljski zrakoplov.

II PODRUČJA:

Čazma—Bjelovar:

Podhvat za uništenje neprijatelja u području Moslavačke gore nastavlja se uspješno.²

Našice—Đakovo:

Poduzetim protumjerama popravilo se stanje u području Našica i Đakova.³

Karlovac:

Noću 26/27. VI u području s. Netretić (11 km z. Karlovca) naišla je jedna partizanska „brigada“ na ustašku zasjedu. Neprijatelj je ostavio 27 mrtvih (1 „komesar“) i 12 pušaka.

Sinja:

U podhvat u kod Muća (12 km z. Sinja) neprijatelj daje jak otpor s. i. Muća, gdje je ostavio 22 mrtva i 2 zarobljena partizana.

¹ Original, pisan na mašini, latinicom, nalazi se u Arhivu Vojnoistorijskog instituta, reg. br. 29/1—1, k. 39.

² Opširnije o tome vidi dok. br. 141 i 144 u ovoj knjizi i tom V, knj. 29. izvještaj Štaba Desetog korpusa Glavnom štabu NOV i PO Hrvatske od 7. jula 1944.

³ Vidi dok. br. 106 i 142.

Metković:

Započeo je podhvat čišćenja u području južno Metkovića, gdje neprijatelj daje jak odpor.

Djelat, vlast, zrakopl.:

Izviđačka djelatnost i pomaganje kopnenih četa u području Čazme i G. Vakufa.

Djelat, nepr. zrakopl.:

26. VI neprijateljski lovci — bombarderi ponovno su oštetili most kod Roškog Slapa kraj Skradina, koji se već popravlja.⁴

Istog dana napali su neprijateljski lovci bombama južni rt Lopuda kraj Dubrovnika.

26. VI neprijateljski zrakoplovi vršili su obstruktu odmetnika u području Sekovića, gdje su navodno spustili 100 vreća i 4 englezka liečnika sa zdravstvenim tvorivom.

27. VI neprijateljski zrakoplovi napali su okolicu Bugojna i oštetili jedan naš samovoz. Tom prigodom oboren je jedan neprijateljski zrakoplov.

Prigodom napadaja na Brod 27. VI oko 180 neprijateljskih zrakoplova bacilo je u 9 valova oko 2.000 bombi težine 10—250 kgr. Prema do sada primljenim podacima imade oko 500 mrtvih i ranjenih osoba.

28. VI oko 1100 sati neprijateljski zrakoplovi napali su strojničkom vatrom ž. p. Semizovac i Podlugovi. Dvie lokomotive su onesposobljene i 3 osobe poginule.

Obćenito:

Prigodom razvidanja i manjih djelatnosti kod Zagreba, Vel. Gorice, Broda, Prijedora i Rogatice poginulo je 9, ranjeno je 10 partizana, a zaplijenjena je 1 puška, 1 nosila i nešto strjeljiva. Vlastiti gubitci: 2 ustaše poginula.

U Križevcima prijavila su se 2, a u Varaždinu 44 vojna neposlušnika.

Dogodaji na želj. prugama:

27. VI napali su odmetnici oklopni vlak između ž. p. Raštelica i Tarčin (na pruzi Sarajevo—Konjic). Nakon 4-satne borbe napadaj je odbijen.

* Vidi dok. br. 129.

Istog dana odbijem su napadaji partizana na želj. postaju Brđani i Lukač most (na pruzi Sarajevo—Konjic).

Na pruzi Varaždin—Koprivnica razoren je most kod želj. postaja Rasinja te promet obustavljen.⁵

Na pruzi Zagreb—Sisak 28. VI u 2305 sati između ž. p. Vel. Gorica i Mraclin minama je oštećena želj. pruga.

ZA POGLAVNIKA I ZA DOM SPREMNI!

**Pročelnik operativnog odjela
glavnostožerni podpukovnik
(HELBICH)**

(M.P.)

Helbich

" U operacijskom dnevniku Štaba Grupe diverzantskih odreda o tome piše: „Na pruzi Varaždin — Koprivnica na potoku Gliboki bačen je u vazduh most dugačak 25 metara i srušen je jednokatni bunker kraj spomenutog mosta, a na stanici Rasinja uništeno je 11 skretničkih srca" (Arhiv Vojnoistorijskog instituta, reg. br. 2—4, k. 121.)

IZVJEŠTAJ ZAPOVJEDNIŠTVA GLAVNOG STOŽERA DOMOBРАНSTVA OD 30. JUNA 1944. O DEJSTVIMA PROTIV JEDINICA NOV I POJ KOD ČAZME, KOPRIVNICE, ĐAKOVA I JASTREBARSKOG¹

VOJNIČKA TAJNA

DNEVNO IZVJEŠĆE Ia BROJ 182/44

OPERATIVNOG ODJELA MINISTARSTVA ORUŽANIH SNAGA

30. VI 1944 godine.

I OBCI PREGLED:

**Uspješno završen podhvat u Moslavačkoj gori.
Uspješno se nastavlja progon neprijatelja u području Fojnica—Prozor.**

Manji napadaj neprijateljskih zrakoplova na Rajlovac (kod Sarajeva).

Oboren 1 neprijateljski zrakoplov.

II PODRUČJA:

Čazma—Bjelovar:

**Završen je podhvat u području Moslavačke gore.
Naše i njemačke borbene skupine dostigle su 26. VI nakon kraće borbe G. Mikleuš (8 km l.jl. Čazme).²**

¹ Original, pisan na mašini, latinicom, nalazi se u Arhivu Vojnoistorijskog instituta, reg. br. 30/1—1, k. 39.

* U bojnoj relaciji Prvog zbornog područja rečeno je o tome slijedeće: „...Usljed podhvata koji se vodi već od 24. ov. mj. u oblasti Čazme osjeća se odterećenje prostora, mjesta, posada ovoga zdruha (odnosi se na Prvi gorski zdrug — prim. red.) kao i popuštanja pritiska na željezničku prugu. Postavlja se ozbiljno pitanje pomoći stanovništvu Čazme koje je ostalo bez krovova i bez materijalnih sredstava nezakonitim postupcima kozačkih postrojbi. Podhvatne postrojbe ne bi smjele napustiti Čazmu dok se Hrvatskom življu ne pruži pomoć i ne dovrši istraga...“ O zvjerstvima koja je neprijatelj tada počinio na području Čazme Stab Desetog korpusa javio je depešom Glavnom štabu NOV i PO Hrvatske: „Za prošle ofanzive na Moslavinu Nijemci, Čerkezi, ustaše i milicioneri popalili su Čazmu te djelomično sela Grabovnicu, Derezu i Suhaju. Opljačkali sela Cerinu, Lipovčane, Grabovnicu, Suhaju, Pobjenik, Vrtlinšku, Pavličane, Miloševac i Vučare. U mnogim selima hapsili i ubijali ljude i silovali žene...“ (Arhiv Vojnoistorijskog instituta, reg. br. 1—11/1, k. 119/9 i 6/1-21, k. 58.)

Neprijatelj je imao ukupno 91 poginulog (izbrojeno). Zaplijenjeno je 9 strojopuška i 30 pušaka.⁸

Koprivnica:

Noću 27/28. VI odbijen je napadaj partizana na Koprivnicu.⁴

Dielovi jedne ustaške postrojbe⁶ vodili su 27. i 28. VI borbe s jačim skupinama partizana kod s. Jagnjedovac i s. V. Mučna (7 i 8 km j. i. j.z. Koprivnice) te s. Subotica (6 km z.s.z. Koprivnice). Posljedci još nisu javljeni.⁶

Našice—Đakovo:

Uspješno se nastavlja podhvat u području Našica i Đakova.⁷

Jastrebarsko:

Započeo je podhvat čišćenja područja zapadno Jastrebarskog, gdje su dostignuti postavi 12 km z. Jastrebarskog.⁸

Jadranska obala:

Noću 28. VI tuklo je obalno topništvo neprijateljske brodove izpred obale kod s. Tribunj (15 km z. Šibenika), koji su vjerovatno pokušali izkrcati obskrbu neprijatelju.

Djelat, nepr. zrakopl.

Ziva neprijateljska zrakoplovna i izviđačka djelatnost na obalnom području.

29. VI u 0945 sati četiri neprijateljska zrakoplova bacilo je 8 bombi od po 50 kgr. na Rajlovac (kod Sarajeva). Ima manje štete, 1 Talijan poginuo i 1 Nie-

¹ O gubicima jedinica Trideset treće divizije u borbama na području Čazme od 24. do 26. juna vidi dok. br. 141.

⁴ Stab Desetog korpusa NOVJ tada je pripremao napad na Koprivnicu ali ga nije izveo. Vjerovatno je izvršen manji demonstrativni napad (vidi dok. br. 1—1, k. 119/9 u Arhivu Vojnoistorijskog instituta).

⁸ Odnosi se na dijelove Petog stajaćeg djelatnog zdruga ustaške vojnice (vidi dok. br. 1—268/26, k. 112 u Arhivu Vojnoistorijskog instituta).

¹ Vidi dok. br. 97 i 100.

⁷ Vidi dok. br. 108.

⁸ Dijelovi njemačkog Prvog rezervnog lovačkog puka, Pete, Tri-naeste i Tridesete ustaške bojne i četiri bataljona Drugog posadnog domobranskog zdruga uz podršku tenkova i avijacije napali su 27. juna 1944. Osmu i Trideset četvrtu diviziju ^Opširnije o tome vidi dok. br. 106 u ovoj knjizi i dok. br. 53-1/3, k. 426, i 34/2, k. 1223 u Arhivu Vojnoistorijskog instituta i knjigu „Oslobodilački rat naroda Jugoslavije 1941—1945”, knj. 2, str. 140).

mac ranjen. Oboren je 1 neprijateljski lovac i pao kod s. Hadžići (kraj Sarajeva).

Obćenito:

Noću 28/29. VI odbijen je manji napadaj partizana na stražu kod vodovoda u Borlinu (kraj Karlovca). Vlastitih gubitaka nije bilo.

U toku razviđanja u Zumberku, kod Drežnice i Gospića pala su 4, zarobljena 4 i prebjegla 2 partizana. Zaplijenjena je 1 strojnica i 3 puške. Ranjen je 1 domobran.

28. VI prijavilo se u Varaždinu daljnjih 46 voj. neposlušnika.

Događaji na želj. prugama:

Na pruzi Dugo Selo—Banova Jaruga 30. VI u 0400 sati između ž. p. Kutina i Repušnica minama je oštećena želj. pruga.

Na pruzi Sunja—Bos. Novi 28. VI u 2350 sati između ž. p. Sunja i Majur partizani su razstavili tračnice i minirah prugu.

ZA POGLAVNIKA I ZA DOM SPREMNI!

Po nalogu Glavara
glavnostožernog ureda
Pročelnik operativnog odjela
glavnostožerni podpukovnik

(HELBICH)

(MP.)

Helbich